

Møte onsdag den 10. mai kl. 10

President: Carl I. Hagen

Dagsorden (nr. 70):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime

Presidenten: Representanten Jon Jæger Gåsvatn vil fremsette et privat forslag.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [10:02:08]: På vegne av representantene Anders Anundsen, Åse M. Schmidt, Per Sandberg, Bård Hoksrud og meg selv vil jeg få fremme et forslag om å sørge for sikker og forsvarlig skolebusstransport.

Presidenten: Representanten Lars-Henrik Michelsen vil fremsette et privat forslag.

Lars-Henrik Michelsen (V) [10:02:38]: På vegner av representantane Trine Skei Grande, Anne Margrethe Larsen og meg sjølv vil eg fremje eit forslag om å innføre kjærastevisum for utanlandske statsborgarar med norsk kjærast.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende statsråder vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Helen Bjørnøy
- statsråd Trond Giske
- statsråd Terje Riis-Johansen

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Ketil Solvik-Olsen.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:04:05]: Jeg har et spørsmål til miljøvernministeren.

Det går mot kraftkrise i Midt-Norge i løpet av få år. Regjeringen har foreløpig ikke satt inn noen konkrete tiltak for å hindre denne situasjonen i å oppstå. Den vil derimot tillate et eget prisområde i bl.a. Møre og Romsdal og Trøndelagsfylkene, som gjør at strømprisen kan bli mangetooblet for både kraftkundene og industrien.

Fremskrittspartiet har flere ganger foreslått økt kraftutbygging for å unngå denne kraftkrisen. Gasskraftverk viser seg nå å være det eneste alternativet som kan bygges raskt nok til en akseptabel kostnad, og som vil gi tilstrekkelig volum med ny kraft. I dagens situasjon burde derfor Regjeringen ønske å framskynde byggingen av gasskraftverk. Dessverre medfører Regjeringens politikk at slike prosjekt utsettes, da det settes strenge, særnorske rammevilkår for CO₂-håndtering. Regjeringserklæringen er med andre ord et veikart for kraftkrise.

Næringslivet og husholdningene blir naturlig nok stadig mer bekymret. Strømregningen vil gå i taket, og arbeidsplasser kan forsvinne, frykter mange næringslivsledere. Nå anbefaler derfor Statnett at det leies inn mobile gasskraftverk uten CO₂-rensing som et tiltak for å hindre kraftkrise. Disse mobile gasskraftverkene forurenser riktignok like mye som et kullkraftverk. De bruker dobbelt så mye gass som et vanlig gasskraftverk, og de gir derfor en mye høyere strømpris enn fra et vanlig gasskraftverk. Men i valget mellom mobile gasskraftverk og en strømkriser, ønsker de fleste mobile gasskraftverk.

Derfor dreier spørsmålet til miljøvernministeren seg om hvordan Regjeringen stiller seg til mobile gasskraftverk. Vil Regjeringen tillate bruk av mobile gasskraftverk uten CO₂-rensing, slik at vi unngår strømmangel i en hel region i landet?

Statsråd Helen Bjørnøy [10:06:05]: Jeg har lyst til å begynne med å beskrive to erkjennelser.

Den ene erkjennelsen er at klimaproblemet er et av de største og viktigste og også vanskeligste miljøproblemer verden står overfor. Vi har altså en situasjon hvor de dramatiske klimaendringene gjør at menneskers livsvilkår og livsmuligheter reduseres kraftig. Det er viktig som bakgrunn for den offensive miljøpolitikken som Regjeringen har, og de beslutningene vi har tatt omkring CO₂-rensing. Det er den ene erkjennelsen det er viktig å holde høyt oppe.

Den andre erkjennelsen er at vi har en situasjon i Midt-Norge som er alvorlig, iallfall når vi ser noen år fram i tid. Dette er Regjeringen opptatt av. Vi møtte en situasjon da vi kom inn i regjeringslokalene, som viste at tidligere regjeringer kanskje ikke har tatt situasjonen i Midt-Norge alvorlig nok.

Det er på bakgrunn av disse to erkjennelsene – det alvorlige ansvaret vi har når det gjelder klimaendringer og å ta klimapolitikken på alvor, samt erkjennelsen av at vi står overfor en alvorlig situasjon i Midt-Norge – at Regjeringen jobber for fullt for å møte den utfordringen. Olje- og energiminister Odd Roger Enoksen forbereder, diskuterer, vurderer og jobber nå systematisk gjennom alle ulike alternativer. Regjeringen har ikke tatt noen beslutninger riktig ennå, men jeg kan forsikre Stortinget om at vi både jobber med og har perspektiv på miljøhensynet og kraftkrisen. Stortinget vil selvfølgelig bli orientert så snart Regjeringen har fattet beslutninger.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:08:13]: Jeg takker for svaret, selv om det ikke lå noe svar i det. Situasjonen i

(Solvik-Olsen)

Midt-Norge er alvorlig. Næringslivet bekymrer seg, og for hver dag som går, ser vi at sjansen for at det blir en reell kraftkrise, blir større. Hvis vi setter i gang med å bygge gasskraftverk i dag, kan kanskje dette unngås. Regjeringen burde i alle fall allerede nå kunne gi et tydelig signal – et prinsipielt svar – om at ja, mobile gasskraftverk uten CO₂-rensing vil være akseptabelt istedenfor en kraftkrise. Når jeg tar dette opp med statsråden, er det jo nettopp fordi det er miljøvernministeren som styrer SFT, som stiller disse kravene. Det er det ikke olje- og energiministeren som gjør.

Klimaproblemene er jeg kjent med at SV er opptatt av, men et norsk gasskraftverk ville ha et CO₂-utslipp på ca. 0,0008 pst. på verdensbasis. Hvis alternativet er en kraftkrise i en hel region i Norge, er i hvert fall mitt valg ganske klart. Så jeg stiller spørsmålet igjen: Vil statsråden tillate mobile gasskraftverk for å avverge en kraftkrise i Midt-Norge?

Statsråd Helen Bjørnøy [10:09:20]: Soria Moria-erklæringen er utgangspunktet for den politikken Regjeringen skal drive. Da er det viktig å våge en systematisk gjennomgang av alle alternativer som finnes, hva vi skal gjøre i forhold til fornybar energi og satsingen på det, hva vi skal gjøre for å sikre CO₂-rensing, og hva vi eventuelt skal vurdere som kriseløsninger. Jeg ønsker å være veldig tydelig på at vi skal klare å føre en politikk som ivaretar både klimaet og miljøhensynene, også når det gjelder den løsningen som vi er nødt til å finne for Midt-Norge. Men det er direkte uansvarlig å konkludere før Regjeringen har gjennomgått alle sider ved en sak.

Presidenten: Presidenten vil akseptere tre oppfølgings spørsmål – først Line Henriette Holten Hjemdal.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [10:10:32]: Olje- og energiminister Odd Roger Enoksen åpner for å ta i bruk gasskraftverk med såkalte rensfrie perioder for å motvirke denne strømkrisen som vi kan få i Midt-Norge. Det statsråd Enoksen åpner for, er altså gasskraftverk uten CO₂-rensing. Han ser på dette som en mulighet til å forsere investeringene. Kristelig Folkeparti mener at statsråd Enoksen her prøver å løse et problem, men at han isteden skaper et nytt.

Dagens regjering har en flott visjon om at hensynet til miljøet skal være gjennomgripende i alt vi foretar oss – en slik visjon harmonerer meget dårlig med begrepet «rensfrie perioder». Jeg hørte statsråden si at Regjeringen ikke har tatt noen beslutning. Jeg ønsker likevel å spørre statsråden om hun støtter statsråd Enoksens åpning for en rensfri periode når det gjelder gasskraftverket på Skogn eller andre gasskraftverk. Hva er statsrådets innstilling til denne problematikken?

Statsråd Helen Bjørnøy [10:11:51]: Mitt utgangspunkt er at nye konsesjoner for gasskraft skal basere seg på CO₂-rensing. Jeg har konkret på mitt bord en innstilling fra SFT som anbefaler at det skal stilles krav etter for-

urensingsloven når det gjelder CO₂-håndtering ved bl.a. Tjeldbergodden, som er et av de aktuelle stedene for starting av gasskraftverk.

Regjeringen har altså ikke truffet vedtak i saken. Når det gjelder det som representanten Holten Hjemdal henviser til, har jeg lyst til å understreke at jeg selvfølgelig også har hørt hva olje- og energiministeren har sagt, men det må være lov for en minister å si at han vurderer saker uten at det dermed blir sett på som regjeringens vedtak.

Vi sier i Soria Moria-erklæringen at nye konsesjoner for gasskraftverk skal basere seg på CO₂-håndtering, og som vi også tidligere har prøvd å si, er det det som er Regjeringens politikk.

Presidenten: Børge Brende – til oppfølgings spørsmål.

Børge Brende (H) [10:13:07]: Jeg må si jeg var litt overrasket da miljøvernministeren sa at man ikke hadde diskutert dette med strømpriser ordentlig i Regjeringen ennå, og at det derfor var for tidlig å trekke noen konklusjon. Poenget er at foreløpig står man overfor en *beslutnings*krise når det gjelder strøm i Midt-Norge og ingen *strømk*krise. Strømkrisen kan unngås hvis man i dag fra Regjeringens side fatter de nødvendige beslutninger for bygging av et gasskraftverk på Tjeldbergodden. Sånn sett var det prisverdig av statsråd Odd Roger Enoksen å si forrige dagen at man kan få sette opp dette gasskraftverket, og så kan man komme tilbake til det med rensing.

Nå sender miljøvernministeren ut andre signaler. Den 19. januar i år uttalte hun at det var uaktuelt å gi tillatelse til å bygge ut på Tjeldbergodden uten rensing fra dag én.

Denne konsesjonen har miljøvernministeren nå på sitt bord, som hun også nevnte. Er det fortsatt slik at det er uaktuelt for miljøvernministeren, selv om strømkrise er alternativet, å gi en utsettelse når det gjelder renskravet?

Statsråd Helen Bjørnøy [10:14:14]: For meg er det viktig å holde fast på disse to erkjennelsene som jeg tidligere har nevnt. Vi har en situasjon hvor enhver regjering som er opptatt av å velge beslutninger som er framtidsrettet, og som tar problemene på alvor, vet at klimaproblemet er verdens viktigste, vanskeligste og største problem. Vi er en regjering som altså har sørget for at CO₂-håndtering ikke lenger er en luftig visjon, og som systematisk jobber med å få det inn i våre gasskraftverk. Vi har måttet følge opp en politikk der tidligere regjeringer har hatt beslutningsvegring. Det som gjør at vi har en kraftkrise i Midt-Norge, er altså at tidligere regjeringer ikke har våget å ta beslutninger. Det er helt nødvendig at vi foretar en systematisk gjennomgang av ulike alternativer, før beslutninger fattes.

Presidenten: Gunnar Kvassheim – til oppfølgings spørsmål.

Gunnar Kvassheim (V) [10:15:31]: En av statsrådets erkjennelser var at klimautfordringene er store.

Hun sa i svaret til Børge Brende at hun ville gjøre det som var mulig for å få til rensing av våre gasskraftverk. Det er bra.

Jeg har en utfordring til statsråden. Snøhvit-anlegget, som snart står klart i Hammerfest, vil ha et årlig utslipp på 900 000 tonn CO₂. Regien bak Snøhvit-anlegget hadde Stoltenberg I-regjeringen. Utslippstillatelsen ble gitt av Bondevik II-regjeringen. Men i den utslippstillatelsen ble det sagt at det skulle tilrettelegges for rensianlegg. Regjeringen er nå i gang med en dialog med utbyggerne på Kårstø for å få rensing av gasskraftverket som bygges der. Vil Regjeringen innlede en lignende dialog med eierne av Snøhvit-anlegget, med sikte på å få rensed CO₂-utlippene fra det anlegget?

Statsråd Helen Bjørnøy [10:16:27]: Jeg vil takke representanten Kvassheim for at han tar opp situasjonen på Snøhvit, for det er en alvorlig situasjon. På grunn av vedtak som tidligere regjeringer har gjort, har vi kommet i den situasjonen at vi altså har utslipp av CO₂ på Snøhvit. Det er kjempealvorlig. Konsesjonen der er, som også Kvassheim sa, gitt av tidligere regjeringer. Vi ønsker å være i kontinuerlig dialog med utbyggerne når det foreligger ny teknologi, og når det er mulig med nye betingelser i forhold til konsesjonen. Det er også et juridisk spørsmål som hele tiden må avklares. Det er vurderinger som jeg sitter med jevnt og trutt.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Olemic Thommessen (H) [10:17:41]: Jeg har et spørsmål til kirke- og kulturministeren. Han har nemlig overrasket både meg og store deler av Medie-Norge med å gi signaler om at han ikke synes det er betenkelig dersom A-pressen skulle komme til å kjøpe Orkla. Det er påfallende, fordi A-pressen som kjent ledes av styreleder Gerd-Liv Valla, medlem av Arbeiderpartiets sentralstyre og leder av LO, som er hovedsponsor for Arbeiderpartiets valgkamp. Det er også påfallende fordi statsråden gjennom flere debatter over flere år har hatt en helt klar og konsistent argumentasjon i forhold til viktigheten av å opprettholde tre store eierskap, der A-pressen, Orkla og Schibstedt har gitt navn til diskusjonene.

Statsråden hadde ikke behov å gå inn i noen lovtolkning da han ble spurt om dette. Det er sikkert riktig at det er et svakt punkt i loven, iallfall sett fra statsrådets ståsted ut fra de politiske målsettinger han har i forhold til medielovgivningen. Men han kunne jo ha gått på barrikadene, som jeg er sikker på at han ville ha gjort i andre sammenhenger, og redegjort for de politiske målsettingene. Han kunne problematisert rundt bestemmelsen. Han kunne ha gjort det klart at lovens intensjon var å opprettholde disse forskjellige eierskapene. Han hadde ikke behov å gi så å si klar bane og full åpning for A-pressens overtakelse av Orkla.

Dette smaker av at noen har snakket sammen. Jeg vil gjerne ha statsrådets kommentar til om han ser dette som problematisk.

Statsråd Trond Giske [10:19:43]: Jeg takker representanten for spørsmålet.

Salget av Orkla Media er kanskje dette tiårets viktigste mediepolitiske sak. Det er Norges nest største mediekonsern som kanskje skifter eiere. Det vil ha stor betydning for flere tusen arbeidsplasser og for svært mange lokalaviser, som utgjør en ryggrad i demokratiet vårt og er en arena for lokal identitet, kulturliv, næringsliv og debatt. Det at medieministeren eventuelt ikke skulle ha noen som helst oppfatning om hva som skjer rundt et slikt viktig konsern, tror jeg ville være en helt feilslått strategi. Tvert imot, vi har viktige mediepolitiske målsettinger, som jeg håper også blir ivare tatt når Orkla Media eventuelt selges.

De tre målsettingene vi styrer etter, er følgende: For det første håper vi at Orkla Media fortsatt vil ha et godt eierskap, dvs. at de får eiere som har langsiktige målsettinger, som har publisistiske tradisjoner, evne og vilje til å gi ut aviser på en god redaksjonell måte med respekt for redaktørfriheten, osv. For det andre håper vi på et spredt eierskap. Det ligger i eierskapsloven. Vi håper på mange aktører. At Regjeringen har foreslått å redusere taket på hva en eier kan kontrollere i Norge fra 40 pst. til 33 pst., er nettopp for å sikre et spredt eierskap. Så håper vi selvsagt, selv om det ikke er avgjørende, at vi har norsk eierskap også i mediebedriftene. Vi har gode utenlandske potensielle eiere av norske mediebedrifter, men jeg tror det ville være uheldig hvis alle mediebedriftene i Norge skulle kontrolleres fra utlandet, slik at vi ikke har hovedkontorer som tar strategiske beslutninger, i Norge.

Det er de tre målsettingene vi har. Men hvem som konkret skal kjøpe Orkla Media, er det Orklas eiere som bestemmer.

Olemic Thommessen (H) [10:21:35]: Statsråden har i og for seg ikke svart på spørsmålet om A-pressens rolle i dette bildet og det påfallende i at man altså har endret kurs i forhold til den argumentasjon som har vært tidligere.

Nå er det altså slik at Gerd-Liv Valla som styreleder kontrollerer 45 pst. av A-pressen. Telenor har ytterligere 45 pst., med den forankring i det statlige eierskap som de har.

Jeg må jo si at når det gjelder hele det systemet som statsråden støtter seg til i forhold til eierskapsloven – når man snakker om ryggrad, er det jo prolapsen hele veien – vil ikke loven motvirke fremmed eierskap. Den vil tvert imot gjøre at man kan få et eierskap der en sterk politisk aktør som LO får hånden på rattet. Da synes jeg nok at statsråden burde vurdere å lovfeste Redaktørplakaten snarere enn å gå inn og innsnevre eierskapsbegrensningene. Føler statsråden seg bekvem med å ha et politisk aggressivt eierskap i et konsern som kan komme til å eie alle landets lokalaviser?

Statsråd Trond Giske [10:22:48]: For det første tror jeg Olemic Thommessen er kjent med at vi faktisk planlegger å lovfeste Redaktørplakaten, så det er absolutt underveis, og jeg mener det er en riktig måte å sikre den redaksjonelle friheten i de ulike avisene på. Om A-pressen

har en mer aggressiv politisk linje i forhold til sine eide aviser enn Schibsted-eiere og Orkla Media-eiere eller andre eiere har, det får stå for Olemic Thommessens regning.

Jeg synes det er interessant at en representant som jo har uttalt seg svært kritisk til deler av eierskapsloven, nå plutselig blir en varm tilhenger av den fordi den eventuelt kan hindre én bestemt aktør i å kjøpe Orkla Media. Jeg mener at vi som politikere skal holde oss unna hvem som kjøper Orkla Media. Vi skal ha noen prinsipielle, overordnede synspunkter på hvordan Media-Norge skal se ut, til glede for leserne, til glede for demokratiet, til glede for sunne, gode bedrifter og for arbeidsplassene. Det er vår rolle. Men hvem, konkret, som skal kjøpe Orkla Media, det skal Orkla få lov til å bestemme. Det er de som selger Orkla Media. Og så er det Eierskapstilsynet, som nå er sammenslått med Medietilsynet, som ser om dette er i overensstemmelse med regelverket.

Presidenten: Presidenten vil akseptere tre oppfølgingsspørsmål – først Karin S. Woldseth.

Karin S. Woldseth (FrP) [10:24:01]: Jeg hører med interesse på hva statsråden sier, men i Soria Moria-erklæringen sier han noe annet. Der står det følgende:

«Regjeringen vil føre en politikk for å motvirke en for sterk eier- og maktkonsentrasjon i mediene. Loven om eierskap i mediene vil bli endret i tråd med dette.»

Samtidig som statsråden fremmer dette forslaget – han har altså fremmet det – går han ut og sier at det er helt greit at LO-eide A-pressen kjøper Orkla Media. På den måten blir Gerd-Liv Valla sjef for to av de største mediehusene i Norge. Mener statsråden at Soria Moria-erklæringen skal gjelde for alle andre, men ikke for arbeiderbevegelsen? Er det sånn å forstå at noen statsråden liker, er «likere» enn andre?

Statsråd Trond Giske [10:25:00]: Det er helt riktig som representanten Woldseth sier, at Regjeringen faktisk har foreslått en lovendring – den ligger nå til behandling i kulturkomiteen – som gjør at det totale taket som én eier kan ha, er redusert fra 40 pst. til 33 pst. Det sikrer et større mangfold.

Eierskapsloven gjelder selvsagt for alle, og det er Medietilsynet som behandler eventuelle erverv. Det er ikke engang sånn at klagebehandlingen kommer til departementet; den er lagt til en uavhengig nemnd. Så vi som politikere går ikke inn i enkeltsaker. Men vi må jo kunne ha en oppfatning om de lovene vi gir; både lovgiver og regjering må kunne ha en mening om lovene. Jeg har registrert at representantens Woldseths parti stadig har en mening om f. eks. straffeloven, straffeutmåling og den type ting. Når det gjelder eierskapsloven, sier jeg altså det samme i dag som jeg sa da vi behandlet den den 18. november 2004 i Stortinget, at den ikke er til hinder for at de tre konsernene kan selge enkeltaviser seg imellom. Det står jeg fast på den dag i dag.

Presidenten: May-Helen Molvær Grimstad – til oppfølgingsspørsmål.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [10:26:04]: For Kristeleg Folkeparti er det viktig med mediemangfold, både lokalt, regionalt og nasjonalt – ytringsfridom, at vi treng eit allsidig medietilbod, og at vi unngår oppkjøp som svekkjer mediemangfaldet. Det er viktig at vi framleis i Telemark, f. eks., kan ha både Varden og Telemark Arbeiderblad.

Statsrådets forslag til nye nasjonale eigarskapsgrenser er noko som vi vurderer. Men i debatten som har vore, lurar eg på om statsråden enno har eit fokus på å sikre mediemangfaldet og ytringsfridommen, eller om statsråden er mest oppteken av å finne kreative løysingar for å sikre A-pressa. Det er ein annan Trond Giske vi høyrer i Stortinget her no, enn då han var i opposisjon. Dei utsegnne som har vore i media, har skapt bekymring i forhold til både Orkla og andre mediekonsern ved at statsråden har gitt nye signal. Han seier at han alltid har hevda det eine, men ser vi tilbake på kva statsråden har sagt tidlegare, verkar det ut frå den siste utsegna om at det er lov å vere kreativ, som om statsråden har endra kurs.

Statsråd Trond Giske [10:27:19]: La meg sitere hva jeg sa i Stortinget 18. november 2004 om akkurat dette:

«(...) slik som jeg leser loven, kan det ikke være til hinder å kjøpe deler av konsernet i form av enkelte aviser.»

Det var det jeg sa i 2004, og det er det jeg sier i dag. Jeg tror nok at et sammenslått Orkla Media og A-pressen ganske sikkert vil stride imot de regionale eierbegrensningene. Både i Vestviken og Østviken, dvs. i Østfold og i Telemark, vil de komme over 60 pst., og dermed vil Medietilsynet måtte gripe inn. Så jeg skjønner egentlig ikke hva representanten Molvær Grimstad og jeg eventuelt er uenige om. Men det er altså ikke sånn at hvis f. eks. A-pressen skulle selge Bergensavisen, så kan alle kjøpe den avisen, bortsett fra Schibsted og Orkla Media. Slik kan altså ikke loven forstås. Det var det jeg sa i 2004, og det sier jeg også i 2006.

Presidenten: Trine Skei Grande – til oppfølgingsspørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:28:12]: Sentrale tillitsvalgte i Bondelaget har sagt at de forventer å få tilbakebetalt fra denne regjeringa den støtten de har gitt, og det har andre fra andre fagforbund også sagt. LO-lederen sa 1. mai at vi har nå en regjering som arbeider med oss og ikke mot oss. Det er også styrelederen i A-pressen som uttaler det.

Med de åpningene som statsråden faktisk har hatt, og med den dobbeltkommunikasjonen og den åpningen for kreative løsninger statsråden har hatt, så er mitt spørsmål: Er det sånn man får tilbakebetalt i sosialdemokratiet, og er det det som er statsrådets prinsipper?

Statsråd Trond Giske [10:29:01]: Nei, det er det ikke. Når fagbevegelsen får tilbakebetalt fordi vi har fått en ny regjering, handler det i hovedsak om at vi har stoppet den høyrepolitikken som bl.a. partiet Venstre var med på i forrige regjering. Vi har reversert endringene i arbeidsmiljøloven, som skapte et hardere arbeidsmarked, vi har stoppet privatiseringen av bl.a. skoleverket og i helse-sektoren, vi har fått en mer offensiv innsats mot arbeidsløsheten, og vi har fått langt bedre kommuneøkonomi, noe som gjør at vi får utbygd velferdstjenestene. Disse og mange andre tiltak er det som i hovedtrekk var grunnen til at et stort flertall av fagbevegelsens medlemmer stemte på en rød-grønn regjering.

Når det gjelder erverv i Medie-Norge, er det Medietilsynet som kontrollerer det og går inn i enkeltsaker. Jeg synes at verken posisjons- eller opposisjonspartiene skal gå inn i enkeltsaker ut fra politiske motiver. Det kan heller ikke være sånn at høyresiden i Stortinget skal omtolke eierskapsloven for å hindre A-pressen i å gjøre oppkjøp i norske medier.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [10:30:10]: Eg har eit spørsmål til kulturministeren.

Vi har den siste tida fått høyre mange sterke historier av dei som er speleavhengige, som har spelt frå seg alt dei eig, og alle pengane. Det er mange som slit med å gå på butikken og handle brød og mjølk til seg og sin familie, fordi dei ikkje greier å gå forbi dei blinkande speleautomatane, som verkar som ein magnet på dei. Det medfører at dei kjem ut igjen av butikken utan pengar og utan mat og brød til seg og sin familie.

Mens statsråden ventar på EFTA-domstolen, ser vi at det i mange kommunar er ein storstilt kampanje i solidaritet med dei speleavhengige. Mange kommunar ønskjer å bli spelefrie, og ein del har også blitt det.

Kristeleg Folkeparti meiner at Regjeringa burde sett i gang eit arbeid med å bli kvitt automatane. Dersom vi hadde hatt eit automatmonopol i dag, ville dei politiske partia ikkje lenger fått inntekter på speleautomatane. Vi veit at det er 70 000 speleavhengige, og at ni av ti kroner som blir putta på automatane, kjem frå folk som er speleavhengige. Vi veit at dei som slit med dette, føler enormt stor skyld og skam.

Fleire parti får inntekter til sin aktivitet gjennom speleautomatane. Kva synest statsråden om at politiske parti også finansierer sin aktivitet med desse midlane? Burde ikkje Giske og Arbeidarpartiet skunde seg å rydde opp i eige hus, sidan Arbeidarpartiet er eit av dei partia som får finansiert delar av sin aktivitet gjennom speleautomatar?

Statsråd Trond Giske [10:32:06]: Jeg synes ikke at vi som politikere har som oppgave å moralisere verken overfor de ulike politiske partiene, Røde Kors, Krefteforeningen, Redningsselskapet eller andre som har inntekter på automatene. Det som er vår oppgave, er å lage et regelverk, som et bredt flertall her i Stortinget har vedtatt, nemlig at vi får et system som gir folk muligheten til å spille,

som er til glede for mange i små doser, samtidig som vi unngår de store og alvorlige sosiale problemene som spilleavhengighet fører med seg.

Jeg deler fullt ut representantens beskrivelse og omtanke for dem som rammes av dette. Det er rett og slett en sykdom, og det drar med seg ikke bare dem som rammes, men familie, venner og omgangskrets, og skaper enorme problemer. Så vi må få ryddet opp i dette.

Stortinget har jo diskutert denne saken, og forbud var en del av diskusjonen: å stenge alle automater og oppfordre til det, eller eventuelt lovforby automater. Det sa et enstemmig storting, faktisk, nei til, og alle partiene bortsett fra Fremskrittspartiet sluttet seg til den modellen som Bondevik-regjeringen foreslo, nemlig at Norsk Tipping skulle få enerett til å drive automater, at antall automater skulle reduseres dramatisk – de skal bort fra dagligvareforretninger og steder hvor folk flest ferdes, og vi skal få en annen type automater som ikke på samme måte skaper spilleavhengighet.

Vi er da, som representanten er godt kjent med, dratt inn i rettssalen gang på gang av automatbransjen, som selvsagt er bekymret for å skulle tape milliarder av kroner. Nå synger det på siste verset i den prosessen. EFTA-domstolen skal forhåpentligvis i løpet av et halvt år, kanskje litt mer, ta en beslutning. Da håper jeg at vi får den samme konklusjonen som vi fikk i lagmannsretten: Full støtte til det Stortinget har vedtatt, slik at vi kan få gjennomført Stortingets politikk.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [10:34:10]: Eg takkar for svaret. Men eg synest likevel det er litt urovekkjande.

Dette er ikkje snakk om å moralisere. Men vi veit at politiske parti ikkje vil få behalde inntektene sine dersom vi får gjennomført automatmonopolet, som Kristeleg Folkeparti har vore med og kjempa fram. Då vil desse inntektene forsvinne. Derfor har vi som politikarar eit ansvar for å rydde opp i dette. Eg synest ikkje vi skal springe frå det ansvaret.

Eg er kjend med at saka ligg inne for EFTA-domstolen, og at ting har drege ut i tid. Det beklagar eg. Då synest eg det er viktig at statsråden ikkje berre sit og ventar. Det er viktig at han set i gang eit arbeid med tanke på korleis vi kan bli kvitt automatane dersom vi ikkje vinn fram i EFTA-domstolen, i staden for å vente på avgjerda og då begynne med nye utgreiingar. Det tek for lang tid i forhold til alle dei speleavhengige som vi veit er der. Dei signala får vi av mange – som statsråden også var inne på – både familie og dei som slit med skyld og skam. Dette er eit stort problem, og no opplever vi at kommunane er utolmodige. Eg kunne ønskje at statsråden var like utolmodig.

Statsråd Trond Giske [10:35:18]: Jeg er nok like utålmodig som representanten etter å få en endelig konklusjon i saken og få gjennomført det et bredt flertall i Stortinget har vedtatt. Jeg håper virkelig at ikke EU-reglene hindrer oss i det. Det var også det lagmannsretten kom til.

Men vi lever nå engang i en rettsstat, heldigvis, så alle – også automatbransjen – har en legitim rett til å kjøpe de rettsprosessene som lovgivningen gir dem anledning til. Så vi må nok dessverre smøre oss med tålmodighet før vi får gjennomført Stortingets vedtak. Men det betyr ikke at vi sitter og venter på det. Vi gjennomfører nå konkrete tiltak for å avhjelpe situasjonen i dag. Vi starter en kampanje mot spilleavhengighet. Vi bruker mer penger på å hjelpe spilleavhengige. Vi stenger seddelinntaket på automaterne, forhåpentligvis nå fra 1. juli, slik at det blir vanskeligere å spille så mye penger bort så fort. Og vi har også andre tiltak under vurdering for å avhjelpe situasjonen i dag. Så vi er i full gang med å gjøre det som Molvær Grimstad etterlyser, og vi skal gjøre alt vi kan for å hjelpe dem som rammes.

Presidenten: Presidenten vil tillate tre oppfølgings-spørsmål – først Karin S. Woldseth.

Karin S. Woldseth (FrP) [10:36:33]: Som statsråden også er kjent med, fremmet automatbransjen selv allerede i 2003 ulike tiltak for å bekjempe spilleavhengighet, bl.a. ved å bruke 1 pst. av spilleoverskuddet til forskning og behandling av spilleavhengige. I tillegg til det foreslo de å flytte automatene fra de mest utsatte stedene og skifte til mindre aggressive automater. Hvordan kan det da ha seg at statsråden ikke går i dialog med bransjen? Nå har det gått tre år – og hvorfor går han ikke i dialog med bransjen og finner en god løsning inntil dommen om monopollet faller? Dette handler ikke om en konflikt mellom statsråden og bransjen, men om frivillige lag og organisasjoner og de spilleavhengige. Har det gått så stor prestisje i monopolsaken at statsråden ikke er villig til å finne konstruktive løsninger sammen med bransjen?

Statsråd Trond Giske [10:37:36]: Det er nå engang bransjen som har hindret oss i å gjennomføre det som Stortinget har vedtatt, for hadde det ikke vært for at den førte oss inn i rettssalen, hadde det brede stortingsflertallet faktisk fått gjennomført sin politikk. Nå har jeg vært statsråd i bare seks måneder av de tre årene som representanten Woldseth viser til, men vi er allerede i gang med forslag som kan avhjelpe dagens situasjon, bl.a. ved å stenge seddelinntakene. Vi har andre av de forslagene som bransjen har spilt inn, under vurdering. Det kreves altså høringer, det kreves formelle prosedyrer, noe som gjør at dette ikke kan gjøres umiddelbart, men det er i full gang. Likevel mener det brede flertallet, bortsett fra representanten Woldseths parti, at det er kun en overtakelse fra Norsk Tipping og en kontroll over det spillmarkedet som er en fullgod løsning. Vi har ingen tradisjon for at det private spillmarkedet kontrollerer, som det gjør nå, over tre ganger så stor andel av omsetningen på spill som Norsk Tipping gjør. Vi har brukt Norsk Tipping som det verktøyet vi har for å ha en ansvarlig og god spillpolitikk, slik at en skaper glede i små doser, men unngår de store sosiale problemene.

Presidenten: Olemic Thommessen – til oppfølgings-spørsmål.

Olemic Thommessen (H) [10:38:46]: Det er prisverdig at statsråden har fokus på ofrene i forhold til spill. Men det er også en annen part i dette bildet, og det er de frivillige organisasjonene. Vi har med noe bekymring også merket oss at statsråd Karita Bekkemellem har signalisert et forbud mot telefonsalg, som også vil være et inngrep i forhold til disse organisasjonenes inntekter. Hvis man tenker seg at man går til et forbud, vil man ytterligere komplisere hele bildet når det gjelder finansiering med hensyn til de frivillige organisasjonene som lå innbakt i regjeringen Bondeviks opplegg. Hvordan tenker statsråden seg å møte de frivillige organisasjonenes behov? Det er jo mange penger vi snakker om, og vi setter disse organisasjonene i en veldig vanskelig situasjon.

Statsråd Trond Giske [10:39:45]: Jeg tror knapt noen regjering har hatt en så offensiv plattform for satsing på frivillighet som det som står i Soria Moria-erklæringen, så det å legge til rette for gode forhold for frivillige organisasjoner er i kjerneområdet for den rød-grønne regjeringens visjoner. Men det som nå skjer, er at med utsettelsen av innføringen av monopollet tjener de frivillige organisasjonene milliarder av kroner ekstra som de egentlig aldri skulle ha tjent. Det som da er helt avgjørende, er at de frivillige organisasjonene ikke legger seg til et forbruksnivå på utgiftssiden som er tilsvarende dette inntektsnivået. For det inntektsnivået kommer ikke til å vare. Det er ingen regjering og ikke noe stortingsflertall, tror jeg, som har noen ambisjon om å kompensere fullt ut det som er dagens spillovernivå. Da er det helt riktig som bl.a. Skiforbundet gjør nå, å sette av en del av den inntekten man har på automater i dag, i fond, slik at man bruker pengene over flere år. Så får vi i samarbeid med de frivillige organisasjonene selv finne andre og bedre inntektskilder, som ikke skaper alvorlige sosiale problemer.

Presidenten: Trine Skei Grande – til oppfølgings-spørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:40:56]: Jeg vil faktisk begynne med å skryte litt av statsrådets initiativ i forhold til kampanjen mot spilleavhengighet. Men vi har også kommet opp i et politisk uføre akkurat nå. For Venstre var det ikke monopollet som var poenget, det var kontrollen som var poenget, og nå setter statsråden inn en god del tiltak for å få bedre kontroll på de maskinene vi allerede har. Men jeg har to spørsmål til statsråden. For det første: Kunne statsråden ha tenkt seg å vurdere et strengere regime, en annen type kontroll enn bare monopolløsninger, så vi hadde kommet ut av det uføret vi er oppe i med hensyn til EFTA i dag? Og for det andre: Har statsråden sett på følgene av en slik type forbud, f.eks. hva det vil føre til av åpning på Internett-spill? Statsråden har i opposisjon vært en stor forkjemper for bingo, og bingoen vil jo forsvinne ved et slikt automatforbud. Så jeg lurer på om statsråden har tenkt over de følgene.

Statsråd Trond Giske [10:41:53]: La oss nå berolige eventuelle lyttere eller seere: Bingoen kommer ikke til å

forsvinne. Selv om vi forbyr automatbransjens private aktører og overlater dette til Norsk Tipping, kommer bingoen til å bestå, både i bingolokaler, radiobingo og andre måter man spiller bingo på. Det er jo heller ikke bingoen som skaper spilleavhengighet i stor grad. Det er to typer spill, nemlig automatene og Internett-spill, som nå blir et større og større problem. Det viser de tallene vi har fra Hjelpelinjen.

Men for meg handler dette om to ting: Det handler om å få et system som er kontrollerbart, og der er jeg helt enig med min forgjenger, at det er det bare Norsk Tipping enerett som sikrer. Og så handler det også om å ha en nasjonal rett til å bestemme spillpolitikken i et land. EU-parlamentet sa nylig nei til EU-kommisjonens forslag om å gjøre spill til en fri tjeneste under fri flyt innad i EU/EØS-området, og jeg mener at vi skal stå fast på at her er det faktisk Stortinget som bestemmer. Vi vant i lagmannsretten ut fra samme regler som EFTA-domstolen skal dømme etter, og jeg har godt håp om å vinne også der.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Gunnar Kvassheim (V) [10:43:09]: Jeg har et spørsmål til miljøvernministeren. Det er interessant å følge SV i posisjon. På noen områder demonstrerer en høyt og konstant når partiet blir overkjørt i regjering. Utenrikspolitikken er et slikt område. På andre områder omfavnes nederlag og framstilles som gjennomslag for SV. Miljøpolitikken er et slikt område. Arbeiderpartiets parlamentariske leder, Hill-Marta Solberg, kalte forvaltningsplanen et opplegg for gigantisk petroleumsvirksomhet i nord. Hun hadde rett. Miljøvernministeren, som kommer fra et parti som har program som går mot all oljeaktivitet i nord, kalte på sin side forvaltningsplanen «genial». Da forvaltningsplanen ble lagt fram og det ble klart at SV hadde tapt på vesentlige områder, vektla miljøvernministeren betydningen av at det skulle etableres seilingsled 30 nautiske mil fra land. Skipstrafikken er en større trussel mot miljøet enn oljeaktiviteten, forklarte miljøvernministeren. Nå vet vi at SV heller ikke på dette området har nådd fram. Det planlegges seilingsled 14 nautiske mil fra Finnmarkskysten. I går hadde energi- og miljøkomiteen høring om forvaltningsplanen, og det kom fram sterke reaksjoner fra miljøbevegelsen og fra Fiskarlaget, som sier at det som nå er på bordet, er et løftebrudd fra Regjeringen, og at det planlegges seilingsled langs kysten som innbyr til konflikt mellom fiskeriinteressene og øvrig skipstrafikk.

Forstår statsråden de sterke reaksjonene det utløser når det planlegges skipsled i fundamental konflikt med miljø- og fiskeriinteressene, og er statsråden åpen for justering slik at opplegget blir i samsvar med det en har lovet?

Statsråd Helen Bjørnøy [10:45:15]: Jeg vil fortsatt kalle deler av forvaltningsplanen for genial. Noe av det som er det geniale ved forvaltningsplanen, er den metodikken og metoden som ligger til grunn, det at vi har fått en systematisk overvåking av naturtilstanden, og at all aktivitet, både olje- og petroleumsvirksomhet, skipstrans-

port, fiskeriaktivitet, skal bygges på en økosystembasert tenkning. Det er helt avgjørende viktig.

Det er selvfølgelig i den sammenhengen at seilingsled-diskusjonen dukker opp. Det er viktig for Regjeringen at vi tar på alvor at den største risikoen for utslipp kommer nettopp fra skip. Jeg må få lov til å nevne tre stikkord, slik at jeg skal være sikker på at ulike representanter forstår poenget her. Vi har langs kystlinjen et overvåkingssystem som er Kystverkets overvåkingssystem. Det går ca. 30 nautiske mil fra kysten. Så må vi sikre – vi har noe transport som skal gå østover, og noe transport som skal gå vestover – at den transporten som er farligst, skal gå lengst ut. Derfor vil det være noe transport i seilingsleden, spesielt transport med ballastvann, som vil gå nærmere enn 30 nautiske mil. Dette kan jeg selvfølgelig orientere om i detalj, men jeg kan forsikre om at det er hensynet til naturen og annen aktivitet som er grunnen til at vi har valgt den løsningen.

Gunnar Kvassheim (V) [10:47:17]: Det var avklarende at det var metodikken i forvaltningsplanen og ikke innholdet som var genialt.

Når det gjelder seilingsleden, er utgangspunktet for dem som deltar i debatten, at SV i Stortinget har sagt at en ønsker en seilingsled som ligger 30-50 nautiske mil fra kysten. Det miljøstatsråden nå sier, betyr enten at SV har fremmet sitt politiske forslag på feil grunnlag, eller at det er et opplegg som det ikke er mulighet til å gjøre justeringer på. Det var nettopp det fiskeriorganisasjonene og miljøbevegelsen ønsket i går, en dialog med Regjeringen for å få en seilingsled som er i samsvar med det en lovet da forvaltningsplanen ble lagt fram, og ikke et opplegg som nå, hvor skipstrafikken styres inn i områder der det foregår fiskeriaktivitet få nautiske mil fra land, med det potensialet for konflikter som ligger i det. Vil det bli mulighet for en dialog mellom disse interessene og statsråden?

Statsråd Helen Bjørnøy [10:48:18]: Det er alltid mulighet for dialog. Men det jeg har lyst til å si, er at det altså er slik – dette er jo detaljer – at i noen områder vil seilingsleden gå innenfor 30 nautiske mil. I andre områder vil den gå så langt som 58 nautiske mil utenfor kysten. Det som er viktig, og som vi har sagt, er at når det er uvær, når det er storm og vind, dekker overvåkingssystemet kun 30 nautiske mil. Det er Kystverket som sier at vi med sikkerhet kan følge fartøy i uvær, i dårlig vær, kun 30 nautiske mil. Det er særlig da, når det er dårlig vær, at risikoen for ulykker kan øke. Da kan vi ikke legge skipstrafikken, skip som er fullastet med olje, utenfor 30 nautiske mil. Dette er selvfølgelig detaljer, men det er en klar begrunnelse, som er faglig fundert, for de beslutningene vi valgte å legge til grunn da vi søkte om seilingsled.

Presidenten: Presidenten vil tillate to oppfølgings-spørsmål – først Tord Lien.

Tord Lien (FrP) [10:49:40]: Det kunne være interessant å høre hvorfor det går an med 58 nautiske mil noen steder, men ikke andre steder. Men jeg ønsker å fokusere

på noe annet. Dette var noe alle var enige om i valgkampen, også Fremskrittspartiet. Allikevel får ikke Regjeringen det til. Men farledsbegrensning kan sammen med skikkelig slepebåtberedskap redusere muligheten for forlis og akutte oljeutslipp. Vi har imidlertid behov for å ha noen til å rydde i strandsonen når uhellet skulle inntreffe – et svært arbeid, og et kompetansekrevene arbeid. Villmarksfondet er i disse dager i ferd med å utdanne frivillig personell til å ta seg av disse oppgavene. Dette mener Regjeringen er så viktig at den setter av 80 000 kr. Av et budsjett på 1,3 mill. kr til Villmarksfondet gir Regjeringen 80 000 kr til dette prosjektet. Dette er Regjeringens økte satsing på oljevernberedskap. Er miljøvernministeren fornøyd med dette?

Statsråd Helen Bjørnøy [10:50:51]: Oljevernberedskap er helt avgjørende for at vi skal kunne drive oljevirkosomhet så pass nær kysten som vi gjør. Det er et anliggende som Regjeringen er veldig opptatt av, og som en del av oppfølgingen av forvaltningsplanen er nettopp også både trafikkovervåking og oljevernberedskap noe som vi ønsker å øke. Jeg kan forsikre om at dette er et av de tema som vi er opptatt av, samtidig som det er en stor utfordring for oss fordi kysten er både lang og ganske komplisert enkelte steder.

Presidenten: Iver Kristiansen – til oppfølgingsspørsmål.

Ivar Kristiansen (H) [10:51:44]: Statsråden har uttrykkelig slått fast at den russiske oljetrafikken er den suverent største miljøtrusselen i nordlige farvann. Dette kommer også meget tydelig frem i den nylig fremlagte forvaltningsplanen.

Så sier statsråden her at hun skal gi tre stikkord for å forklare resonnetet for å flytte oljetrafikken mye nærmere inn til land, midt i de største kystfiskeriene, i et område hvor Regjeringen tidligere har sagt nei til oljevirkosomhet, tilnærmet risikofri oljevirkosomhet. Hva er resonnetet? Hva er logikken bak å tillate at denne trafikken, av statsråden selv definert som høyrisikotrafikk, skal flyttes til midt inn i kystfiskerienes primære område? Det er som å lete etter utgangen i den kjente ukebladøvelsen «Hvor finner man utgangen fra labyrinten?» når man skal lete etter statsrådens stikkord for å forklare logikken.

Statsråd Helen Bjørnøy [10:52:52]: Jeg tror det er viktig å få oppklart en liten misforståelse. Det er ikke slik at seilingsleden skal gå mye nærmere. Den skal i hovedsak ligge 30 nautiske mil fra land. Så er det noen områder hvor vi av hensyn til fiskeri legger den lenger ut, og noen områder hvor den av sikkerhetsmessige grunner legges litt nærmere. Så når det gjelder oljetankere fra Russland, som representanten er opptatt av, vil det være en yttergrense – mellom 25 og 58 nautiske mil. De russiske oljetankerne går altså ikke lenger enn 25 nautiske mil fra land.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [10:54:09]: Jeg tillater meg å stille et spørsmål til landbruks- og matministeren.

Den vinteren som vi nå har vært igjennom, har skapt en ny type lærdom for oss nordmenn. Den har skapt nye typer erkjennelser, og en ny type usikkerhet blant norske forbrukere som vi ikke har hatt tidligere. Det har blitt stilt spørsmål ved om den maten vi spiser, er trygg nok. Flere saker har, som statsråden er kjent med, illustrert dette. Spørsmålet er imidlertid hvilken lærdom vi har tatt av disse hendelsene, og om vi evner å ta den innover oss. Forbrukerne har nemlig god grunn til å stille spørsmål ved om norsk mat er trygg nok etter de hendelsene vi har vært gjennom.

Trygg mat er helt avgjørende. Forbrukertillit er helt avgjørende. Det er avgjørende for aktørene i næringen, som bonden, industrien og dagligvarehandelen, men ikke minst for offentlige kontrollorganer som Mattilsynet, Næringsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet.

Det er god grunn til å stille spørsmål ved om den norske forbrukeren kan ha den nødvendige tilliten til matvarekjeden. Og det er kritisk, for er det ett område hvor vi er nødt til å ha 100 pst. tillit, er det dette.

Det har også blitt avdekket at vi ikke er noe særlig gode på dette med sporbarhet og opprinnelsesmerking. Her er det store svakheter. Industrien har ikke gode nok sporbarhetsinstrumenter, og opprinnelsesmerkingen er heller ikke god, slik at forbrukeren kan orientere seg.

Mitt spørsmål er: Hva har statsråden lært av de sakene som vi nå har vært gjennom, og hvordan vil statsråden følge dette opp videre, slik at mattrygghet blir et satsingsområde i tiden som kommer?

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:56:18]: Jeg takker for spørsmålet, som omhandler et viktig område, og jeg vil gjerne utdype det litt.

Det er ikke tvil om at vinteren har satt fokus på mattrygghet, og for meg og Regjeringen er mattrygghet det viktigste spørsmålet innenfor matpolitikken. Slik sett er det all grunn til å ta med seg den lærdommen en kan, etter den vinteren vi har vært gjennom.

Vi satte tidlig i verk nye tiltak for å møte det konkrete som skjedde, hvor fokuset var på hygiene i slakteleddet og den første delen av verdikjeden knyttet til mat. I etterkant av det har vi hatt prosesser videre med Mattilsynet og berørte departementer, og man har konkludert med at alt som skjer og har skjedd i saken om E. coli og mattrygghet, skal evalueres. Det kommer veldig snart til å bli lagt fram et forslag til både mandat og utvalgssammensetning for å gå gjennom alle sider ved saken. Vi er ikke langt unna å ferdigstille det.

Vi har i tillegg satt i gang et relativt intensivt arbeid i forhold til det spørsmålet representanten Kielland Asmyhr tar opp knyttet til sporbarhet. Jeg er helt enig i at det er et forsømt område, et område som det burde ha vært gjort mer på tidligere. Det er god tilgang på informasjon i dag, men koblingen av informasjon er ikke god nok. Derfor har vi nå satt i gang et konkret arbeid med sikte på å få på plass et godt sporbarhetssystem i forhold til matvarekjeden så raskt som mulig.

Jeg har også – og det tok jeg initiativ til i høst, før problemene i forhold til E. coli dukket opp – satt i gang et arbeid om merking og bedre ordninger på det.

Så svaret på spørsmålet er at denne vinteren har vist hvor viktig fokus på mattrygghet er, og vi har – som jeg nå har referert – satt i gang en rekke tiltak for å sørge for at vi blir bedre på dette området.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [10:58:23]: Jeg takker statsråden for svaret.

Det er helt nødvendig at Regjeringen viser at den er offensiv på dette området, for vi kan ikke som samfunn akseptere at vi får den typen saker som vi nå har vært vitne til. Dersom det skulle skje igjen, vil det helt svekke troverdigheten til den norske matvarekjeden, og det vil skape store problemer for mange aktører i samfunnet.

Jeg takker statsråden for at han vil ta tak i dette. Men det er klart at man her også er nødt til å se på myndighetenes håndtering, f.eks. interessekonfliktene i statsrådets eget departement, mellom næringsinteresser og kontrollhensyn.

Spørsmålet mitt er om statsråden aktivt vil legge frem saker for Stortinget om ikke så altfor lang tid som tar tak i de problemstillingene som vi nå har vært gjennom?

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:59:29]: Når det gjelder det spørsmålet, vil jeg svare det samme som jeg har svart tidligere, at for å bli bedre gjelder det å ta del i den kunnskapen som denne saken kan gi oss, og sørge for at vi ikke trekker noen forhastede konklusjoner. Nettopp derfor har vi nå jobbet med å sette ned et bredt sammensatt evalueringsutvalg. Vi har hentet ekspertise fra utlandet for å se hvordan vi kan bli bedre.

Jeg vil mene at det er veldig lite klokt å konkludere på hvordan vi best kan møte denne utfordringen og ta med oss erfaringene videre, før en får svaret på den evalueringen som vi nå skal sette i gang. Nå er det viktig å sørge for at vi tar oss tid til å få den nødvendige informasjonen på bordet.

For øvrig er det viktig å si at Mattilsynet har en uavhengig rolle. Det er Stortinget som selv har definert den i forhold til de faglige vurderingene knyttet til disse spørsmålene.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Torbjørn Hansen.

Torbjørn Hansen (H) [11:00:45]: Jeg synes landbruks- og matministeren, som øverste ansvarlig for mattrygghet i Norge, har vært forholdsvis tam i forhold til samvirkebedriften Gilde i den alvorlige E. coli-saken som har vært de siste månedene. Selv etter alvorlige feil, så alvorlige at Mattilsynet har truet med politianmeldelse, har det vært taust fra statsråden.

Når forbrukerminister Karita Bekkemellem som et gledelig avvik påpeker at forbrukeren har mulighet til å velge produsenter, kommer reaksjonen fra statsråd Riis-Johansen, som også er kjøttbonde og andelseier i Gilde. Bekkemellem fikk relativt kraftig refs og fikk også kritikk

fra andre senterpartistatsråder da hun tok opp forbrukerinteressene i denne saken.

Er det å tale forbrukernes sak i den type spørsmål akseptert i Regjeringen, eller er det kun å beskytte produsentinteressene som står i fokus for Regjeringen i denne type saker?

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:01:45]: Jeg tror at hvis det er en viss vilje til å se hva som er blitt sagt av Regjeringa i disse spørsmålene, skal det ikke være tvil om hva som er svaret på det spørsmålet. Hele denne saken handler jo om forbrukertrygghet, mattrygghet, og det gav jeg også et utførlig svar på i forbindelse med representantens Asmyhrs spørsmål.

I den grad representanten Hansen savner engasjement fra meg med hensyn til sisteleddet i verdikjeden her, har det med ansvarsdeling å gjøre. Realiteten her er jo at det er helseministeren som overtar ansvaret for disse spørsmålene når et dyr er slaktet og det blir et matspørsmål og ikke et spørsmål knyttet til den første delen av verdikjeden.

Presidenten: Ingebrigt S. Sørfonn – til oppfølgings-spørsmål.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [11:02:36]: Matskandalene i vinter har gjort noko med oss. Folk er utrygge, og veldig mange lurar på om den maten som me kjøper i butikken, er sikker, eller om me kan verta alvorleg sjuke av han. Det må vera eit minstekrav at folk kan vera sikre på at den maten som me kjøper, er rein.

Statsråden har jo svart litt, nemnt enkelttiltak og gransking som vil verta sett i gang, evaluering osv., men eg vil på nytt oppmoda statsråden til å lyfta litt på sløret og seia kva han har tenkt, for det må jo koma noko i oppfølginga av dette – om han ganske kjapt kan seia kva slags offensive grep han har tenkt å gjera for å hindra at nye tilfelle oppstår, og at vi ikkje berre må takla tilfella etter kvart som dei dukkar opp. Så mitt spørsmål er: Kva har statsråden tenkt å gjera for å gjenreisa tilliten til at den maten som me kjøper i butikken, er rein, og at ein ikkje vert sjuk av å eta denne maten?

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:03:42]: For det første er det, for å gjenta meg selv, usedvanlig viktig å la fagfolkene gå gjennom dette for å se hva som faktisk har skjedd av negative ting, eventuelt hva som har vært gjort riktig fra faglig hold i denne prosessen.

Når det gjelder de konkrete tingene som jeg har gjort og kommer til å gjøre, må jeg også gjenta meg selv i forhold til hva jeg svarte på spørsmålet fra representanten Asmyhr. Vi satte i verk tiltak raskt overfor bransjen da fokuset var på ureine dyr, på hygiene i slakteleddet. Det ble gjort i vinter, tidlig i prosessen. Så har vi nå satt i gang hurtigarbeidende prosesser knyttet til sporing, som er en nøkkel i denne saken, og vi har en prosess på merking. Så får vi et svar fra evalueringsutvalget når det har ferdigstilt sitt arbeid, og da skal vi selvsagt gå inn i de problemstil-

lingene og de anbefalingene som måtte komme derfra, med det alvor som denne saken krever.

Presidenten: Vi går til siste hovedspørsmål.

Børge Brende (H) [11:04:51]: Mitt spørsmål går til miljøvernministeren – og denne gang med et sterkt ønske om at statsråden svarer på spørsmålet som blir stilt, og ikke på det spørsmålet miljøvernministeren eventuelt mener burde vært stilt.

Tilbake til strømpriser i Midt-Norge, hvor jeg ikke helt følte at vi fikk veldig dyptpløyende og konkrete svar. Foreløpig har jeg oppfattet Regjeringens tiltak for å unngå en fremtidig strømkriser som følger: Man skal stille særnorske krav til gasskraftverk. Samtidig åpner man for 30 mobile gasskraftverk som er dobbelt så forurensende. I tillegg har Regjeringen skrotet de grønne sertifikatene, som skulle være den sterke oppmuntringen til nye og fornybare energiprojekter. Så har jeg også opplevd at det tredje tiltaket er at man skal skylde på tidligere regjeringer når man selv ikke har noen konkret handlingsplan.

Men nå kan det jo være slik at jeg ikke har fått med meg alle de konkrete tiltakene som Regjeringen nå har tenkt på og skal diskutere – det begynner jo å haste – for hvordan man skal unngå en strømkriser i 2009 og 2010, med strømpriser i Midt-Norge som kanskje vil være kr 1,50–2 kr pr kW. Dette vil jo være veldig kostbart og sender også veldig negative signaler til dem som ønsker å investere i Midt-Norge. Derfor vil jeg benytte anledningen til å be miljøvernministeren være konkret. Hvilke fire konkrete tiltak er det Regjeringen har på gang for å unngå en fremtidig strømkriser i Midt-Norge?

Statsråd Helen Bjørnøy [11:06:46]: Når representanten tigger og ber meg om å lette litt på sløret, skal jeg kanskje gjøre det, da.

Jeg skal nevne noe som Stortinget veldig fort vil få seg forelagt. Det er Regjeringens satsing på fornybar energi. Vi kommer til å levere et opplegg for fornybar energi som er slik at det nok aldri tidligere har vært vist en så tydelig satsing. Regjeringen er helt i innspurten av arbeidet med disse konkrete prosjektene. Det er olje- og energiministerens som holder på med det og forbereder det nå de siste dagene før Regjeringen skal behandle det og fatte beslutning. Men vi skal nå ha en kraftig økning. Det handler om energieffektivisering, det handler om vindkraft, det handler om energiomlegging, og det handler også om at vi skal stimulere til nye tiltak både for private og for næringslivet.

Så har jeg lyst til å si at strømkrisen i Midt-Norge opp-tar Regjeringen veldig, og vi forsøker nå alt vi kan å få til nettopp denne kombinasjonen – å være ansvarlig for miljø- og klimatrusselen som vi står overfor, og samtidig lage et ordentlig opplegg som et svar på tafatthet og manglende vilje og mot til handling hos tidligere regjeringer, som kunne ha forebygget den krisen vi nå ser i Midt-Norge.

Børge Brende (H) [11:08:51]: Jeg registrerte iallfall at Regjeringen nå tenker på et konkret tiltak knyttet til fornybar energi etter at en skrotet de grønne sertifikatene.

Så tilbake til det spørsmålet jeg stilte i første runde til miljøvernministeren, og som jeg opplevde ikke å få noen som helst avklaring på, og som statsråden må svare på. Olje- og energiministerens har vært ute og slått fast at Regjeringen nå vurderer å si ja til gasskraftverk uten CO₂-rensing, og ser på om det er mulig å forsere investeringen ved å åpne for en rensefri periode på Tjeldbergodden.

Så har miljøvernministeren gått ut tidligere, 19. januar, og sagt – det var dette jeg spurte om, og som jeg ikke fikk noe som helst svar på, og det er ikke holdbart – at det er uaktuelt å gi tillatelse til å bygge ut Tjeldbergodden uten rensing fra dag én. Da er det enkle spørsmålet som Stortinget nå forelegger statsråden, og som vi faktisk venter et konkret svar på: Er det slik at statsråden har gått tilbake på sin uttalelse om at det skal være krav om rensing fra dag én, eller er det ikke aktuelt for statsråden å gå tilbake på dette?

Statsråd Helen Bjørnøy [11:10:01]: Olje- og energiministerens vurderer ulike tiltak, og han vurderer mange ulike tiltak, som enhver ansvarlig statsråd nødvendigvis må gjøre. Jeg kommer ikke til å komme med Regjeringens konklusjoner her i stortingssalen før Regjeringen faktisk har konkludert. Vi skal behandle det som olje- og energiministerens legger fram for det samlede regjeringskollegiet.

Når det gjelder Tjeldbergodden og søknaden om konsesjon, så ligger den til behandling i Miljøverndepartementet, og jeg har, som jeg tidligere har sagt, ikke tenkt å foreta saksbehandling her i stortingssalen. Jeg slår fast at miljøvernministerens tenkning ligger til grunn i Soria Moria-erklæringen, og der står det at vi skal ha rensing på alle nye gasskraftverk.

Presidenten: Presidenten vil akseptere to oppfølgings-spørsmål – først Ketil Solvik-Olsen.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:11:30]: Jeg fikk kun med meg ett tiltak fra statsråden, og det var satsing på fornybar energi. Dette har Regjeringen riktignok lovet skulle komme om to uker, men de begynte å love dette for allerede tre måneder siden, så de to ukene er veldig lange i Regjeringens tidsregning. Dessverre klarer de ikke å få to uker til å vare i tre år, så kraftkrisen i Midt-Norge vil nok komme før Regjeringen er forberedt.

Flertallsregjeringen lovet at de skulle handle og ikke forhandle. Det eneste vi ser de har av verktøy i verktøykassen når det gjelder energipolitikk, er en lenestol, der de sitter og venter på at aktører skal foreta investeringsbeslutninger uten at Regjeringen skal trenge å gjøre noe som helst.

Jeg er redd for at vi til slutt får en teltleir utenfor Stortinget. Sannsynligvis blir det befolkningen i Møre og Romsdal som kommer her og protesterer, fordi SV ikke er villig til å ta kampen opp internt og tillate gasskraftverk uten CO₂-rensing. Da ville en gjerne ha nøyd seg med en liten markering på plenen istedenfor en teltleir.

Både NVE og Statnett har sagt at det eneste som kan løse kraftkrisen i Midt-Norge, er gasskraftverk uten CO₂-

rensing. Vil statsråden tillate fagmiljøet å følge dette rådet?

Statsråd Helen Bjørnøy [11:12:42]: Jeg har gjentatte ganger forsøkt å si at Regjeringen jobber sterkt og inntest med kombinasjonen med å ta miljøhensyn og klima-problem på alvor og å ta krisen i Midt-Norge på alvor. Dette gjør olje- og energiministeren. For meg er det helt uforståelig at det ikke er riktig at vi nå må jobbe så grundig som vi gjør, slik at vi får kloke beslutninger. For de beslutningene vi nå skal fatte, vil ha langsiktige konsekvenser både for miljøet og for kraftkrisen i Midt-Norge. Jeg tror det er mulig å få til en helhetlig politikk som omfatter både energieffektivisering, fornybar energi og gasskraftverk med CO₂-rensing.

Presidenten: Gunn Berit Gjerde – til oppfølgings-spørsmål.

Gunn Berit Gjerde (V) [11:13:49]: Det er store utfordringer både miljøvernministeren og resten av folket står framfor når det gjeld kraftkrisa i Midt-Noreg, men eg vil minne om at dette handlar ikkje berre om ei kraftkrisa for Midt-Noreg, det handlar om ein nasjonal mangel på kraft.

Eg er samd med miljøvernministeren når ho snakkar om at vi må passe på å få på plass dei miljømessige om-syna når vi no skal bygge nytt. Statoil-sjefane har sagt at det ikkje er lønsamt å bygge eit gasskraftverk utan reinsing og at reinsinga så kjem etterpå.

Mitt spørsmål går på desse mobile kraftverka som er tenkt å skulle kome til erstatning i ein krisesituasjon. Det er sagt frå NTNU-miljøet at det går an også å gjere dei mindre forureinande. Vil miljøvernministeren ta initiativ til eit samarbeid med NTNU og forskarane der som gjer at ein kan få på plass mindre forureinande mobile gasskraftverk?

L o d v e S o l h o l m hadde her teke over presidentplassen.

Statsråd Helen Bjørnøy [11:14:51]: I de vurderinger som Regjeringen gjør, er det mange ulike elementer. De foreløpige vurderingene av mobile gasskraftverk er at de er svært forurensende, at de har høye utslipp av CO₂ og NO_x – så det er ikke bare CO₂-problemer som er knyttet til mobile gasskraftverk – og at de er lite effektive. Samtidig vurderes også muligheten for ny teknologi, og det foregår vurderinger knyttet til pris, muligheter, tilgjengelighet osv. Alle disse spørsmålene holder olje- og energiministeren på å vurdere, og hans vurderinger vil selvfølgelig ligge til grunn når Regjeringen skal fatte vedtak.

Presidenten: Den munnlege spørjetimen er då omme.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir ei rekkje endringar i den oppsette spørsmålslista, og presidenten viser i den samanhengen

til den oversikta som er omdelt på representantane sine plassar i salen. Presidenten gjer framlegg om at dei føreslåtte endringane i dagens spørjetime blir godkjende – og ser det som vedteke.

Endringane var desse:

Spørsmål 2, frå representanten John Thune til finansministeren, blir teke opp av representanten Line Henriette Holten Hjemdal.

Spørsmål 10, frå representanten Per Roar Bredvold til samferdsleministeren, blir teke opp av representanten Morten Ørsal Johansen.

Spørsmål 19, frå representanten Olemic Thommessen til barne- og likestillingsministeren, blir utsett til neste spørjetime, då statsråden er bortreist.

Spørsmål 20, frå representanten May-Helen Molvær Grimstad til kultur- og kirkeministeren, blir etter oppmøding frå kultur- og kirkeministeren flytta og svara på før spørsmål 1.

Spørsmål 22, frå representanten Peter Skovholt Gitmark til helse- og omsorgsministeren, blir bli svara på av finansministeren som rette vedkomande. Etter oppmøding frå finansministeren blir dette spørsmålet flytta og svara på etter spørsmål 5, som skal svarast på av same statsråd.

Spørsmål 24, frå representanten Jan-Henrik Fredriksen til landbruks- og matministeren, blir teke opp av representanten Hans Frode Kielland Asmyhr.

Presidenten: Vi går etter dette først til spørsmål 20.

S p ø r s m å l 2 0

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [11:16:43]: Eg har følgjande spørsmål til kultur- og kyrkjeministeren:

«71 000 nordmenn har spilleproblemer og ytterligere 133 000 befinner seg i faresonen. 9 av 10 kr som puttes på automatene, kommer fra spilleavhengige. Vi vet at automatene er hovedårsaken til at spilleproblemer oppstår, og flere kommuner har nå bestemt seg for å gjøre lokalmiljøet til en trygg sone for de spilleavhengige.

Vil statsråden forberede innføringen av et forbud mot spilleautomater som kan settes i verk dersom Norge ikke vinner fram i EFTA-domstolen med en monopolordning, eller dersom saken drar ut i tid?»

Statsråd Trond Giske [11:17:30]: Siden Stortinget vedtok automatereformen i 2003, har bevisstheten om de alvorlige pengespillproblemene automatene bidrar til, blitt enda større. Jeg setter stor pris på det engasjementet enkeltpersoner, lokale myndigheter og andre viser for å motvirke disse problemene. Det tyder også på at den restriktive pengespillpolitikken myndighetene vil føre, har bred støtte.

Automatereformen, med en halvering av antall automater, mindre risikofylte spill og en langt bedre kontroll med både spillutviklingen og spillavviklingen, vil være den beste måten å kontrollere automatmarkedet på, siden man da samtidig forebygger framveksten av et illegalt auto-

mattilbud. Jeg har stor tro på at EFTA-domstolen vil komme til at denne ordningen er i samsvar med EØS-forpliktelsene våre. Samtidig forstår jeg den utålmodigheten som nå finnes for å få satt restriksjoner på automatene raskt ut i livet.

Regjeringen tar problemene med dagens automatregime med det største alvor. Som kjent har Regjeringen foreslått å forby bruk av sedler på automater fra i sommer. Vi vurderer også ytterligere restriktive tiltak som ikke krever lovendring, og som kan iverksettes i år. Jeg vurderer også å forberede et totalforbud mot automater. Som representanten er inne på, vil et totalforbud kunne være et alternativ dersom EFTA-domstolen kommer til en slutning som står i motsetning til det som lagmannsretten kommer til. Spørsmålet om innføring av totalforbud må imidlertid også veies mot faren for oppblomstring av en illegal automatvirksomhet ved et slikt tiltak. Et forbud krever lov-hjemmel, og gjennomføringen vil derfor også ta tid. De foreløpige signalene vi har for tidspunktet for EFTA-domstolsbehandlingen, tilsier at det ikke er aktuelt å innføre noe totalforbud før EFTA-domstolens avgjørelse foreligger.

Som sagt er Regjeringen optimistisk, i og med at vi fikk en så klar kjennelse i lagmannsretten, som vurderte saken på nøyaktig det samme regelgrunnlaget som EFTA-domstolen skal gjøre.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [11:19:37]: Eg vil takke statsråden for svaret, sjølv om eg føler at eg ikkje har fått noko klart svart på om Regjeringa vil setje i gang og førebu eit forbod viss vi ikkje vinn fram i EFTA-domstolen. Eg tolkar statsråden slik at han vil vente.

Det som Kristeleg Folkeparti er bekymra for, er at alle tiltaka som blir sette i verk, tek tid. Ein kan sjå på forbodet mot å bruke setlar i automatane. Det har teke tid, for ein må ha høyringar, ein må ha utgreingar. Og mitt spørsmål til statsråden er då: Fordi ting tek tid, vil statsråden straks starte arbeidet med å sjå på korleis vi kan bli kvitt automatane viss vi ikkje vinn fram, i solidaritet med dei mange speleavhengige?

Statsråd Trond Giske [11:20:28]: Jeg synes representanten Molvær Grimstad, som jeg tror deler de samme målsettingene som Regjeringen når det gjelder å få kontroll over pengespillproblemene, har en litt defaitistisk innstilling til saken i EFTA-domstolen. Jeg er, i likhet med min forgjenger og Molvær Grimstads partifelle, den forrige kulturministeren, Svarstad Haugland, svært optimistisk til at vi skal vinne fram i retten. Lagmannsrettens kjennelse gav jo staten fullt medhold. Høyesterett skulle egentlig behandle saken, men så kom altså ESA inn og brakte saken inn for EFTA-domstolen. Etter mitt syn skulle det ikke være noen grunn til at EFTA-domstolen skulle komme til en annen kjennelse enn lagmannsretten. Det er nøyaktig de samme reglene man bygger på.

Hva som eventuelt skal skje dersom vi mot formodning skulle tape saken i EFTA-domstolen, har ikke Regjeringen tatt stilling til. Men det ligger i sakens natur at det da er to alternativer. Det ene er totalforbud mot spille-

automater, det andre måtte være å innføre en slags konseksjonsordning for en eller flere aktører. Men der har Stortinget tidligere sagt at det ikke er en fullgod løsning for å få kontroll over pengespillproblemet.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [11:21:55]: Det er mange frivillige lag og organisasjonar som får inntekter frå automatane som går til mykje godt arbeid. Men samtidig veit vi at 9 av 10 kroner som blir putta på automatane, kjem frå speleavhengige. Derfor er det viktig at Regjeringa ser på kompensasjonsordningar for frivillige lag og organisasjonar i samband med arbeidet for å bli kvitt automatane og oppblomstringa av den svarte marknaden. Det synest Kristeleg Folkeparti er viktig.

Men dei som også får inntekt frå speleautomatane, er ein del politiske parti, også Arbeidarpartiet. Statsråden har ikkje svart klart tidlegare i spontanspørjetimen om han vil rydde opp i eige hus og gjere noko for at Arbeidarpartiet skal bli kvitt sine automatar. Hadde det blitt innført eit monopol, ville desse automatane vore vekke. Det har ikkje vore intensjonen at det er dei politiske partia som skal tene pengar på dette. Det vil dei heller ikkje gjere ved eit monopol, men det hadde etter tidsplanen blitt fjerna.

Så mitt spørsmål er: Vil statsråden rydde opp i eige hus på dette området – ja eller nei?

Statsråd Trond Giske [11:23:02]: Som vi også snakket om i den muntlige spørretimen, har ikke jeg valgt den linjen at vi skal rette en moralsk pekefinger mot noen av aktørene på spilleområdet. Verken Røde Kors, Kreftforeningen eller de politiske partiene skal stilles til rette for det regimet som er i dag. Det er vår oppgave som politiske myndigheter å lage et regelverk som gjelder for alle, og som alle skal følge.

Det er helt riktig at et vesentlig poeng for Stortinget den gang man vedtok loven i 2003, var at man måtte ha gode kompensasjonsordninger. Den kompensasjonen skal komme når Norsk Tipping overtar automatdriften. Det sier seg selv at den kompensasjonen ikke er på plass før vi får gjennomført det som Stortinget har vedtatt, og det er det vi nå jobber med. Da vil også kompensasjonen komme i form av en andel av spilleoverskuddet fra Norsk Tipping, men en lavere andel, fordi vi skal redusere spillingen og dermed spilleavhengighetsproblemet.

Presidenten: Vi går då til spørsmål 1.

S p ø r s m å l 1

Bård Hoksrud (FrP) [11:24:14]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til finansministeren:

«Regjeringen vedtok i statsbudsjettet for 2006 å innføre engangsavgift på lette lastebiler mellom 3 500 og 7 000 kg. Denne avgiften fører til en kraftig prisøkning. Økningen er mellom 35 000 og 200 000 kr pr. bil. Næringsdrivende som har bestilt disse spesialbygde bilene under de gamle avgiftsreglene, vil pga. svært lang ombygningstid få store ekstrautgifter som man ikke kunne ta høyde for, når bilen ble bestilt før endringene ble kjent.

Vil statsråden sørge for at også disse kan få unntak fra avgiften?»

Statsråd Kristin Halvorsen [11:25:02]: Nei, jeg har ingen planer om å gi flere slike unntak, rett og slett fordi vi hadde gode overgangsordninger da denne engangsavgiften på lette lastebiler ble innført.

Da det ble innført engangsavgift på lastebiler med tillatt totalvekt mellom 3,5 tonn og 7,5 tonn, ble det også gitt overgangsordninger for å ivareta de hensyn som representanten Hoksrud påpeker. Etter overgangsordningen kunne lette lastebiler innført fra 1. januar 2006 registreres uten engangsavgift fram til 1. mars 2006. Dersom bilen var bestilt før 10. november 2005, som var det tidspunktet forslaget ble gjort kjent, var fristen for registrering uten engangsavgift satt til 1. april 2006. Dette gjaldt også biler innført etter 1. januar 2006.

Sammenlignet med tidligere innskjeppelser i engangsavgiften er den overgangsordningen som ble gitt ved innføringen av engangsavgift på lette lastebiler, veldig lempelig. Det er ikke aktuelt å gi ytterligere generelle dispensasjoner fra engangsavgiften for lette lastebiler, siden jeg har vært så fleksibel ved denne overgangen.

Bård Hoksrud (FrP) [11:26:17]: Jeg vil takke statsråden for svaret.

Jeg synes det er trist at statsråden ikke ser at det tar svært lang tid å få ombygd enkelte biler. Det har gjort at noen har kommet i et veldig uføre på grunn av innføring av denne avgiften. Så jeg synes det er trist at statsråden ikke ønsker å gi dem det gjelder, mulighet til denne avgiftsletten.

Så en oppfølging i forhold til det statsråden tar opp. Statssekretær Tungesvik har på en konferanse uttalt at Regjeringen vil se på avgiften på nytt fra 2007. Med de signalene statsråden gav i sted, er jeg veldig usikker på om det er noe ønske fra statsråden. Kan statsråden bekrefte om hun vil se på dette fram til statsbudsjettet i 2007, eller er dette definitivt fra statsrådets side?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:27:06]: Det er vel kjent for Stortinget at det er finansministerens ansvar hvordan og med hvilke frister denne typen avgifter gjennomføres. Vi har vært veldig lempelige og fleksible nettopp fordi vi er kjent med at mange har bestilt biler i god tid, og at det er lang leveringstid. De som har bestilt bil før 10. november, har fått frist til 1. april. Resten har fått frist til 1. mars. Det er en veldig fleksibel og lang overgangsordning. Jeg anser denne saken for avsluttet.

Bård Hoksrud (FrP) [11:27:41]: Jeg forstår statsråden dit hen at hun er helt klar og tydelig på at denne avgiften fortsatt vil være der.

Jeg synes det er svært beklagelig at man innfører en avgift og sørger for at man får enda større miljøproblemer i de store byene, ved at mange velger å kjøpe en dyrere og større bil, som er billigere i forhold til avgiftsproblematikken, for å få transportert varer. Det synes jeg er svært beklagelig.

Så må jeg også stille nok et spørsmål til statsråden: Man har sagt at man for neste år vil komme tilbake med et nytt avgiftssystem i forbindelse med statsbudsjettet for 2007. Her er signalene at dette skal være provenytralt. Nå er det jo slik at inntektene på denne avgiften får man svært lite av i 2006. Man har budsjettet med 270 millioner kr netto inn til statskassen. Vil dette være en del av det totale inntektsnivået på bilavgiftene? Og forutsetter statsråden at dette skal legges oppå de avgiftene som man i utgangspunktet tar inn i 2006, som en del av det nye avgiftssystemet?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:28:44]: Jeg må få lov til å komme tilbake til disse spørsmålene når vi legger fram statsbudsjettet for 2007. Men representanten Hoksrud har helt rett i at vi nå driver et omfattende arbeid for å få en mer konsekvent sammensetning av engangsavgiften, slik at også miljøhensyn tas nærmere med i betraktningen når folk kjøper bil, fordi engangsavgiften har såpass stor betydning. Da vil det også være et forhold som man tar sterkere med i vurderingen når man anskaffer seg ny bil – ikke bare hver gang man står ved bensinpumpa.

Men jeg må understreke en gang til at overgangsreglene når det gjelder disse engangsavgiftene, har vært veldig lempelige. Vi har hørt på næringen underveis, nettopp for å gjennomføre det slik at det ikke skal få urimelige effekter for enkelte. Men det vil selvsagt alltid være slik at en og annen faller utenfor. Slik er det dessverre alltid når vi setter en tidsfrist.

S p ø r s m å l 2

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten John Thune til finansministeren, vil bli teke opp av representanten Line Henriette Holten Hjemdal.*

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [11:29:54]: Jeg ønsker å stille følgende spørsmål til finansministeren: «Det er viktig å øke barskogvernet for å sikre det biologiske mangfoldet. Frivillig vern er en viktig strategi for å redusere konfliktnivået i skogvernet. Dagens regelverk gir ikke alle skogeiere samme mulighet for betinget skattefritak. Det er uheldig dersom verneprosessen blir stoppet på grunn av et slikt regelverk.

Vil statsråden i revidert nasjonalbudsjett komme med et forslag som kan løse situasjonen til de skogeierne som ikke har muligheter for å reinvestere erstatningsbeløpet etter vedtatte regler?»

Statsråd Kristin Halvorsen (SV) [11:30:44]: Jeg er helt enig med representanten Holten Hjemdal i at skogvern er et veldig viktig miljøtiltak, og at det beste er å få dette til gjennom frivillige ordninger for den enkelte skogeier. Derfor har vi også regler i skatteloven som gir betinget skattefritak når man ufrivillig realiserer gevinst i forbindelse med å avgi skog til vern, så det er det i utgangspunktet tatt hensyn til.

* Spørsmålet opprinnelig framsatt av repr. Holten Hjemdal, jf. s. 1949.

Skatteplikten blir da utsatt når skattyter reinvesterer det vederlaget man har fått.

Reglene om betinget skattefritak ved ufrivillig realisasjon krever normalt at det reinvesteres i nytt objekt «av samme art», som det heter, altså at man reinvesterer den gevinsten man får, i noe annet som gjelder den virksomheten man driver. For skogvernstilfellene er dette vesentlig mer liberalt ved at det i tillegg til ny skog også kan reinvesteres i bygg eller anlegg til bruk i skogbruksvirksomhet. Også tilrettelegging for utmarksaktiviteter knyttet til skogen vil omfattes. Dersom skogeiendommen drives i kombinasjon med jordbruk, vil det dessuten kunne investeres i areal til bruk i jordbruksproduksjon eller til erverv av eller påkostning på bygg eller anlegg som inngår i skattyterens jordbruksvirksomhet. Det er derfor grunn til å tro at det vil være relativt få skogeiere som berøres av et vernetiltak uten å ha egnede reinvesteringsmuligheter.

Representanten Holten Hjemdal spør om jeg i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett vil fremme forslag som kan løse situasjonen for de skogeierne som ikke har muligheter for å reinvestere erstatningsbeløpet etter vedtatte regler. Nå er det to dager til revidert nasjonalbudsjett legges fram, og jeg finner det ikke riktig å besvare et slikt spørsmål når den fristen straks forfaller.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [11:32:47]: Jeg takker for statsrådets svar.

Jeg skal klare å vente i 48 timer, særlig hvis jeg får et positivt svar. Jeg er glad for at finansministeren ser viktigheten av denne ordningen innenfor miljøtiltak, men også at det nok er best at vi kjører en frivillig prosess.

Det er ikke mange dette dreier seg om. Men vi vet at hvis én skogeier ikke har mulighet til å reinvestere i noen ting, så blir kanskje han eller hun proppen i systemet i et større verneområde, og det er uheldig. Den frivillige ordningen vi nå har, har gitt god avkastning – 120 dekar har man fått frivillig vern på de siste to årene. Det er omtrent en fjerdedel av det vi har klart å verne de siste 15 årene. Så ordningen har fungert. Men det er viktig at vi får bort denne ene lille enheten. Og jeg tror at det heller ikke koster så mange kroner. Men jeg er villig til å vente til revidert nasjonalbudsjett blir lagt fram.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:33:48]: Jeg er vel kjent med den problemstillingen som Holten Hjemdal tar opp. Det er riktig at en del av disse verneprosessene går mye tregere, eller stopper opp, fordi det er én skogeier i området som ikke ser mulighet for reinvestering. Men samtidig har vi det hensynet å ta at vi skal ha et skattesystem som er rimelig og rettferdig, og som behandler alle likt. Og det vi gjør hvis vi gjør unntak for enkelte skogeiere i en slik sammenheng, er jo å legge til rette for at realisasjon av enkelte formuesobjekter aldri kommer til beskatning. Det er det dilemmaet man står i når man skal vurdere skattereglene på dette området.

Presidenten: Ønsker Line Henriette Holten Hjemdal oppfølgingsspørsmål?

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [11:34:31]: Nei, takk.

S p ø r s m å l 3

Jan Tore Sanner (H) [11:34:45]: Jeg ønsker å stille følgende spørsmål til finansministeren:

«Forutsigbarhet er viktig for næringslivet. I forbindelse med skattereformen ble det vedtatt at det årlig skulle utarbeides en «white list» over land som ikke blir ansett for å være lavskatteland og derved ikke blir gjenstand for NOKUS-beskatning mv. For 2006 har Skattedirektoratet valgt å holde samtlige EU-land utenfor listen. Mens Sverige og Danmark er utenfor listen, er land som Hviterussland, Russland, Indonesia og Marokko blitt inkludert. Deler statsråden denne vurderingen?»

Statsråd Kristin Halvorsen [11:35:33]: Representanten Sanner har rett i at EØS-land ikke er tatt med på listen over land som ikke skal anses som lavskatteland. Det skyldes at listen over lavskatteland som legges til grunn etter NOKUS-reglene, er den samme som anvendes etter den såkalte fritaksmetoden. Denne metoden ble innført i 2004 og innebærer at aksjeselskap og likestilte selskap er fritatt for beskatning av gevinster og utbytte fra aksjer i andre selskap. Fritaket gjelder ikke aksjeinntekter fra selskap hjemmehørende i lavskatteland utenfor EØS-området.

Da fritaksmetoden ble innført, ble det også gitt forskriftsbestemmelser med lister over land som skal anses som lavskatteland og land som ikke skal anses som lavskatteland. For inntektsårene 2004 og 2005 gjaldt listen bare fritaksmetoden. Siden fritaksmetoden omfatter selskapers inntekter fra aksjer hjemmehørende i EØS-land uavhengig av skattenivået i selskapets hjemland, ble EØS-land ikke tatt med i listene.

NOKUS-reglene som representanten viser til, er regler om skattlegging av eiere av norskkontrollerte selskaper mv. hjemmehørende i lavskatteland.

Definisjonen av lavskatteland i fritaksmetoden og etter NOKUS-reglene er sammenfallende. Det ble ansett som hensiktsmessig å la listene over land som skal anses som lavskatteland, og land som ikke skal det, gjelde også for NOKUS-reglene. Fra 1. januar 2006 gjelder listene derfor også ved vurderingen av om et land skal anses som lavskatteland i forhold til NOKUS-reglene. I forbindelse med denne revisjonen av listene ble EØS-land ikke tatt inn på listene.

For selskap hjemmehørende i land som ikke er inntatt på listene, vil anvendelse av NOKUS-reglene bero på en konkret sammenligning av skattenivået i Norge og i selskapets hjemland. Dette vil også gjelde for EØS-land, og er i tråd med tidligere praksis.

Jeg er imidlertid enig i at hensynet til forutsigbarhet og forutberegnelighet for skattyterne tilsier at også EØS-land som ikke anses som lavskatteland, tas med på listen over ikke-lavskatteland. Dersom EØS-land tas inn på listene, vil dette bare ha betydning for anvendelsen av NOKUS-reglene.

Det er forutsatt at listene skal revideres årlig. Det vil derfor være naturlig å vurdere hvilke EØS-land som bør tas inn på listen over land som ikke skal anses som lavskatteland, i forbindelse med neste revisjon av listen, altså neste år.

Jan Tore Sanner (H) [11:38:16]: Jeg takker for svaret.

Jeg stusset litt over første halvdel av svaret, hvor begrunnelsen var hensiktsmessighet når man sammenlikner NOKUS-beskatningen og fritaksmetoden. Men jeg er veldig glad for statsrådens konklusjon, nemlig at man vil se på dette på nytt og da vil åpne for at EØS-land også kan komme inn på denne listen.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:38:39]: Representanten Sanner har forstått svaret helt riktig, men en liten forklaring på hvorfor det ble slik, var vel også på sin plass.

S p ø r s m å l 4

Svein Flåtten (H) [11:39:05]: Jeg vil stille følgende spørsmål til finansministeren:

«Skattebegrensingsregelen i skatteloven vedrører svært mange pensjonister med lav inntekt. Mange har også noe formue. Reglene gjør at disse skattyterne får en tilleggsskatt når formuen overstiger 200 000 kr. Dette gjør at de med lavest inntekt her i landet, men kanskje med en liten oppspart formue, kan komme til å betale en vesentlig høyere marginalsatt på formue enn andre skattytere.

Mener statsråden at en slik formuesbeskatning av pensjonister med lav inntekt er rettferdig, og hvis ikke, hva vil hun gjøre med det?»

Statsråd Kristin Halvorsen [11:39:51]: De endringene denne regjeringen har gjort i formuesskatten, har styrket fordelingsprofilen i skattesystemet. Dette gjelder også fordelingen blant pensjonister. Pensjonister og andre trygdede kommer til å betale 35 pst. av all formuesskatt i 2006. I 2005 var denne andelen høyere, på 37 pst. Vi har altså gjort endringer i formuesskatten som kommer pensjonistene til gode.

De fleste av pensjonistene som betaler formuesskatt, har fått denne redusert som følge av økte bunnfradrag. Men enkelte pensjonister som kommer inn under den såkalte skattebegrensingsregelen, kan ha fått en viss økning i formuestillegget i skattebegrensingsregelen, og dermed i skatt, pga. økte ligningsverdier.

Skattebegrensingsregelen er en særregel som skal redusere skatten for trygdede med liten skatteevne. Det er altså bakgrunnen og utgangspunktet for denne regelen.

Regelen gir i praksis skattefritak for inntekter under 125 400 kr i 2006. Her tas det også hensyn til at formue gir skatteevne, ved at 2 pst. av nettoformuen over 200 000 kr legges til inntekten. Inntekter over en skattefri nettoinntekt og dette formuestillegget skattlegges med 55 pst. Dersom det ikke lønner seg for skattyteren å skattlegges etter skattebegrensingsregelen, benyttes de ordinære skattereglene. Her kan altså skattyter velge. Enkelte pen-

sjonister kan få en svært høy effektiv marginalsatt på f.eks. bankinnskudd, både fordi renteinntekter inngår i nettoinntekten, på grunn av formuestillegget i skattebegrensingsregelen og på grunn av formuesskatten.

Regjeringen vil fortsette å arbeide med fordelingsprofilen på formuesskatten. I den forbindelse vil jeg også se nærmere på det formuestillegget i skattebegrensingsregelen som representanten Flåtten tar opp.

Svein Flåtten (H) [11:41:43]: Jeg er svært glad for at finansministeren spesielt peker på at økningen i ligningsverdiene har medført at en del pensjonister får økt skatt.

Nå er det slik at skattebegrensingsregelen ikke bare gjelder folk med en liten formue. Den gjelder flere hundretusener som ikke har formue, og det er en målgruppe som kanskje er enda mer aktuell for finansministeren.

Når disse skattyterne kommer i skatteposisjon, vil marginalsakten veldig ofte bli høy. Det finnes eksempler på at hvis man f.eks. får bostøtte, som også regnes som inntekt, kan marginalsakten, når man kommer over i inntektsposisjon, bli over 100 pst. Dette er også et argument for at man bør se nærmere på hele skattebegrensingsregelen.

Deler statsråden den oppfatningen?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:42:38]: Det som representanten Flåtten tar opp, er en stor utfordring, fordi man setter en inntektsgrense både i skattesystemet, selvfølgelig, og for ulike ytelser, f.eks. bostøtte. Dermed kan man få slike terskelvirkninger som gjør at enkelte skattytere eller mottakere av stønadsordninger kan få veldig forskjellige utslag, selv om det kanskje er veldig lite i deres egentlige inntekt eller ytelse som er forskjellig. Dette er en stor utfordring, og det er også en stor utfordring å se disse forskjellige elementene i sammenheng, slik at det ikke blir urimelig for den enkelte person.

Jeg har selvfølgelig oppmerksomheten rettet mot dette, og jeg kommer til å følge med på dette også i forhold til det som er mitt konstitusjonelle ansvarsområde, nemlig skatteopplegget. Men det er viktig at finansministeren også skjeler til de andre ordningene, slik at summen av det som er viktig for den enkelte person, både skatt og ytelser, ikke gir urimelige eller uforståelige utslag.

Svein Flåtten (H) [11:43:41]: Det statsråden kaller for terskelvirkninger, oppleves nok mer som urettferdighet når man mottar skatteseddelen.

Det er mitt siste poeng i denne runden, nemlig at skattebegrensingsregelens resultater, altså hvordan skattemyndighetene kommer frem til skatteavregningen, er komplett uforståelig for skattyterne. Og det er ikke fordi de er pensjonister, for vi har en pensjoniststand i dette landet som sikkert forstår mye av sin egen skatt.

Jeg mener det burde gjøres noe for at man lettere skal kunne forstå dette. Da ville man kanskje, innenfor de muligheter som er, kunne forholde seg til – kall det urettferdighet eller terskelvirkninger.

Ønsker statsråden å se på dette, som er litt lettere å gjøre noe med?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:44:33]: Jeg er helt enig med representanten i at de fleste pensjonister i Norge er meget oppegående mennesker som følger godt med, og at skattereglene ofte kan være kompliserte.

Jeg legger stor vekt på at skattereglene skal være så enkle å forstå som mulig, både fordi folk skal kunne sjekke om de lignes i tråd med det som er deres egne inntekter, og fordi det har noe med legitimiteten til hele skattesystemet å gjøre.

Presidenten: Då går vi til spørsmål 5, frå representanten Jan Tore Sanner til finansministeren. For dei som måtte lure på det, er det på grunn av tidlegare utsett spørsmål at representanten Jan Tore Sanner får stille to spørsmål i ein og same spørjetime.

S p ø r s m å l 5

Jan Tore Sanner (H) [11:45:15]: «Finansministeren stilte seg i brev til finanskomiteen av 16. mars i år avvisende til Høyres forslag om å utrede endringer for å legge bedre til rette for at alle ansatte skal kunne bli medeiere i egen bedrift. Finansministeren representerer selv et parti som i sitt partiprogram taler varmt om at det bør legges bedre til rette for bedrifter eid og styrt av de ansatte.

Hva er statsrådets begrunnelse for at det er positivt at ansatte er eiere, men negativt at ansatte blir deleiere eller øker sin deleierandel?»

Statsråd Kristin Halvorsen [11:46:07]: Representanten Sanner har rett i at vi har hatt en runde i Stortinget om dette spørsmålet tidligere. La meg innledningsvis bare si at SVs engasjement på dette feltet i utgangspunktet ikke dreier seg om Høyres forslag, nemlig at dette er et formål som burde ha egne skattesubsidier, men om andre typer tiltak.

Gjennom arbeidsmiljøloven har de ansatte fått innflytelse og formell representasjon i bedriftenes organer. At arbeid, ikke bare kapital, skal være grunnlag for innflytelse, er en viktig del av den norske velferdsmodellen, som denne regjeringen forsvarer og vil videreutvikle. At det nå vokser fram flere bedrifter hvor de ansatte også får innflytelse gjennom medeierskap, er positivt, men jeg er skeptisk til at samfunnet skal stimulere til dette gjennom skattesubsidier, som både bryter med skattereformen og har uheldige fordelingsvirkninger.

Det er overraskende for meg at Høyre nå kommer med forslag om å gjøre skattereglene for ansattes kjøp av aksjer gunstigere. Det er jo stikk i strid med sentrale mål i den reformen som Høyres tidligere finansminister Per-Kristian Foss selv satte i gang. Regjeringen Bondevik II gjennomførte en rekke innstramminger i skattleggingen av naturalytelser, med bl.a. den begrunnelse at disse bidro til å uthule skattegrunnlagene i skattesystemet. Forslag som nå fremmes av bl.a. representanten Sanner, bryter med disse prinsippene og åpner igjen for å avlønne en avgrenset gruppe arbeidstakere med skattemessig gunstige ordninger.

Jeg vil bare minne om at hensikten med skattereformen har vært å sikre større grad av skattemessig likebehandling av personer på samme inntekstnivå, uavhengig av kilden, av hvordan inntekten er opptjent. Forslagene fra Høyre vil bryte med dette prinsippet og føre til at arbeidstakere med ellers lik lønn betaler forskjellig skatt. Gunstige skatteregler for ansattes kjøp av aksjer kan føre til omfattende forskjellsbehandling når det gjelder skatteytelse som får tilbud om slik avlønning, og de som ikke gjør det. Det er først og fremst høytlønte som har store økonomiske fordeler knyttet til opsjoner og aksjer i arbeidsforhold. En lempeligere beskatning av slike ytelser vil derfor gi størst lettelse til denne gruppen. Det vil dermed også ha fordelingsvirkninger.

Som jeg har gjort rede for i svar av 16. mars, er det allerede i dag en viss stimulans i skattesystemet for at ansatte kan erverve aksjer i egen bedrift, ved at den skattepliktige fordelingen kan reduseres med inntil 1 500 kr pr. år. Det er etter mitt syn liten grunn til å tro at bruken av aksjer og opsjoner blir for lav når skattereglene i stor grad likebehandler denne formen for avlønning med lønn. Etter mitt syn illustreres da også dette i redegjørelsen for bakgrunnen for forslaget som framsettes i Dokument nr. 8:28, hvor det bl.a. pekes på at i bedriftene der «de ansatte har fått tilbud om å kjøpe aksjer (...), er de ansattes eierandel over 50 pst. i nær en tredjedel av virksomhetene». Dette er altså noe som pågår i stort omfang uten skattestimulanter.

Jeg vil også minne om at aksjer og omfattende opsjonsprogrammer kan ha negative virkninger. Bedriftsledelsen – og dermed også ansatte – kan få for sterke motiver til å fokusere på kortsiktig verdistigning av selskapets aksjer, både gjennom økonomiske disposisjoner og i regnskapsføringen. En skal ikke gå så langt tilbake i tid før en kan finne eksempler på nettopp dette.

Jeg er åpen for at medeierskap kan ha så positive virkninger både for demokrati og for verdiskaping at det likevel kan være riktig å vurdere en sterkere offentlig tilrettelegging, men altså ikke gjennom ytterligere skattesubsidiering av aksjer og opsjoner.

Jan Tore Sanner (H) [11:49:59]: Jeg må erkjenne at jeg ble overrasket over statsrådets svar, og særlig over det kolossale engasjementet statsråden viser når det gjelder å bekjempe tiltak som kan øke graden av medeierskap i bedriftene.

Både nasjonale og internasjonale undersøkelser viser at medeierskap er positivt for samfunnet, for bedriftene og for de ansatte. Det øker motivasjonen og bygger ned barrieren mellom arbeid og kapital. Men det er mulig at denne gamle ideologiske tanken lager sperrer i forhold til Regjeringens tenkning.

Det å legge til rette for at flere kan bli medeier i egen bedrift, dreier seg ikke bare om de høytlønte. Vi vet at mange medlemmer i Fellesforbundet også er medeiere i egen bedrift. Veidekke er en bedrift som har hatt stor suksess med dette, i likhet med mange kunnskapsbedrifter.

Jeg registrerer også at statsråden her snakker om skatte subsidier. Det hører vi ikke om når man snakker om fagforeningsfradraget.

Til mitt spørsmål. Statsråden sier at hun ønsker andre tiltak for å øke graden av medeierskap i bedriftene. Hvilke konkrete tiltak er det da statsråden har i tankene?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:51:05]: For det første kan ikke representanten Sanner utlegge det svaret jeg nettopp har gitt, som en generell motstand mot medeierskap i bedrifter. Men jeg har prinsipielle og viktige fordelingspolitiske begrunnelser for ikke å ønske å bidra til det gjennom skattestimulanser. Det er på grunn av fordelingspolitikken. Selv om også ansatte med helt vanlige inntekter nå kjøper aksjer i egen bedrift, vil fordelene av skattestimulanser komme dem som har høyest inntekt, mest til gode. Fordi vi trenger et skattesystem der en har likebehandling av ulike inntekter i bunnen, er det en vei som jeg vil advare mot.

Man kan selv tenke seg andre sperrer som i dag er med på å gjøre det mer tungvint å bli medeier i egen bedrift. Det kan dreie seg om lovverket og om andre forhold, men det vil ofte ligge utenfor det som er finansministerens konstitusjonelle ansvar. Derfor vil Regjeringen komme tilbake til dette spørsmålet på et senere tidspunkt.

Jan Tore Sanner (H) [11:52:16]: Når statsråden sier i sitt skriftlige, oppleste svar til meg at man kan tenke seg andre tiltak, må statsråden kunne konkretisere det. Nå er det lagt frem rapporter som viser at det som vil virke best for å stimulere til økt medeierskap, er enten å øke skatterabatten eller å skyve på tidspunktet for beskatning. Jeg kan ikke se noen stor prinsipiell forskjell på slike tiltak og det å øke fagforeningskontingenten.

La meg vende tilbake til statsrådets svar. Når statsråden i sitt svar sier at hun ønsker andre tiltak, må det være lov til å spørre: Hvilke konkrete tiltak? Er det slik at man skal pålegge dagens aksjonærer å gi fra seg makt til personer som ikke har aksjer, eller er det ved å øke de ansattes representasjon f.eks. i de styrende organer?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:53:12]: Jeg har ikke tenkt å spekulere noe mer på dette. Jeg vil bare si at det ikke er aktuelt for denne regjeringen å innføre ulike former for skatterabatter for å oppmuntre ansatte til å kjøpe aksjer i eget selskap. Det skulle det heller ikke være noen grunn til, for det viser seg at det ikke er noen spesiell spere for de ansatte i så måte. De gjør det faktisk i dag. Men det kan være praktiske og lovmessige endringer som kan gjøre det lettere og mindre byråkratisk for ansatte å gjennomføre dette. Det vil jeg eller den statsråden som har det konstitusjonelle ansvaret for dette, i tilfelle komme tilbake til.

Presidenten: Vi går til spørsmål 22.

S p ø r s m å l 2 2

Presidenten: Dette spørsmålet, frå Peter Skovholt Gitmark til helse- og omsorgsministeren, er overført til finansministeren som rette vedkomande.

Peter Skovholt Gitmark (H) [11:54:11]: Jeg har følgende spørsmål til finansministeren:

«Skattedirektoratet har endret søkekriteriene i folkeregisteret. Denne endringen gir mange praktiske problemer, spesielt for private helsetjenesteleverandører. Tidligere kunne man søke på pasientens fødselsdato, samt på deler av for- og etternavn. De nye reglene gjør at man må bruke 11 siffer i personnummer, samt hele for-, mellom- og etternavn for å søke opp pasienten.

Hvorfor skal private helseleverandører underlegges strengere krav til personvern enn offentlige som er deres bestiller?»

Statsråd Kristin Halvorsen [11:55:02]: Jeg gjør først oppmerksom på at representanten Gitmark tidligere har stilt meg dette spørsmålet skriftlig. Det skjedde 10. april i år, og han fikk svar 25. april.

Det er riktig at det etter gjeldende regler er en noe videre adgang til å utlevere opplysninger til offentlige myndigheter enn til private aktører. Det skyldes at folkeregisteret ble opprettet som et felles register for ulike offentlige myndigheter, slik at disse slipper å føre egne separate personregistre. Folkeregisterets formål er således først og fremst å tjene offentlige interesser.

Folkeregisteret er avhengig av å motta opplysninger fra den enkelte borger for at det til enhver tid skal inneholde korrekte opplysninger. Den enkelte borger må ha tillit til at informasjonen som gis folkeregisteret, ikke viderefremmes fritt til enkeltpersoner og private institusjoner. Ellers er det grunn til å frykte at det blir vanskeligere å få den enkelte borger til å melde fra om nye eller endrede forhold. Registerets behov for korrekte opplysninger er altså avhengig av at befolkningen har tillit til at opplysningene i det vesentlige benyttes i tråd med registerets hovedformål.

Personer og private institusjoner kan etter folkeregisterloven få utlevert ikke-taushetsbelagte opplysninger fra folkeregisteret dersom opplysningene er nødvendige for å ivareta lovmessige rettigheter og plikter. I forskriften til loven er det fastsatt at opplysninger om noen få «navngitte identifiserbare» personer kan utleveres med mindre opplysningene kan røpe et personlig forhold.

Fødselsnummer alene er ikke ansett som nok til å identifisere en person. Fødselsnumre kan forveksles mellom personer, eksempelvis ved at andre personers fødselsnummer oppgis i kontrollsituasjoner, eller at man ved feiltasting av et siffer kan få opp en annen persons identitet. Personvern hensyn tilsier således at man foretar kontroll mot flere kriterier enn bare fødselsnummer.

Av hensyn til personvernet og faren for forveksling av opplysninger besluttet Sentralkontoret for folkeregistrering i 2003 å innskrenke søkekriteriene slik at fullt navn

(Statsråd Halvorsen)

og fødselsdato eller fullt navn og fødselsnummer måtte være kjent.

Fra og med 15. mars 2006 er det imidlertid også mulig å gjøre oppslag på etternavn i kombinasjon med følgende elementer:

- fornavn
- adresse
- poststed eller kommune

Av personvern hensyn vil opplysninger ikke bli utlevert dersom søkekriteriene gir treff på registrerte personopplysninger til mer enn én person. I et slikt tilfelle må søket spesifiseres ytterligere for å sikre entydig treff, eller man kan rette en henvendelse til Særregisteret ved Sør-Hedmark likningskontor for manuell behandling.

Finansdepartementet og Fornyings- og administrasjonsdepartementet har nylig satt ned en arbeidsgruppe som skal foreta en bred gjennomgang av folkeregisterets rolle som det sentrale registeret på personinformasjonsområdet. Viktige oppgaver for arbeidsgruppen er å vurdere hva som skal være folkeregisterets formål og prinsippene for utlevering av folkeregisteropplysninger, både til private og til det offentlige. Arbeidsgruppen skal avgi sin sluttrapport innen 1. april 2007.

Peter Skovholt Gitmark (H) [11:58:21]: Grunnen til at dette spørsmålet ble tatt opp igjen, er at jeg som representant ikke var fornøyd med det svaret som statsråden gav skriftlig.

Når det nå sies av statsråden at dette er i det offentlige interesse, vil da statsråden også bekrefte at det er i det offentlige interesse at man får behandlet flest mulig pasienter best mulig, og at de private helsetjenesteleverandørene tilbyr en essensiell tjeneste også til det offentlige helsevesen, som er deres bestiller?

La meg ta et eksempel: Private røntgeninstitusjoner, som leverer sine tjenester utelukkende på bestilling fra de regionale helseforetakene, sier nå at de ikke kan gjøre sitt arbeid på en sikker og rasjonell måte på grunn av de nye reglene, som medfører at de i altfor mange tilfeller har problemer spesielt når det gjelder lange navn og spesielle bokstavkombinasjoner. Ser statsråden at dette er et problem som må løses?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:59:30]: Det er viktig å ha flere tanker i hodet samtidig når en vurderer spørsmål som dreier seg om personvern. Det er nettopp derfor reglene er slik som de er.

Det burde være fullt mulig nå på etternavn i kombinasjon med fornavn, adresse, poststed eller kommune å klare å finne de personene det faktisk dreier seg om, hvis man skulle få treff på flere enn én person når man søker i dette registeret.

Men det er viktig å understreke at folkeregisteret først og fremst er opprettet for å tjene det som er det offentlige interesser, samtidig som det skal forvaltes på en slik måte at man tar hensyn til personverninteresser. Den arbeidsgruppen som er nedsatt, skal gå gjennom dette spørsmålet.

Det er fremdeles slik at private aktører på helsemarkedet er et viktig supplement, og det eventuelle supplementet registreres som noe annet i forhold til hvordan man håndterer folkeregisteret, og er en annen type politisk spørsmål og en annen politisk debatt. Men her er det viktig å ta flere hensyn.

Peter Skovholt Gitmark (H) [12:00:37]: Jeg er for så vidt mer fornøyd med svarene som kommer nå, enn det som kom i det skriftlige svaret. Jeg er også fornøyd med at statsråden trekker inn arbeidsgruppen som skal se på problemstillingene rundt dette.

Likevel ønsker jeg å bruke litt tid på et nytt eksempel, nok en gang med de private røntgenjenesteleverandørene, som ikke er mer private enn bl.a. landets fastleger. Jeg synes det i utgangspunktet er ganske treffende, for disse behandler nesten bare pasienter ut fra bestilling fra de regionale helseforetakene.

Det jeg ser som et stort problem, er at fram til arbeidsgruppen legger fram sin innstilling, har man personverninteresser som står mot liv og helseinteresser. Ser statsråden at det i ytterste konsekvens kan være et stort problem, ved at man ikke finner den riktige journalen tidsnok fordi søkekriteriene har blitt endret, og at det medfører unødvendig lang saksbehandlingstid hos f.eks. røntgenjenesteleverandørene?

Statsråd Kristin Halvorsen [12:01:41]: Etter det svaret jeg gjennomgikk, burde det være fullt mulig for enhver privat helseinstitusjon å finne fram til rett person. Hvis det ikke går gjennom søk over nettet, kan det altså behandles manuelt. Det vil også ha stor betydning for liv og helse hvis man finner fram til feil person. Det er bakgrunnen for at folkeregisteret må håndteres med stor forsiktighet, også fordi man ikke skal utlevere opplysninger som kan røpe personlige forhold.

Det er heller ikke slik at vi kan regulere forholdet mellom den offentlige helsetjenesten og private helseinstitusjoner gjennom måten man ivaretar personverninteresser på i forhold til folkeregisteret. Her må vi rett og slett klare å skille to hensyn fra hverandre. Men samtidig jobbes det med å gjøre folkeregisterhåndteringen så effektiv som mulig, samtidig som vi tar personvern hensyn.

Presidenten: Vi går då tilbake til spørsmål 6.

S p ø r s m å l 6

Robert Eriksson (FrP) [12:02:55]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til olje- og energiministeren:

«Mange små og mellomstore industribedrifter opplever dramatiske økninger i energiprisene. Bedriften Södra Cell Folla AS kan oppleve en økning på hele 50 pst. i sine energikostnader fra i år til neste år. Konsekvensene for denne bedriften og mange andre som er i samme situasjon, vil være svekket konkurransevne, som igjen fører til nedleggelse og tap av arbeidsplasser.

Kan statsråden garantere for at man får på plass et nytt system for industrikraft fra 2007?»

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:03:34]: Södra Cell AS og en rekke andre bedrifter innenfor den kraftintensive industrien, inkludert treforedlingsindustrien, har dekket deler av sitt kraftbehov gjennom kontrakter på myndighetsbestemte vilkår. Disse kontraktene løper i hovedsak ut i perioden fram til og med 2011. En betydelig del av kontraktene som fases ut, er erstattet av langsiktige kommersielle avtaler.

De siste årene har markedsprisene på kraft i Norge vært på et høyere nivå enn tidligere, men likevel lavere enn på kontinentet, hvor prisene også har økt. Det er ingen tvil om at denne situasjonen representerer en betydelig utfordring for den kraftintensive industrien som konkurrerer i et globalt marked. Utfordringen er ikke særnorsk, men gjelder kraftintensiv industri innenfor hele EØS-området.

Det er et mål for Regjeringen å sikre norsk industri forutsigbare rammebetingelser som kan legge til rette for langsiktig industriell aktivitet. Vi arbeider aktivt med dette, i tråd med Soria Moria-erklæringen.

Det er derfor mitt klare mål å finne løsninger for den kraftintensive industrien som er innenfor EØS-avtalen. Dette er et komplekst arbeid, hvor bl.a. utviklingen i EU sentralt og i EU-landene må følges nøye.

Jeg ber om forståelse for at det er nødvendig å bruke noe tid på å vurdere det handlingsrom som foreligger, og det er ikke mulig i dag å utstede garantier i forhold til når eventuelle ordninger vil være på plass. Men som jeg tidligere har sagt: Min ambisjon er at vi skal komme fram til en løsning innen utgangen av dette året.

Robert Eriksson (FrP) [12:05:12]: Jeg har merket meg det som statsråden var inne på, at man har avtaler fram til 2011. Men mange av avtalene går ut i 2007. Jeg har også merket meg Regjeringens løfter til industrien i Soria Moria-erklæringen, der det står at man skal utrede og sette i verk et norsk industrikraftmarked. En formidabel økning i elkraftprisene vil kunne avgjøre fremtiden for bl.a. norske treforedlingsbedrifter, noe som også statsråden er inne på. Og, som nevnt: Mange av avtalene vil gå ut allerede i 2007.

Hvordan vil statsråden sikre at man har nok kraft til konkurransedyktige priser for denne virksomheten? Eller er det slik at næringslivet fortsatt kan forvente ugunstige kraftpriser fram til 2011?

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:06:06]: Som sagt: Vi jobber nå aktivt for å finne ordninger som skal være innenfor EØS-avtalen, og som skal være tilfredsstillende for de behov som industrien har i forhold til forutsigbare rammevilkår, og i forhold til å kunne utvikle disse næringene i Norge. Det er et krevende arbeid, for samtidig som denne industrien er utsatt for konkurranse også fra land som har et langt lavere kostnadsnivå enn det vi har – det gjelder både arbeidskostnader og energikostnader – ser vi at også energipriser har hatt et løft i det generelle markedet. Vi ser derfor på ulike ordninger og ulike måter å møte denne industriens behov på. Jeg vil ikke gå inn på de muligheter som foreligger i dag. Det vil jeg komme tilbake til. Og vi vurderer altså flere forskjellige alternativer.

Robert Eriksson (FrP) [12:07:01]: Jeg takker for svaret.

Så er det engang slik når det gjelder Södra Cell, som for seks år siden kjøpte to bedrifter i Norge – én i Buskerud, på Tofte i Hurum, og én i Nord-Trøndelag, i Verran – at hadde bedriften på Tofte ligget på svensk side, hadde man spart 110 mill. kr. Bunnlinjen ville altså ha vært 110 mill. kr bedre. Mye av dette skyldes energipriser, det skyldes særnorske avgifter. Det gjør at Norge har et dårligere konkurransefortrinn. Så prøvde man seg med et felles marked mellom Sverige og Norge når det gjaldt elsertifikatmarkedet. Regjeringen har lovet at man skal komme tilbake med alternative ordninger. Betyr det at de alternative ordningene vil være like gode som et elsertifikatmarked og de ordningene det kunne ha ført til?

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:08:06]: Svaret på det spørsmålet er ja.

Når det refereres til Södra Cell Folla AS, er den bedriften i en spesiell situasjon. Man produserer kraft basert på bioenergi, og i Sverige har man inkludert den industrien i de ordningene med grønne sertifikat som man har.

Det er definitivt ikke bare strømpriser og avgiftsnivå som her har vært avgjørende, og jeg vil understreke at situasjonen for kraftintensiv industri er langt mer kompleks enn det som gjelder eksempelet Södra Cell. Her er mange andre utfordringer også som det skal tas tak i.

Vi vil komme tilbake med et opplegg som er like bra og bedre enn et sertifikatmarked, som det ikke var mulig å slutte seg til. I tillegg jobber vi med rammevilkår for denne industrien som skal sikre langsiktighet og forutsigbarhet for å gjøre investeringer og utvikle industrien i Norge. Det tar vi sikte på å presentere så raskt som overhodet mulig.

S p ø r s m å l 7

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:09:20]: Spørsmålet til olje- og energiministeren lyder som følger:

«Soria Moria-erklæringen tilsier at alle nye konsesjoner for gasskraftverk skal ha CO₂-håndtering. Det meste tyder på at dette kravet medfører at bygging av nye gasskraftverk utsettes i tid. Dette er problematisk i forhold til kraftsituasjonen i Midt-Norge. Ifølge Finansavisen 4. mai 2006 har næringsministeren åpnet for «bygging av gasskraftverk ved Tjeldbergodden uten krav til CO₂-rensing fra første dag».

Er dette et nytt soloutspill fra næringsministeren, eller skal Soria Moria-erklæringen endres på dette punkt?»

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:10:02]: Som det framgår av Soria Moria-erklæringen, er Regjeringens politikk når det gjelder gasskraft, basert på at gitte konsesjoner står ved lag, og at produksjonen av gasskraft skal inngå i det internasjonale kvotesystemet som sikrer at de totale utslippene ikke øker.

Regjeringens mål er at Norge skal bli ledende i miljøvennlig bruk av gass. Gjennom bruk av økonomiske virkemidler og satsing på ny teknologi vil Regjeringen reali-

sere løsninger for CO₂-fjerning og skape verdikjeder for CO₂. Regjeringen vil samarbeide med utbyggerne av gasskraft om anlegg for CO₂-fangst og bidra økonomisk til at dette kan gjennomføres så raskt som mulig.

Perspektivene for kraftsituasjonen i Midt-Norge er alvorlige. Særlig gjelder dette situasjonen i Møre og Romsdal. Vi har i dette området, som vi har snakket om mange ganger tidligere, hatt en svært rask forbruksvekst – spesielt knyttet til utvidelsen på Hydro Aluminium Sunndalsøra. Ut fra dette er Midt-Norge i dag det området i Norge som har størst utfordringer i forhold til forsynings sikkerhet for strøm. Det må regnes med ytterligere en betydelig vekst i området i årene framover, blant annet knyttet til Ormen Lange-utbyggingen.

Analysen viser at det vil være behov for tiltak både på produksjonssiden og på nettsiden. Situasjonen i Midt-Norge er så spesiell at det kan bli nødvendig å åpne for ekstraordinære tiltak. En av de tingene vi også vurderer, er om det er mulig å forsere investeringer, ved å åpne for en såkalt kortvarig rensefri periode. Jeg vil understreke at dette er et spørsmål det ikke er konkludert på, og vi vet faktisk heller ikke om det i det hele tatt er en aktuell problemstilling, all den tid ingen av investorene har tatt beslutning om å investere.

Beslutningene om investeringer i ny kapasitet i det norske kraftmarkedet skjer på bakgrunn av selskapenes vurderinger av lønnsomheten i prosjektene. Lønnsomheten i det enkelte prosjekt vil avhenge av en rekke forhold. For nye gasskraftverk vil bl.a. tilgangen på gass, gasspriser og utviklingen i framtidige kraftpriser være av stor betydning. I de siste årene har vi hatt en betydelig økning i gassprisene.

Lokalisering av nye gasskraftverk kan også ha stor betydning for kraftsituasjonen i enkelte deler av landet. For nye gasskraftverk som ligger i områder hvor det nettmessig er gunstig med ny produksjon, innførte Statnett fra 1. januar 2005 redusert innmatingstariff. Hensikten er å stimulere til etablering av ny kraftproduksjon i områder der det er størst behov for det. Den reduserte innmatingstariffen vil gjelde for all ny produksjon innenfor de aktuelle områdene som er tilknyttet sentralnettet, ikke bare gasskraft. Statnett har valgt å bruke tariffen i tillegg til å gjennomføre investeringer i sentralnettet.

Tilstrekkelig tilgang på energi er viktig både for folk flest i hverdagen og for verdiskaping og arbeidsplasser. Bygging av gasskraftverk kan bidra til en sikrere kraftforsyning. Regjeringen vil derfor følge utviklingen i det videre arbeidet med utbygging av slike kraftverk nøye. I tillegg kommer Regjeringens satsing for å legge til rette for økt kraftproduksjon ved en aktiv satsing på nye miljøvennlige energiformer. Tiltak knyttet til vindkraftproduksjon, økt varmeproduksjon og energisparing i Midt-Norge vil også kunne gi et betydelig bidrag for å avhjelpe situasjonen på permanent basis.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:13:19]: Det var veldig lite konkret akkurat til spørsmålet mitt, som gikk på om Regjeringen vil frafalle kravet om CO₂-rensing på gass-

kraftverk ved nye konsesjoner. Jeg er fullstendig klar over at dere tillater de konsesjonene som allerede er gitt.

Men jeg skal være positiv og si at jeg tolker det slik at Regjeringen faktisk vurderer å endre Soria Moria-erklæringen på dette punktet. Det er ganske oppsiktsvekkende, for er det én ting som Sosialistisk Venstreparti har skrytt av at de har fått gjennomslag for i regjering, er det nettopp kravet om CO₂-rensing fra dag én. Det er bra at Regjeringen her overkjører symbolpolitikken.

Men når statsråden snakker om beslutninger som må tas for å få investeringer, er problemet at mange investorer sitter og venter på hva slags rammebetingelser de får å forholde seg til. Mongstad har etterlyst dette i Finansavisen, de har sendt en søknad, de har ennå ikke fått svar på om de vil få konsesjon.

Vil vi kunne se fram til at Mongstad får konsesjon, slik at de får svar på konsesjonssøknaden og i hvert fall kan ta den investeringsbeslutningen som statsråd Enoksen etterlyser?

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:14:26]: La meg for det første understreke: Vi har ingen planer om å endre Soria Moria-erklæringen på noen punkter – aller minst på dette punkt. Nye konsesjoner på gasskraft skal baseres på CO₂-håndtering. Det har også industrien tatt innover seg. Både de prosjekter som nå er skissert, på Tjeldbergodden med Statoil og Shells prosjekt og Industrikraft Møres prosjekt i tilknytning til Hustadmarmor, baserer seg på CO₂-håndtering, ikke bare på grunn av Regjeringens krav om dette, men fordi man ser at det er en verdi i dette. For Statoil og Shells prosjekt er det sågar slik at selve verdikjeden og bruken av CO₂ er det verdifulle med prosjektet.

Vi har gitt forlenget konsesjon på Skogn. Det gir investorene der mulighet til å gå i gang med prosjektet. Vi er i tett kontakt med dem for å se hvordan Regjeringen kan bidra til å realisere prosjektet, inkludert at vi har sagt at vi vil legge til rette for eller bidra til CO₂-håndtering også på Skogn. Det er definitivt ikke riktig at vi har noen planer om å endre Soria Moria-erklæringen på dette punktet, tvert imot – det er en politikk som stadig flere land vil komme til å ta i bruk.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:15:36]: Gleden min var ikke langvarig, forstår jeg, for usikkerheten består.

Regjeringen har sagt – det har statsråden bekreftet, samtidig som miljøvernministeren har bekreftet det – at Tjeldbergodden ikke får konsesjon uten CO₂-rensing fra dag én. Det er det som står i Soria Moria-erklæringen. Når statsråden i det første svaret sa at en vil vurdere en periode uten CO₂-rensing, er det en endring i forhold til Soria Moria-erklæringen – en gledelig endring riktignok, men det blir en endring.

Vi vet at hvis Tjeldbergodden skal ha CO₂-rensing, blir det ikke gasskraftverk der før i 2012. Mongstad-aktørene har sagt at skal de ha kostnader ved CO₂ utover det kvoteregimet gir, så bygger de ikke. Men selve kraftvarmeverket der er lønnsomt.

Da er spørsmålet: Hvilke tiltak har Regjeringen for å sikre at det bygges gasskraftverk på Mongstad og på

Tjeldbergodden der aktørene får rammebetingelser uten masse ekstrakostnader og usikkerhet rundt CO₂-regimet?

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:16:38]: Mongstad er en egen sak, som vi vil komme tilbake til behandlingen av. Ingen må forlede noen til å tro at et gasskraftverk på Mongstad vil avhjelpe kraftsituasjonen i Møre og Romsdal, eller i Midt-Norge for den del. Det vil det ikke gjøre. Det må produksjon til i det området for å avhjelpe den situasjonen. Der har vi tre aktuelle prosjekter. Vi har forlenget konsesjonen på Skogn, uten å ha stilt noen nye krav til Skogn – annet enn at Regjeringen har sagt at den vil bidra til CO₂-håndtering.

Så har vi to prosjekter til. Det er Industrikraft Møre, som har sagt at man vil basere prosjektet på CO₂-håndtering. Og så har vi Tjeldbergodden, hvor investorene har sagt at uten at man klarer å etablere den komplette verdikjeden, blir det neppe noe gasskraftverk. Dette burde være en mye større utfordring for representanten Solvik-Olsen enn å lage en polemikk ut av hvorvidt man kan få noen måneder uten CO₂-rensing dersom noen er villige til å gjøre investeringer på et tidlig tidspunkt for å komme i gang med produksjonen så raskt som mulig.

Regjeringen vil gjøre det den kan for å få CO₂-håndteringen på plass så raskt som mulig. Vi vil gjøre det vi kan for å bidra til at investeringsbeslutninger blir tatt.

S p ø r s m å l 8

Jon Lilletun (KrF) [12:17:57]: «Illegitim gjeld har fått en stadig mer sentral plass i den internasjonale debatten om gjeldslette. Tidligere utviklingsminister Hilde Frøfjord Johnson ba Verdensbanken om å foreta en utredning av dette spørsmålet, og det ble bevilget penger til dette viktige initiativet. Dette er nå mer enn ett år siden.

Kan statsråden si noe om fremdriften i dette arbeidet, hva som er gjort, og om oppfølgingen vil bli gjort fra norsk side for å løfte spørsmålet om illegitim gjeld i relevante internasjonale fora?»

Statsråd Erik Solheim [12:18:31]: Jeg er definitivt enig med representanten Lilletun i at arbeidet med denne studien har gått altfor sent. Vi har hatt et par møter i Verdensbanken nå i mars og april for å presse på i saken, og det er nå klart at Verdensbanken vil foreta en slik studie. La meg også legge til at det at representanten Lilletun stiller spørsmålet, er bare positivt. Det gjør at vårt embetsverk kan reise til Verdensbanken og fortelle at her er statsråden hardt presset av et aktivt parlament, som presser ham i spørsmålet om en slik studie. Det har en positiv virkning, og det er klart at en studie vil bli foretatt. Takk for at spørsmålet blir stilt, og takk for engasjementet.

Vi vil samtidig ha en bredere tilnærming til dette i tråd med Soria Moria-erklæringen. Det er ikke nok at Verdensbanken studerer spørsmålet, vi vil også ta initiativ til å få en tilsvarende studie i regi av FN. Jeg tror vi alle intuitivt føler det helt urimelige i at lån som eksempelvis er tatt opp av en brutal diktator på et eller annet tidspunkt, skal nedbetales av et demokratisk folkevalgt regime på et

senere tidspunkt. Kongo er et godt eksempel på et slikt land, og spørsmålet er selvsagt om dagens Kongo – som står foran valg om få uker – skal nedbetale gjeld som ble tatt opp i Mobutus tid, for en ufattelig mengde luksusprosjekter. Samtidig er spørsmålet heller ikke enkelt, i den forstand at det ikke alltid er enkelt å si på hvilket tidspunkt gjeld går over fra å være legitim til å være illegitim.

For å ta et annet afrikansk eksempel: De fleste vil nok mene at lån gitt til Mugabe i hans første tid som president i Zimbabwe vil være legitime lån, det var ikke noen urimeligheter i det, mens lån som ble gitt i den senere tid – da dette regimet er et av Afrikas mer brutale diktaturer – vil kunne sies å være illegitime. Men det er ikke lett å tidfeste når noe går over fra å være legitimt til å være illegitimt. Selv om vi ønsker å slette illegitim gjeld, og ønsker sterk internasjonal fokusering på det, må vi også akseptere at det er vanskeligheter knyttet til spørsmålet. Spørsmålet kan også være særlig vanskelig for Verdensbanken, selvsagt, for Verdensbanken er selv en stor kreditor og vil dermed kunne bli mer direkte berørt av dette enn veldig mange andre. Men det er klart at Verdensbanken nå vil foreta en slik studie.

Også i FN møter vi motforestillinger i vårt arbeid for å få til slike studier, fordi mange er bekymret for hva det vil bety i retning av at man deler inn forskjellige land etter mer eller mindre populære regimer, med hensyn til hvorvidt lån gitt til dem er legitime eller ikke legitime.

Det må ikke være noen tvil om at Norge vil være i front i dette spørsmålet. Vi vil holde fanen høyt og kjøre dette overfor både Verdensbanken og FN og forsøke å tvinge fram så mye avklaring som mulig på en internasjonal arena, slik at vi i hvert fall som et minimum kan få slettet de absolutt opplagt illegitime lånene som mange regimer, eller mange demokratiske regjeringer, i dag sliter med.

Jon Lilletun (KrF) [12:21:33]: Eg takkar statsråden for svaret, og vil seie meg svært tilfreds med det. Eg synes det er bra at ein no har pusha på i Verdsbanken, og at dei er i gang. Eg er òg tilfreds med at ein vil gjere det same i FN.

Når det gjeld Verdsbanken, trur eg det òg er viktig at ein klarer å få ut ein tidsplan. Eg vil spørje statsråden om det ligg føre ein tidsplan for når ein kan vente at denne studien er ferdig, og om ein her bruker venlegsinna land ved nordisk vald styrerepresentasjon, eller Utstein-gruppa, til å presse i styret, slik at dette ikkje koker vekk i kålen, sjølv om ein er komen dit ein er. Difor: Tidsplan og allierte er mitt neste spørsmål.

Statsråd Erik Solheim [12:22:33]: Svaret på det første spørsmålet er enkelt: Jeg vet ikke. Men jeg kan love at vi skal følge opp og framtvinge en tidsplan, slik at det blir klart når den eventuelt kan foreligge.

Når det gjelder det andre spørsmålet, er svaret helt klart ja. Norge overtar den felles nordisk-baltiske styreplassen fra – tror jeg – 1. juli. Svein Aass, embetsmann og diplomat, vil da være nordisk-baltisk representant i styret. Det vil selvsagt være en veldig viktig sak for ham både å bidra til bred støtte til en slik studie og å minne om, følge

opp og purre på en slik studie gjennom styret. Han vil selvfølgelig også følge opp de mange andre initiativene vi har overfor Verdensbanken.

Jon Lilletun (KrF) [12:23:17]: Eg fortset å seie meg tilfreds med svara i dag.

Eg er òg einig med statsråden i det han seier i sitt første svar, at her er det klart at det er eit definisjonsproblem. Men det er veldig viktig at det internasjonale samfunnet kjem fram til konsensus når det gjeld å definere dette, slik at vi på ein måte kan kome vidare. Det går alltid an å finne motforestillingar. Det vil det vere veldig mange som er opptekne av å gjere, og som fyrst og fremst bruker bstanden på ein måte som kan skape slik gjeld.

Det siste spørsmålet er: Vi har stort sett hatt ein ryddig politikk i Noreg, men med skipseksportkampanjen på slutten av 1970-talet må vi nok seie at vi òg medverka til at ein god del land kom i klemme. Vi selde produkt meir ut frå vårt behov enn ut frå mottakaranes behov, og til svært så tvilsame regime. Vil statsråden seie at no skal vi få slått ein strek over dette? Vil han verte den som på ein måte finaliserer noko som skulle vore finalisert for lenge sidan?

Statsråd Erik Solheim [12:24:30]: Jeg er helt enig med representanten Lilletun i at selvsagt har dette to dimensjoner. Den ene er å arbeide for internasjonale definisjoner og et internasjonalt regime som i størst mulig grad kan slette illegitim gjeld, og så dreier det seg om å sette opp et stort spel og se på hva Norge har gjort. Det mest opplagte eksemplet på det som kan hevdes å være illegitim gjeld, er skipseksportkampanjen.

La det ikke være noen tvil om at jeg svært gjerne vil være den statsråden som slår en strek over den gjelden. Vi har nå nedsatt en arbeidsgruppe mellom Næringsdepartementet, Finansdepartementet og Utenriksdepartementet for å se på hvordan vi kan gjøre det. Her er det en del praktiske spørsmål av forskjellig karakter som må løses. I all hovedsak dreier dette seg om papirpenger, i den forstand at knapt noen – i hvert fall ytterst få – av de landene som har gjeld til Norge på basis av skipseksportkampen, faktisk betaler. Det er også en urimelighet at noen få land som da klarer seg bedre, betaler, mens det store flertallet av land ikke betaler. Det er også vanskeligheter knyttet til at noen av de landene som ikke betaler, og har gjeld, er regimer vi ellers ikke identifiserer oss veldig tett med, som f.eks. Burma. Men vi skal se på det og komme raskt tilbake til Stortinget, kanskje i forbindelse med budsjettet.

S p ø r s m å l 9

Torbjørn Andersen (FrP) [12:25:48]: Jeg har følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Veiene på Sørlandet er i sterkt forfall. Behovet for økt vedlikehold er nå prekært. I år har Vegvesenet kun budsjett til å legge asfalt på 11 mil vei i Agder. Behovet er minst det tredobbelte for å holde tritt med det løpende behovet for vedlikehold. Mange av veiene på Sørlandet ble bygget lenge før landet fikk store petroleumsinntekter.

Når Norge i dag er verdens rikeste land, synes det svært underlig at det ikke lenger er råd til normalt vedlikehold av veinettet.

Hva vil statsråden gjøre for bedret veivedlikehold i Agder?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:26:52]: Me har eit stort etterslep i vedlikehaldet både på riksvegane og på fylkesvegane i Noreg. Etterslepet auka monaleg i førre stortingsperiode, då Bondevik II saman med Framstegspartiet fekk gjennomført store kutt i løyvingane til vedlikehald. Etterslepet på vegdekka er spesielt synleg og merkbart for trafikantane, og det er eit klart mål å minske etterslepet. Regjeringa auka difor midlane til vegvedlikehald med 70 mill. kr i høve til den førre regjeringa sitt budsjettframlegg for 2006. Dette er eit fyrste steg på vegen til å minske konsekvensane av at det tidlegare har vore for lite midlar til vedlikehald av vegane, men dessverre er dette eit arbeid som vil måtte ta noko tid. Midlane til drift og vedlikehald skal dekkje mange føremål. Det blir difor alltid avveging mellom midlar til asfaltering og midlar til andre gode føremål. Eg kan nemne at Statens vegvesen i det siste har auka innsatsen til grøfting langs vegane. Dette er òg eit tiltak som vil auke levetida for vegdekka.

Torbjørn Andersen (FrP) [12:28:02]: Jeg takker for svaret, selv om det vel ikke var så svært mye å ta av seg hatten for.

Statsråden sier at det er et første steg, og at det vil ta noe tid. Jeg kan jo spørre: Hvor lang tid vil det ta før vi får penger nok til bl.a. bedre asfalt og vedlikehold av veiene på Sørlandet? Ifølge mine opplysninger skal det i år brukes drøyt 45 mill. kr til asfalt på agderfylkenes riks- og fylkesveier. Det er altså 30 pst. lavere enn det det var i 2005.

Ifølge uttalelser fra Vegvesenet er det slik at budsjettet til ny asfalt minst burde være det dobbelte. Mener ikke statsråden at slike uttalelser fra faglig hold om at budsjettbehovet faktisk er det dobbelte, tyder på at Regjeringen må handle raskt? Statsråden nevnte innledningsvis at dette vil ta tid, dette er et første steg osv. Vil Regjeringen gjøre noe raskt for å øke budsjettene til bl.a. bedre asfalt på veiene i Agder?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:29:09]: Dette er ikkje nytt. Både Framstegspartiet, dei andre opposisjonspartia og dei partia som sit i regjering i dag, veit at etterslepet på både riksvegar og fylkesvegar har bygt seg opp gjennom mange år. Slik sett trur eg representanten frå Framstegspartiet må vere einig med meg i at det må ta noko tid å snu ei skute som har vore på – så å seie – nedovergåande kurs i veldig mange år. Det er òg slik at i den førre regjeringa, der Framstegspartiet òg hadde påverknadskraft, som eg nemnde, auka – det eg kan sjå av budsjettala til Framstegspartiet – midlane til vedlikehald med 1 mill. kr i budsjettet for 2005. Elles vart det jo gjort kutt i den perioden.

Så eg vil med respekt å melde seie at denne regjeringa har starta ein snuoperasjon, og eg vil òg be om respekt for at det må ta noko tid å byggje opp det som har vore bygt ned over så mange år.

Torbjørn Andersen (FrP) [12:30:15]: Jeg takker statsråden for det svaret.

Det var slik bl.a. i valgkampen at de rød-grønne partiene skrøt av at nå skulle det satses mer på vei i dette landet enn det den forrige regjeringen hadde gjort. Nå er det ikke noen stor prestasjon å satse mer på vei enn den forrige regjeringen gjorde, for det var slett ingenting å skryte noe særlig av. Men det er klart at ut fra de ambisjoner som statsråden tidligere har gitt uttrykk for, om økt satsing på vei, vil det ganske raskt bli oppfattet som et løftebrudd og som en valgbløff dersom ikke midlene raskt kommer på plass. Nok en gang gjentar statsråden at det vil ta noe tid osv. Jeg ser fram til og håper at arbeidet med å få mer budsjettmidler til veiformål, ikke minst i Agder hvor veiene nå er meget dårlige, forseres i Regjeringen. Det er et stort behov for det (presidenten klubber). Jeg mener at statsråden (presidenten klubber igjen) må se viktigheten og nytten av at vi har et godt veivedlikehold i Norge, og at vi ikke forringer veikapitalen.

Presidenten: Presidenten ber om at ein respekterer talletida.

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:31:27]: Regjeringa auka satsinga på samferdsel med 460 mill. kr i 2006-budsjettet. Det var ikkje nok til å oppfylle det som er Regjeringa sitt styringsmål, nemleg handlingsramma for Nasjonal transportplan, som òg Framstegspartiet i lag med regjeringsspartia har lagt. Det er denne målsetjinga som denne statsråden styrer etter. Etter å ha sete sju månader i stolen er eg fullstendig klar over dei store utfordringane som ligg her. Eg får dagleg innspel både frå fagleg hald og frå anna hald om behovet. Min jobb er å framføre dette i Regjeringa, og sjølv sagt å syte for at Regjeringa gjer det som me har lova på dette feltet, som me gjer det på andre felt der Regjeringa har lova noko.

No har ikkje Framstegspartiet vore i regjering, men eg høyrer dei har ambisjonar om å kome dit. Då vil òg Framstegspartiet erfare at det er mange sektorar og mange lovnader. Min jobb er å syte for at samferdsel kjem på den dagsordenen, og det gjer eg stort sett kvar dag.

S p ø r s m å l 1 0

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Per Roar Bredvold til samferdselsministeren, blir teke opp av representanten Morten Ørsal Johansen.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [12:32:46]: «Hedmark mangler 333 mill. kr bare for å ta igjen etterslepet på vedlikehold av veidekkene i Hedmark. Veiene er i dag i stor grad preget av dype hjulspor, hull og sprekker. Den verste er kanskje riksvei 3.

Hva vil statsråden bidra med for at etterslepet blir tatt, og at vi får en forbedring og dermed sikrere veier å kjøre på?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:33:11]: Det er rett, slik representanten Bredvold seier, at det er eit stort etterslep i vegvedlikehaldet i Noreg, både på riksvegar og på fylkesvegar. Etterslepet har bygt seg opp gjennom mange år, og det auka vesentleg på grunn av nedprioritering av vedlikehaldet i den fireårsperioden Framstegspartiet hadde vesentleg påverknad på statsbudsjettet. På tre budsjettforlik fekk Framstegspartiet auka vedlikehalds-posten – post 23 – med 1 mill. kr i statsbudsjettet for 2005, medan budsjettframlegget til Bondevik II totalt innebar store kutt på vegvedlikehaldet.

Etterslepet på løyvingar til asfalt er spesielt synleg og merkbar for trafikantane. Ein analyse Statens Vegvesen har gjennomført for 2005, viser at av dei totalt 28 000 km riksveg i Noreg er det vel 30 pst., eller om lag 8 600 km, som vert vurdert å ha dårleg eller svært dårleg dekkestandard. Med slike tal kan eg lett skjønne den kritikken som kjem frå vegbrukarane.

Det er eit klart mål å redusere dette etterslepet. Regjeringa auka derfor midlane til vegvedlikehald med 70 mill. kr i høve til budsjettframlegget for 2006 frå Bondevik II-regjeringa. Dette er eit fyrste steg på vegen til å minske konsekvensane av at det tidlegare har vore for lite midlar til vedlikehald av vegane, men dette er dessverre eit arbeid som vil måtte ta noko tid. Vi snakkar trass alt om store midlar her.

Midlane til drift og vedlikehald skal dekkje mange føremål. Det vert derfor alltid ein konkurranse mellom midlar til asfaltering og midlar til andre gode føremål.

Dei tala som representanten Bredvold refererer frå Hedmark, gjeld både riksvegar og fylkesvegar. Av dei 333 mill. kr som er etterslepet på vegdekket, gjeld meir enn 60 pst. fylkesvegar, som fylkeskommunen har eit hovudansvar for.

Eg er godt kjend med problemstillinga om etterslep av vedlikehald av både riks- og fylkesvegar. Regjeringa vil difor snu utviklinga frå førre periode og arbeide for å få til ein auke i løyvingane til slike føremål i dei komande budsjetta.

H a n s F r o d e K i e l l a n d A s m y h r hadde her overtatt presidentplassen.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [12:35:15]: Statsråden sier her at Regjeringen har økt veivevilningene med 70 mill. kr. Det rimer i grunnen dårlig med at Hedmark har fått en nedgang på sine veivedlikeholdsmidler på 20 pst. Og uten at det er noen trøst for Hedmark, har faktisk alle fylker fått en nedgang på veivedlikeholdsmidlene. Har statsråden en god, og jeg gjentar *en god*, forklaring på hvorfor alle fylker har fått en nedgang, når statsråden påstår at det har vært en økning?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:35:49]: Det eg sa, var at Regjeringa auka løyvingane utover Bondevik II-re-

gjeringa sitt forslag med 70 mill. kr, og det er korrekt. Det eg òg sa, var at Bondevik II-regjeringa hadde store kutt på vedlikehaldssida både i dette budsjettet og i tidlegare budsjett, som òg Framstegspartiet var med og framforhandla. Det er sjølvsagt årsaka til at det i fylka er kutt totalt sett.

Det tek tid å snu ei slik skute, som eg sa i mitt førre svar. Me er i gang med den jobben, og det skal me fortsetje med i regjering.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [12:36:31]: Jeg bad om en god forklaring, og forklaringen til statsråden var at de hadde økt bevilgningene i forhold til Bondevik II-regjeringens budsjett for 2005. Jeg gjentar spørsmålet igjen, og jeg vil ha en god forklaring: Hvorfor er det en nedgang i alle fylker i forhold til 2005, når Regjeringen påstår at de har økt bevilgningene med 70 mill. kr? Jeg skjønner ikke det.

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:37:03]: Det er ei veldig enkel forklaring på det, nemleg at det som låg i budsjettet frå Bondevik II, innebar ein endå større reduksjon. Så enkelt er det. Og at me ikkje greidde å leggje inn nok midlar i forhold til å få ein pluss totalt sett, beklagar eg. Men det er òg slik, og det er kanskje det som er ei hovudårsak til etterslepet gjennom mange år, at mykje av det som ligg av midlar, er bunde opp i investeringsprosjekt. Det krevst faktisk ganske mykje politisk handverk, og eg vil òg seie politisk mot, å omprioritere frå investering til drift, for på investeringssida ventar veldig mange folk på midlar nettopp til sitt prosjekt, stortingsrepresentantar medrekna. Det har ein politisk kostnad å ta midlar. Eg var f.eks. i Gudbrandsdalen og varsla mange hundre menneske som ventar på midlar til E6, om at dei må vente lenger om me skal omprioritere til vedlikehald, gitt dei rammene ein har.

Regjeringa har ambisjon om å auke rammene. Det kjem me til å gjere, og me skal òg prioritere drift og vedlikehald på ein betre måte enn det tidlegare regjeringar har gjort.

S p ø r s m å l 1 1

Arne Sortevik (FrP) [12:38:18]: Mitt spørsmål til samferdselsministeren er følgende:

«Bilistene betalte i 2005 over 4,1 mrd. kr i bompenger, en økning på ca. 300 mill. kr fra året før. En betydelig del av bompengene brukes til betaling av finansierings- og innkrevingskostnader og ikke til betaling for bruk av anleggene. Bompengefinansiering er nå blitt en betydelig finansieringskilde i den samlede finansiering av offentlig veinett i Norge. Det vil derfor være naturlig at staten legger til rette for at slike kostnader blir lavest mulig.

Hva vil statsråden gjøre for å redusere slike kostnader?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:39:08]: Den årlege kostnaden til drift av bompengeselskapa består av innkrevjingskostnader, kostnader til drift av bomstasjonane, inkludert bompengeselskapa sine interne kostnader, som

då er administrasjonskostnader. Det er til dels store forskjellar i bompengeselskapa sine driftskostnader. Det har si årsak i bompengeselskapa sjølve, men også i karakteristika ved dei ulike prosjekta, m.a. organisering og trafikkmengd.

I tillegg til innkrevjingskostnadene pådreg bompengeselskapa seg rentekostnader knytte til nedbetaling av låna som prosjekta er finanserte med. Dette er ei følge av at bompengeinnkrevjinga startar etter at veganlegget er ferdig bygt. Lånefinansiering er altså ei naturleg følge av etterskotsinnkrevjning av bompengar. Med forskotsinnkrevjning, det vil seie innkrevjning av bompengar fram til ein har nok midlar til å fullføre veganlegget, ville ein unngått rentekostnadene. Men ei slik løysing ville ha redusert koplinga mellom nytte og betaling, eit prinsipp som norsk bompengefinansiering i stor grad er basert på.

Eg er oppteken av at kostnadene ved bompengefinansiering skal reduserast. Det er ifølgje Vegdirektoratet eit betydeleg potensial for reduksjon av kostnadene. For at dette skal bli mogleg, er det viktig at dei prosjekta som blir valde for bompengefinansiering, er eigna for ei slik finansieringsform. Mellom anna vil låg trafikk i eit prosjekt med dagens innkrevjingsmetode føre til at ein høgare del av bompengane går med til innkrevjning enn det som er tilfellet i prosjekt med høgt trafikknivå. Vidare er det viktig at det vert fokusert på låge innkrevjingskostnader under planlegging av prosjektet, slik at dei mest kostnadseffektive løysingane vert valde. Moderne teknologi kan vere eit viktig hjelpemiddel for å oppnå låge kostnader, men det må vere ein føresetnad at dei teknologiske moglegheitene vert utnytta på den mest hensiktsmessige måten. Ynsket om å tilgodesjå einskilte grupper og kome ulike lokale ynske til møtes fører i mange tilfelle til at innkrevjingskostnadene vert høgare enn dei elles ville ha vore.

Samferdselsdepartementet har tidlegare varsla at departementet i 2006 vil vurdere organiseringa av bompengeselskapa og eventuelt kome tilbake til Stortinget med saka. Eg ventar no på eit forslag frå Vegdirektoratet om dette. Eg vil i den samanhengen understreke at me uansett må ha ei ordning som sikrar ei lokalpolitisk forankring for alle bompengeprojekt òg i framtida.

Arne Sortevik (FrP) [12:41:35]: Jeg takker for svaret. Jeg håper at det kommer en tilbakemelding til Stortinget om organisering av og kontroll og tilsyn med bompengeselskapene, og at det også etter hvert blir klare forskrifter for hvordan bompengefinansierte prosjekter skal gjennomføres.

Fra denne regjeringen er det jo lite som tyder på at omfanget av bompengefinansiering vil avta. Det som er viktig etter Fremskrittspartiets syn, er at man ser på den store merkostnaden ved dette, nemlig finansieringskostnadene som ligger på bompengeselskapene. Etter vårt syn ville det være rimelig at når andre betaler regningen for staten for selve byggingen, så burde staten medvirke på en mer aktiv og tydelig måte for å få ned finansieringskostnadene, altså sørge for egne lån med særlig lav rente eller rett og slett i en oljepengefylt statskasse å sørge for lån til bompengefinansierte prosjekter uten renter.

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:42:40]: Eg har registrert frå Framstegspartiet sitt landsmøte at med Framstegspartiet ved roret skal det brukast så store summar til samferdsel at eg er ikkje sikker på om eg greier å hugse så store tal, eg trur det var snakk om 100 milliardar. Eg trur Framstegpartiet i ein potensiell regjeringsposisjon kjem i ein situasjon der dei kanskje må prioritere midlane på ein litt annan måte. Det vert ikkje så lettvent.

Eg er einig med representanten Sortevik i at me skal sjå på finansieringskostnadene, og det gjer me. Her jobbar me òg saman med dei som lokalt har eit ansvar for dette. Me arbeider aktivt for å få ned desse kostnadene. Me gjer det ved hjelp av ny teknologi. Ved antenneinnkrevjing vil ein òg få ned innkrevjingskostnadene på ein veldig god måte.

Arne Sortevik (FrP) [12:43:46]: Jeg er selvfølgelig alltid interessert i statsrådets syn på Fremskrittspartiets politikk, men i konkrete spørsmål er jeg mer interessert i konkrete svar på hva denne regjering og denne statsråd vil gjøre.

Det er ofte slik at bompengefinansiering fremstilles som et spleiselag, der staten, den rike staten, deltar i spleisen. Da er det altså to forhold som er knyttet til rimelighet, foruten renten, som jeg var inne på i forrige oppfølgings-spørsmål. Det er forskjellen i andeler mellom staten og de andre som betaler. Et ferskt eksempel er fra Fredrikstad, Kråkerøybroen – saken er på vei til Stortinget – der 6 pst. er betaling fra staten og 94 pst. er betaling fra bompengebetalerne. Det er ofte også slik at staten bidrar med sin del sent i byggefasen, og det gjør at bompengeselskapene får ekstra finansieringsbehov og ekstra finansieringskostnader.

Vil statsråden se på dette og få en bedre balanse i de bompengefinansierte prosjektene?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:44:50]: Det er jo ikkje slik at me ikkje har retningslinjer for bompengefinansiering – me har retningslinjer for bompengefinansiering i dag. Det som har skjedd, er at Stortinget i mange saker har tøygd litt på retningslinjene, slik at det lokalt kanskje er vanskelegare å sjå kva som eigentleg er den faste lina. Det er ein av grunnane til at eg har varsla ein gjennomgang av dette. Den er me i gang med, nettopp for at det skal vere enklare både for dei som vil ta initiativ til bompengeprojekt, og for andre, slik at dei skal vete at me held oss til dei same reglane.

Når det kjem til finansieringskostnad, vil eg gå tilbake til det som er ein viktig basis for bompengeprojekt: Det er lokale initiativ, det er lokale forhandlingar, det er lokale vedtak, og det er lokal finansiering – altså det er eit lokalt ansvar for å framforhandle den biten. Når det då eventuelt kjem ei sak om dette, får me ta diskusjonen om noko av dette skal endrast. Men pr. i dag er det det som ligg fast.

S p ø r s m å l 1 2

Odd Einar Dørum (V) [12:46:11]: Jeg har dette spørsmålet til kunnskapsministeren:

«Hvilke initiativ vil statsråden ta i forbindelse med etter- og videreutdanningsordninger for lærerne, for å sikre at tiden blir brukt målrettet og kvalitetsmessig godt til lærernes faglige og pedagogiske kompetanseheving?»

Statsråd Øystein Djupedal [12:46:28]: Fra statlig hold blir det brukt betydelige midler i forbindelse med innføringen av Kunnskapsløftet, mer enn ved noen tidligere skolereform. Det er da viktig å sikre at midlene blir brukt på en best mulig måte for å gi lærerne, instruktørene og skolelederne kompetanseheving med høy kvalitet.

Ved Stortingets behandling av St.meld. nr. 30 for 2003-2004 understreker kirke-, utdannings- og forskningskomiteen behovet for å utvikle skoler og lærebedrifter som lærende organisasjoner, og at det kun kan gjøres ved at skoleeiere og skolene selv tar ansvar.

Regjeringen har fulgt opp dette i en egen strategi, «Kompetanse for utvikling», der det er skoleeierne som utformer lokale planer for kompetanseutvikling og setter i verk kompetanseutviklingstiltak. Strategien er utarbeidet i samarbeid med Kommunenes Sentralforbund og lærerorganisasjonene.

Strategien blir løpende vurdert av forskningsstiftelsen Fafo. Den første aktivitetsrapporten, for 2005, peker på at midlene som ble delt ut i 2005, har skapt stor aktivitet for kompetanseutvikling. I tillegg til de statlige midlene har kommunene økt bruken av egne midler med ca. 10 pst. fra 2004 til 2005. For 2005 viser rapporten at det særlig er skoleledelse og 2. fremmedspråk som har blitt prioritert.

Utdanningsforbundet har presentert en rapport utført av Norsk Respons. Den henvender seg direkte til lærerne. Rapporten viser også at det er stor aktivitet på feltet. 50 pst. av de spurte lærerne i grunnskolen og 40 pst. i videregående opplæring svarer at de har deltatt i etterutdanning knyttet til Kunnskapsløftet.

Fafo gjennomfører også en mer omfattende følgeevaluering av kompetanseutviklingsstrategien. Den første delrapporten er ventet i mai. Denne vil gi ytterligere informasjon om arbeidet med kompetanseutviklingsstrategien.

Jeg vil selvfølgelig vurdere nøye både egne og andres rapporter om bruken av midler så langt. Foreløpig mener jeg at det ikke er grunnlag for å endre på den grunnleggende ansvarsdelingen som kompetanseutviklingsstrategien bygger på. Skoleeieren har gjennom sin betydelige økonomiske satsing ivaretatt en vesentlig del av sitt ansvar. Om aktiviteten er målrettet nok og holder høy nok faglig kvalitet, mener jeg det er for tidlig å gi et entydig svar på.

Når den første delrapporten fra Fafo kommer, vil vi trolig være noe nærmere et svar på dette.

Odd Einar Dørum (V) [12:48:47]: Jeg deler statsrådets oppfatning at Kunnskapsløftet er svært viktig, og at det er omfattende. Jeg er også glad for hans tilnærming til at det er mye å lære på veien, og at han har lagt opp til å ta slike grep.

Grunnen til at jeg reiser spørsmålet, er ikke at jeg på noe tidspunkt har betvilt viljen til å bruke disse pengene. Det er i grunnen den uro jeg har etablert i meg som en slags livets vandrer, både i samtale med lærere og også

fordi jeg har opplevd Utdanningsforbundets rapport som en konstruktiv undring. Undringen går jo ut på om en faktisk gjennom etter- og videreutdanning får faglig og pedagogisk utvikling.

Når jeg reiser undringen, er det ikke for å angripe Kunnskapsløftet. Selvfølgelig ikke – jeg har vært med på å slåss det fram, og jeg er veldig glad for at statsråden holder fast på det, men det er fordi jeg tror at norsk etter- og videreutdanningspolitikk i mange år har vært veldig tilfeldig. Den har bestått av en dose fag, bra, en dose pedagogikk, bra, og en del ymse annet. Det er det å få dette målrettet slik at det blir konsentrert om det statsråden legger vekt på, at vi er opptatt av det. Så jeg ville gjerne høre litt mer om statsrådets refleksjoner over hvordan han vil bidra til det. Jeg føler at han har gitt meg delsvær så langt, og avventer ytterligere kommentarer.

Statsråd Øystein Djupedal [12:49:53]: La meg først si at jeg synes det er godt at Stortinget er opptatt av hvordan vi bruker midlene til kompetanseheving, for hele Kunnskapsløftet er et helt sett med kompetansetiltak som skal løfte kunnskapen og kompetansen hos våre elever. I så måte er lærerne de aller viktigste. Vi ser at det brukes betydelige midler til dette. Hvis man bare tar tallene for 2005, brukes det i gjennomsnitt 6 416 kr pr. lærer på kompetanseutviklingstiltak. Dette er betydelige summer. Så store summer har aldri vært brukt til kompetanseheving av norske lærere. Og det er heldigvis et fellesløft, der Stortingets opposisjon og posisjon både før og etter regjeringsskiftet har stått samlet. Det er jeg takknemlig for, for det gir bredde når vi nå skal løfte lærernes kompetanse.

Så er dette delegert til skoleeierne. Det er klart at det er krevende når vi som overordnede utdanningsmyndighet skal styre det som er det lokale ansvaret. Men så langt er det etter de rapporter vi har, både Fafos undersøkelser og andre undersøkelser, ikke grunnlag for å si at det ikke brukes klokt og fornuftig.

Odd Einar Dørum (V) [12:50:55]: Jeg er vel kjent med arbeidsdelingen.

Jeg tror at vi gjennom de evalueringssopplegg som statsråden har vist til, og som han også har vist åpenhet til eventuelt å supplere – jeg vil be ham holde fast på den åpenheten – tror jeg vi kan få fram kunnskap som påvirker folk lokalt til å handle fornuftig. For det det handler om, er at lærerne skal bli gode, at lærerne skal få lov til å oppleve at de er gode, at de er respekterte, at de er stolte av faget sitt og stolte av alt det de står for.

Så dette er ikke noe angrep, verken på statsråden eller på løftet for å få til det vi kaller for Kunnskapsløftet, men jeg tror at vi i Norge i lang tid har hatt et veldig tilfeldig forhold til innholdet i etter- og videreutdanning. Derfor tror jeg det er et sterkt anliggende å sørge for at det blir fokusert på det. Jeg lover at vi fra Venstres side kommer til å fokusere på det med det ene mål for øyet, nemlig at disse viktige kronene blir brukt til fag og pedagogikk, og ikke til posten «ymse anna». Jeg oppfatter at statsråden tar imot dette som en konstruktiv pes, og han bør også se slik på det. Og vi skal fortsette å gjøre det, bl.a. fordi det snak-

kes ikke alltid det samme språket rundt omkring i Norges land, uavhengig av parti, som statsråden og jeg gjør til hverandre nå. Det er lærerne vi skal hedre og hylle. Det er vi enige om.

Statsråd Øystein Djupedal [12:52:00]: Jeg tar utfordringen fra representanten Dørum på aller beste måte. Jeg er veldig glad for det engasjement som vises fra Stortinget for at disse midlene skal brukes ordentlig, og at lærerne selvfølgelig skal få det helt nødvendige kompetanseløftet gjennom de betydelige bevilgningene vi nå har. For det er betydelige bevilgninger – det er altså snakk om mer enn 600 mill. kr bare for i år, hvis en slår sammen statens midler og kommunenes midler. Når den endelige evalueringssrapporten fra Fafo er ferdig, vil vi ha tre dokumenter som kan si noe om hvordan dette har gått. Det vil da gi grunnlag for kursen videre.

Utdanningsdirektoratet har kalt inn til et møte, som er berammet til den 23. mai, der både KS, Utdanningsforbundet, Lektorlaget, Skolenes Landsforbund og Skolelederforbundet er invitert, der ett av temaene på møtet – om ikke det faktisk er det eneste temaet – vil være eventuell justering av kursen knyttet til kompetansemidlene. Jeg vil selvfølgelig imøtese et slikt møte med forventning, for hvis det viser seg at direktoratet sammen med sine samarbeidspartnere om Kompetanseløftet mener at kursen skal justeres, er det ingenting i veien for at man justerer kursen. Men så langt er det ikke grunnlag for meg for å si at det er nødvendig.

S p ø r s m å l 1 3

Borghild Tenden (V) [12:53:22]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kunnskapsministeren:

«Rådgivertjenesten karakteriseres av mange som et forsømt område i skolen.

Hvilke konkrete tiltak vil statsråden igangsette i forbindelse med en styrking av rådgivertjenesten i grunn- og videregående skole, utover lovnaden om ytterligere økning av etter- og videreutdanningsmidler?»

Statsråd Øystein Djupedal [12:53:46]: Jeg er svært opptatt av rådgivningstjenesten og mener at dyktige rådgivere er viktig i norsk skole. I Soria Moria-erklæringen sier vi både at vi vil styrke rådgivningstjenesten, og at rådgivningstjenesten er et prioritert område innenfor Kunnskapsløftet.

Rådgiverne har en viktig rolle, for ved god rådgivning kan vi sikre færre omvalg, bedre gjennomføring og bedre sikkerhet i arbeidslivet. Etter opplæringsloven § 9–2 første ledd har eleven rett til «nødvendig rådgivning om utdanning, yrkestilbud og yrkesvalg og om sosiale spørsmål». Skoleeierne, henholdsvis kommuner og fylkeskommuner, har ansvaret for at elever får oppfylt denne retten. Som statsråd vil jeg jobbe for at skoleeierne skal følge opp dette ansvaret.

Av tiltak kan jeg nevne styrking av karriereveiledning i skolen og bidrag til å styrke det nasjonale samarbeidet om karriereveiledning i et livslangt perspektiv. Det er

opprettet et team for karriereveiledning i Utdanningsdirektoratet. Teamet skal følge opp arbeidet med å styrke karriereveiledningen for elevene og lærlingene, bidra til økt kompetanse og kvalitet på fagfeltet, styrke den europeiske dimensjonen gjennom Euroguidance Norway, og bidra til en mer enhetlig og samordnet karriereveiledning nasjonalt.

Videre vil jeg nevne partnerskap for karriereveiledning. Departementet har tatt initiativ til å etablere regionale partnerskap for utdannings- og yrkesrådgivning på fylkesplan i samarbeid med berørte parter. Utdanningsdirektoratet har bedt fylkeskommunene initiere et forpliktende samarbeid mellom skoleeier, Aetat, voksenopplæring, arbeidsliv og høyskoler og universitet om å styrke koordinering, kompetanse, kvalitet og tilgang på karriereveiledning.

I tillegg har vi et nettverk for karriereveiledning for høyskoler og universiteter som har, eller utvikler, rådgiverutdanninger. Målet med nettverket er å utvikle og styrke rådgiverutdanningene og bygge et sterkere fagmiljø. Det er bevilget midler til utvikling av nettverket og til kompetanseutvikling for rådgiverutdannere.

Så er det en ny nettressurs for rådgivere og veiledere. Det startes i disse dager et arbeid for å utvikle en nettbasert ressurs for rådgivere der de kan hente informasjon, inspirasjon, gode eksempler, veiledningsverktøy etc.

Jeg vil også gjerne påpeke at vi har gående flere andre viktige prosjekt som berører dette området, som jeg gjerne vil komme tilbake til på et senere tidspunkt. Dette gjelder bl.a. den stortingsmeldingen vi har under arbeid, om sosial utjevning, og vi har et arbeid i gang om det som heter frafallsgruppen, for å finne ut hvorfor vi har så stort frafall fra videregående skole. Disse skal gi meg råd, bl.a. på dette feltet. Vi har også i gang et arbeid om endring av forskriften til opplæringsloven.

Borghild Tenden (V) [12:56:22]: Jeg takker statsråden for svaret, og jeg merker meg at han nå delegerer dette til fylkesnivå.

Jeg har selv vært rådgiver i videregående skole i veldig mange år, så dette kjenner jeg meget godt til. Rådgivere har – og får – for lite kompetanse slik som det er i dag. I opposisjon var regjeringspartiene svært opptatt av dette.

Vil statsråden kreve spesiell kompetanse for rådgivere? Og vil statsråden dele rådgivningstjenesten i en yrkesveiledning og en sosialpedagogisk veiledning, slik som enkelte regjeringspartier var for i opposisjon?

Statsråd Øystein Djupedal [12:57:11]: Jeg synes det er veldig prisverdig med engasjement for rådgivningstjenesten, og rådgivningstjenesten er veldig viktig. Det betyr at det å gi ungdom gode, presise råd om et stadig mer komplekst arbeidsliv og samfunnsliv er veldig viktig. Jeg har til hensikt å styrke rådgivningstjenesten. Men det er til syvende og sist skoleeierens ansvar hvordan dette skal gjøres.

Jeg registrerer med glede at det har vært etterutdanning og videreutdanning for rådgivere, og det er positivt. Vi ser også mange av de tiltakene vi nå setter i gang fra høsten,

ikke minst gjelder dette programvalgte fag. Vi tror at når man kan få smakebiter av yrkeslivet, kan det også gjøre at man får mindre frafall fra videregående skole.

Mange ulike tiltak trekker nå i riktig retning, og jeg vil derfor være varsom med å konkludere på hvilke tiltak vi går videre med, i tillegg til dem jeg allerede har skissert at vi er i gang med.

Borghild Tenden (V) [12:58:08]: Jeg takker igjen statsråden for svaret.

Det er riktig som det blir sagt her, at tusener av unge kaster bort tid og ressurser på feil valg. Det er slik at det også koster staten veldig mange penger – 1 milliard kr tror jeg jeg har lest at det kostet i fjor.

Utdanningstilbudene er svært mange for unge mennesker i dag, både innenlands og spesielt i utlandet. Å følge med på dette er en utrolig krevende øvelse for rådgiverne. Jeg vet at foreldre som er ressurssterke, har muligheten til å følge dette opp, og de har også muligheten til å kjøpe tjenester – veiledningstjenester – som koster 4 000–5 000 kr pr. sekvens.

Ifølge Karrieresenteret ved Universitetet i Oslo ligger Norge langt etter. Jeg hører om nettbaserte løsninger, og jeg hører om at det skyves over på fylkeskommunen. Jeg kjenner også til hvordan fylkeskommunen strever med å fullføre de oppgavene de har i dag. Jeg prøver én gang til: Hvilke konkrete grep vil statsråden gjøre, og vil han dele rådgivningstjenesten?

Statsråd Øystein Djupedal [12:59:22]: Jeg deler engasjementet om at vi må ha gode rådgivere. Rådgivere har en veldig viktig rolle i å rådgi ungdom i et meget komplekst samfunns-, arbeids- og utdanningsliv. Det er også riktig at mange av disse valgene vil dreie seg om utlandet. Det betyr at rådgiverne får en enda viktigere rolle også med å veilede i forhold til stadig mer aggressiv markedsføring fra utenlandske universitet for å rekruttere norske ungdommer – ikke minst. Dette er kompetanse som rådgiverne skal ha, en del av den jobben de skal ha. Jeg har tillit til at skoleeierne gjør denne jobben sammen med rådgiverne, for at de skal få kompetansepåfyll. Det å være rådgiver er en krevende, men veldig spennende og interessant jobb, som jeg er overbevist om at representanten Tenden vet, siden hun selv har vært rådgiver i den videregående skolen.

Vi følger dette nøye. Jeg har skissert mange ulike tiltak i dag, som vi tror vil ha god effekt på en bedre rådgivningstjeneste. Vi har flere prosjekt på gang, som jeg vil komme tilbake til både når det gjelder stortingsmeldinger og frafallsgruppen. De øvrige spørsmålene som representanten Tenden tar opp, vil vi fortløpende komme tilbake til når de er modne for det.

S p ø r s m å l 1 4

Trine Skei Grande (V) [13:00:39]: «I Innst. O. nr. 43 for 2002-2003 ble gratisprinsippet i grunnskolen presisert og tydeliggjort. Dessverre er det fortsatt betydelig uklar-

het blant skoler, skoleeiere og foreldre om hvordan prinsippet skal praktiseres.

Vil statsråden foreta en evaluering av hvordan gratisprinsippet har fungert siden 2003, og om det eventuelt er behov for ytterligere tiltak i denne forbindelse?»

Statsråd Øystein Djupedal [13:01:07]: Innledningsvis vil jeg presisere at den offentlige grunnskolen skal være åpen for alle, uavhengig av foreldrenes økonomi. Det var stor tverrpolitisk enighet om å presisere retten til gratis offentlig grunnskoleopplæring – eller det såkalte gratisprinsippet – ved lovendringen i 2003.

Lovbestemmelsen i opplæringsloven § 2–15 slår fast at den offentlige grunnskoleopplæringen skal være gratis for alle elever. Det betyr at kommunen ikke kan kreve betaling for verken undervisningsmaterieell eller aktiviteter som foregår i skolens regi, og som er en del av den obligatoriske undervisningen. Det er laget et eget rundskriv som presiserer og fortolker lovbestemmelsen. Rundskrivet ble i sin tid sendt kommunene med beskjed om å sørge for at alle grunnskoler, foreldre og elever ble orientert om innholdet. I rundskrivet er bl.a. spørsmålet om egenandeler til dekning av leirskole og andre turer og spørsmålet om frivillige gaver, dugnader m.m. omtalt. Det er f.eks. ikke lovfestet et forbud mot at skolen kan ta imot ulike former for frivillig innsats, f.eks. også økonomiske bidrag, så lenge bidraget brukes slik at det kommer hele gruppen eller klassen til gode. Det er imidlertid en klar forutsetning at ingen må utsettes for press for å yte innsatsen.

Retten til gratis grunnskoleopplæring sett i sammenheng med at skolene kan motta gaver og andre former for frivillige bidrag kan selvsagt føre til at det oppstår tvil og spørsmål knyttet til grensene for gratisprinsippet. Medieopplagene den siste tiden kan tyde på at det er mange kommuner og skoler som ikke har satt seg godt nok inn i rundskrivet.

Enkelte henvendelser tyder imidlertid på at det gjennom praktiseringen av gratisprinsippet er avdekket nye problemstillinger som må avklares. Dette blir nå vurdert av Utdanningsdirektoratet, som har ansvaret for å tolke gjeldende regelverk på nasjonalt nivå. Jeg vil derfor avvende Utdanningsdirektoratets vurdering før jeg tar stilling til om det er behov for nye tiltak eller noen form for evaluering av praktiseringen av gratisprinsippet.

Trine Skei Grande (V) [13:02:58]: Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg er enig i de prinsippene som statsråden nevnte til å begynne med, og som bygger på de prinsippene som gode, gamle Venstre-høvdinger og ideologer utarbeidet da de laget den offentlige norske skolen. Ofte ser vi at håndhevingen i dag bygger på at man ønsker å gå rundt et stortingsprinsipp med fiffige løsninger.

Er det ikke slik at statsråden kunne tenke seg å vurdere hvorvidt håndhevingen av gratisprinsippet og regelverket burde ha vært mer lokalt utformet for å imøtekomme lokale løsninger. Lokalt ønsker man også å holde gratisprinsippet høyt, men man ønsker å finne de gode løsningene

som gjør at man ikke får forskjeller i skolen. Er ikke statsråden åpen for en mer lokal håndheving av gratisprinsippet?

Statsråd Øystein Djupedal [13:03:50]: I prinsippet er dette håndtert lokalt. Vi har sendt ut et rundskriv som presiserer hvordan dette skal forstås på nasjonalt nivå. Så er det bestandig slik at man kan komme opp i praktiske situasjoner i skolen som man må finne en praktisk tilnærming til. Det er mitt helt bestemte inntrykk at det finner man i all hovedsak praktiske tilnærminger til og lemping på.

Det er viktig for vår regjering, men jeg tror det er viktig også for Stortinget i sin helhet, å hegne om at gratisprinsippet er et veldig viktig prinsipp, et viktig ideologisk prinsipp for skolen, at skolen skal være åpen, gratis og tilgjengelig for alle.

Man vil hele tiden komme opp i grensetilfeller som vil være vanskelig og krevende. Dette må løses lokalt, slik som det historisk har vært løst lokalt – gjerne i klasserommet sammen med foreldrene, eller i den grad det er nødvendig, så kobler man inn skoleledelsen. I den grad det ikke er nok, kobler man inn lokaldemokratiet for øvrig i kommunen. Slik må dette i praksis håndteres.

Trine Skei Grande (V) [13:04:49]: Min erfaring fra skoleverket er at tidligere ble gratisprinsippet håndhevet av gode, dyktige lærere, som av og til la giroer for frivillig innbetaling i noen sekker, men av og til lot være å legge dem i andre sekker. Så fattet vi et stortingsvedtak som har blitt oppfattet som å være veldig rigid i forhold til den lokale forvaltningen. Hvis man legger det f.eks. til dem som også har budsjettansvaret for den enkelte skole, vil man kanskje få mer sammenheng mellom de ønskene man har, f.eks. å reise på turer, og de bevilgningene den lokale skolen også får. Tror ikke statsråden at det vil være en god ansvarsfordeling å legge håndhevingen av dette lokalt i stedet for å gjøre det via sentralgitte rundskriv?

Statsråd Øystein Djupedal [13:05:42]: Jeg tror nesten svaret på det må være nei, men la meg presisere hva jeg da sier. Vi sier at det er nødvendig med nasjonale normer og regler for hvordan gratisprinsippet skal være. Det betyr at det er et viktig prinsipp å hegne om at norsk skole skal være gratis.

Så vil man måtte finne praktiske løsninger lokalt når denne situasjonen oppstår, slik det er i dag. Det betyr at det finnes et nasjonalt regelverk, og Utdanningsdirektoratet er de som håndterer dette på vegne av departementet og Stortinget, hvordan dette skal forstås.

Hvis man ikke hadde hatt nasjonale regler, ville det sannsynligvis åpnet for en veldig stor forskjellsbehandling i den enkelte kommune, som i seg selv vil være uheldig og generere ny debatt. Jeg tror at den måten vi har løst dette på ved at direktoratet og vi håndterer nasjonale regler, men at man finner en praktisk tilnærming i de fleste tilfellene helt uten konflikt lokalt, er den kloke balansegangen for å hegne om gratisprinsippet.

S p ø r s m å l 1 5

Vera Lysklætt (V) [13:06:50]: Jeg har følgende spørsmål til kunnskapsministeren:

«I den senere tid har ADHD vært et mye debattert tema i mediene. Spesielt har man fokusert på hjelpetiltakene i skolen.

Vil statsråden ta initiativ til en bedre samordning av ulike tiltak i forbindelse med ADHD og elever i grunnskolen?»

Statsråd Øystein Djupedal [13:07:19]: ADHD er en diagnose som skal stilles av helsevesenet. Det er en antatt forekomst på 3–5 pst. Diagnosen innebærer symptomer som forårsaker læringsproblemer.

Sosial- og helsedirektoratet har gitt ut en veileder i 2005 som skal sikre kvaliteten på utredningsarbeidet. Dersom det gis spesialundervisning etter enkeltvedtak, vil individuell opplæringsplan – IOP – være en viktig del av individuell plan – IP.

Utdanningsdirektoratet har nylig levert en statusrapport om barn og unge med ADHD og liknende atferdsvansker ut fra et skoleperspektiv. Barn med disse og tilgrensende vansker har nytte av skoler med strukturert læringsmiljø, som har en planlagt og bevisst stil i forhold til elever, og tett oppfølging av lærere. For elever med ADHD er forutsigbarhet på alle områder viktig, og det er særlig to program som er i bruk – via Utdanningsdirektoratet – for å redusere uro i skolen, nemlig LP-modellen – læringsmiljø og pedagogisk analyse – og PALS-programmet – positiv atferd, støttende læringsmiljø og samhandling i skolen.

Jeg vil understreke at elever med ADHD er hele skolens ansvar. Den pedagogisk psykologiske tjenesten – PPT – spesialpedagogiske kompetansesentre, helsevesenet, sosialetat, barnevern, trygdeetat, Aetat og andre instanser vil på ulike tidspunkt og i varierende grad være aktuelle samarbeidspartnere.

Rapporten viser til vellykkede modeller for tverretattlig samarbeid rundt diagnosegruppen. Det gjelder utredningsarbeid hvor kompetansesentre, sykehus, PPT, tyngdepunkt og spesialisthelsetjeneste har strukturert sitt samarbeid. Videre foregår det et samarbeid mellom kompetansesentre, kommuner, BUP-klinikker og når det gjelder helse og habilitering.

Et typisk trekk ved disse modellene er at de er strukturerte i forhold til å fordele ansvar og roller. Hver sak får tildelt en saksbehandler, og det blir færre å forholde seg til.

Rapporten danner grunnlaget for vårt videre arbeid på feltet. Blant annet vil departementet vurdere hvordan man kan bidra til å sikre et tverretattlig og tverrfaglig samarbeid på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå.

Vera Lysklætt (V) [13:09:25]: Jeg vil takke for svaret, og jeg har et oppfølgingsspørsmål.

En undersøkelse foretatt av Sosial- og helsedirektoratet i 2005 viser at innenfor psykisk helsevern har bare to av ti barn som ønsker og trenger det, fått utarbeidet en så-

kalt individuell plan. Blant de 20 pst. som har fått utarbeidet en individuell plan, er det bare halvparten av disse igjen som har fått utarbeidet en individuell opplæringsplan.

Vil statsråden ta initiativ til å øke informasjonen til foreldre med barn i skolen om de rettighetene de har i forbindelse med individuell plan og individuell opplæringsplan?

Statsråd Øystein Djupedal [13:10:08]: Ja, jeg synes det er en god idé. Vi vurderer å utarbeide og sende ut en veileder som vil gi informasjon om dette til skoler og barnehager, slik at man i større grad blir oppmerksom på problemet.

Men la meg si at det er en veldig krevende situasjon i klassen med en elev med ADHD. Det er også en veldig krevende situasjon for det enkelte barn, og det kreves stor kompetanse både for å håndtere det rent praktisk og også for å gi nødvendig faglig hjelp. Det betyr at etter- og videreutdanning vil være aktuelle tiltak, og jeg tror nok også det er nødvendig å si at vi har bruk for mer forskning på dette feltet. Dette er jo en krevende situasjon for de familiene og den skolen som har barn med ADHD, som i stor grad kan ødelegge et læringsmiljø, men som har bruk for rettledning og hjelp.

Vi er positive til å følge opp rapporten fra Utdanningsdirektoratet med nye tiltak og informasjon til skoler og foreldre.

Vera Lysklætt (V) [13:11:05]: Jeg takker også for dette svaret.

Mange skoler har tatt i bruk individuell opplæringsplan, men når en plan foreligger, skal tiltak settes i verk. Mange lærere opplever da både ressurs- og kunnskapsmangel. Mangel på utstyr og tilpassede lokaler er et vanlig problem. Lærere opplever også å bli satt til særskilt tilpasset opplæring uten at de har den nødvendige kompetansen. Det er mangel både på kurstilbud og støtte til etter- og videreutdanning innen spesialpedagogikk.

Hva vil statsråden gjøre for å bedre disse forholdene?

Statsråd Øystein Djupedal [13:11:43]: Det er i utgangspunktet skolens og skoleeiers ansvar å legge til rette for dette. Vi tilfører nå, som jeg sa i et tidligere svar her, betydelige midler til etter- og videreutdanning knyttet til Kunnskapsløftet, og det er også mulig å tenke seg at man kan ha mer etter- og videreutdanning på dette feltet. Det vil vi komme tilbake til.

Det er en krevende situasjon, og det er mye offentlig fokusering rundt dette. Det er bra. Det betyr at vi kan komme videre, men nå har vi fått rapporten fra direktoratet. Vi skal viderebehandle den og se på hvilke tiltak vi mener det kan være klokt å komme med, men både vi, direktoratet og Helsedepartementet fokuserer på dette, så jeg håper at vi til slutt i dette løpet vil komme opp med mange gode tiltak som bedrer situasjonen for disse barna og for skolen.

Spørsmål 16

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [13:12:43]:

Eg har følgjande spørsmål til kunnskapsministeren:

«I forslaget til statsbudsjett for 2006 frå regjeringa Bondevik II var det sett av 50 mill. kr til kompetanseheving i barnehagesektoren. Ni av desse millionane er no gitt til fylkesmenn som bidrag til implementering av ny lov om barnehagar og revidert rammeplan for barnehagen.

Korleis skal dei resterande pengane brukast?»

Statsråd Øystein Djupedal [13:13:10]: Det fordeles nær 60 mill. kr i 2006 til kompetanseheving i barnehagesektoren. Det er en begivenhet for barnehagesektoren, og det har aldri vært tildelt så mye midler som dette. Jeg er glad for at både den forrige og den sittende regjering er enige om dette.

Det er ingen tvil om at nok personale og kompetent personale er viktig å satse på for å oppnå kvalitet i barnehagen. Fokus i år er satt på innføring av ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

Midlene fordeles på følgende områder: innføring av rammeplanen, kompetanseutvikling, praksisrettet forskning og utviklingsarbeid. Som representanten Molvær Grimstad sier, har fylkesmennene fått 9 mill. kr ekstra til å drive veiledning om rammeplanen og barnehageloven. Det gis totalt 20 mill. kr fra Kunnskapsdepartementet til fylkesmennene for gjennomføring av tiltak i tråd med Regjeringens overordnede satsing på barnehagesektoren. I 2006 skal det legges særlig vekt på ny lov og rammeplan.

Vi ønsker å vie noen områder særlig oppmerksomhet. Det gis 7 mill. kr til opplæring og utviklingstiltak som kan bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder. Videre fordeles 7,5 mill. kr til lokalt utviklingsarbeid for å bedre tverretattlig kompetanse og samarbeid til beste for barn med nedsatt funksjonsevne eller andre særskilte behov for tilpasset omsorg og opplæring. Likestillingsarbeidet i barnehagen – herunder tilrettelegging for flere menn – skal videreføres.

For første gang får barnehagene et praksisrettet forsknings- og utviklingsprogram på i alt 26 mill. kr. Det er viktig å få mer kunnskap om barns liv i barnehagen, og det er viktig at utviklingsarbeidet i barnehagen bygger på kunnskap. Det gis 13 mill. kr til forskning, som fordeles gjennom Norges forskningsråd. Videre er det satt av 13 mill. kr til utviklingsarbeid i barnehagen via fylkesmennene. Det kommer i tillegg til de 20 mill. kr som er tildelt særskilt til fylkesmennene for å ivareta Barnehageløftet.

Opplæringstilbud for styrere og pedagogiske ledere inngår i planen. Lederne i barnehagene får mulighet til å bli godt skolert i rammeplanen. Videre vil det legges til rette for gratis videreutdanningstilbud i pedagogisk utviklingsarbeid for førskolelærere. Et slikt tilbud har tidligere vært et vellykket prosjekt ved tre høgschooler, og det legges nå opp til å gjøre dette nasjonalt fra høsten 2006.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [13:15:27]:

Eg vil takke statsråden for svaret. Det er flott at det er mange viktige tiltak som blir prioriterte.

Vil disse tiltaka komme i form av ein handlingsplan som vil bli gjord offentleg og marknadsført i forhold til det Stortinget tidlegare har uttalt at ein gjerne vil ha?

Når det gjeld kvaliteten i barnehagane, har det dei siste åra vore mykje diskusjon om talet på barnehageplassar. Det er veldig viktig. Pris er viktig. Men det er også viktig at vi ikkje gløymer å diskutere kvaliteten i barnehagane. Alle som leverer barn i barnehage, ønskjer å vite at barna har det bra, og at dei trivst der. Vil statsråden i tida framover fokusere på ein kvalitativt god barnehage, slik at det ikkje berre blir statistikk over talet på plassar og pris, men at vi konstant har søkjelyset på kvalitet og innhald? Mange kommunar har eit press på seg for å få nok barnehageplassar, og av og til kan det verke som om det får følgjer for kvaliteten.

Statsråd Øystein Djupedal [13:16:39]: Brukerundersøkelser viser at noe av det vi er mest fornøyd med i Norge, er barnehagene våre. Det er høy brukertilfredshet blant foreldre, og vi har veldig høy kvalitet i norske barnehager. Det skal vi ha.

Jeg er glad for at representanten Molvær Grimstad understreker kvalitet. For vår regjering er det selvfølgelig helt avgjørende. Derfor har vi innskjerpet loven i forhold til dispensasjon. Vi har også vedtatt en ny rammeplan, som er et helt sett med gode tiltak som sikrer kvaliteten og det pedagogiske tilbudet i barnehagen.

De 60 mill. kr som vi nå tilfører barnehagene i forbindelse med ulike kompetansehevende tiltak, vil styrke det som er vår regjeringens anliggende, og som jeg forstår representanten Molvær Grimstad stiller seg bak, nemlig et kompetanseløft for de ansatte i barnehagen. Man vil også ta i bruk forskning på hvordan barnehagen rent faktisk fungerer.

Vi er inne i et voldsomt løft for en veldig viktig sektor. Det betyr at vi har bruk for mer kunnskap om hva som foregår i barnehagene.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [13:17:34]:

Eg takkar igjen statsråden for svaret.

Eg veit at ein i ein del kommunar diskuterer målet om full barnehagedekning. Det er veldig viktig. Men eg har skjønnt at press i forhold til areal enkelte stader har blitt ein diskusjon. Har ein eit større areal enn det som på sett og vis er lovpålagt, bruker ein kanskje f.eks. det ekstra puterommet til å byggje ny småbarnsavdeling og presse inn fleire, slik at kvaliteten nokre stader kanskje blir litt dårlegare.

Vil statsråden i tida framover følgje godt med på om kommunane følgjer opp og fokuserer på kvalitet, slik at det også blir eit signal på at vi ikkje berre skal ha full barnehagedekning, men at vi også skal ha ein kvalitativt god barnehage?

Statsråd Øystein Djupedal [13:18:22]: Hvis det i det eksemplet representanten Molvær Grimstad tar opp, er plass til en ekstra småbarnsavdeling i en barnehage, er det fint. Det betyr at flere barn får et kvalitativt godt til-

bud, hvis arealet er innenfor de lover og forskrifter vi har. Det er positivt.

Vår regjering har høy fokusering på kvalitet. Vi har en omfattende serie av konferanser rundt om i Norge, som ofte arrangeres av fylkesmennene, der kvaliteten hele tiden er det viktigste som det fokuseres på. Det er fylkesmennene som har tilsynsmyndighet med dette. De er nøye på at kvaliteten etterleveres. Vi har styrket kvalitetskravene til barnehagene, slik at dette skal være et pedagogisk tilbud. Dette er styrket i forhold til den forrige regjeringen. Vi har fortsatt sterk fokusering på dette. La meg si at det ikke er noen grunn til å tro at ikke barnehagekvaliteten i Norge fortsatt vil styrkes, simpelthen fordi foreldre og lokale barnehagemyndigheter, alle, vil være interessert i det. Jeg har ennå ikke truffet det mennesket som ikke mener at vi skal ha høy og stigende kvalitet i norske barnehager.

S p ø r s m å l 17

Anne Margrethe Larsen (V) [13:19:39]: Jeg har følgende spørsmål til arbeids- og inkluderingsministeren:

«Det er av avgjørende betydning for kommunene å ha så forutsigbare rammebetingelser som mulig for å kunne planlegge og gjennomføre tiltak i opplæringssektoren på en best mulig måte. Blant annet gjelder dette i forhold til obligatorisk norskopplæring for beboere i asylmottak. Enkelte kommuner opplever betydelig usikkerhet i forhold til dette.

Vil det bli gjeninnført obligatorisk norskopplæring for alle beboere i asylmottak, også for dem som ikke har fått oppholdstillatelse, og når vil dette eventuelt tre i kraft?»

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [13:20:23]: La meg først peke på at rett og plikt til deltakelse i opplæring i norsk og samfunnskunnskap som ble innført fra 1. september 2005, også gjelder for dem som er innvilget arbeids- eller oppholdstillatelse, men som fortsatt bor i asylmottak i påvente av bosetting i en kommune. Vertskommunen for asylmottaket har ansvar for å sørge for opplæring til denne gruppen.

Av Soria Moria-erklæringen framgår det at Regjeringen vil gjeninnføre norskundervisning for asylsøkere som venter på å få behandlet sine søknader. Tiltak som er lansert i Soria Moria-erklæringen, skal settes i gang i løpet av innværende stortingsperiode.

Departementet arbeider med å avklare en rekke spørsmål for at slik opplæring skal kunne gjeninnføres. Sentrale spørsmål er f.eks. spørsmål om avgrensning av målgruppen og forholdet til rett og plikt til deltakelse i opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven. Det er jo en ordning som har kommet på plass etter at den obligatoriske norskopplæringen ble avvirket. I tillegg må spørsmålet om hvem som skal ha ansvar for gjennomføring av norskopplæring for asylsøkere, avklares samt opplæringens omfang, intensitet og innhold. Departementet må videre ta stilling til spørsmålet om finansiering av ordningen.

På det nåværende tidspunkt er det derfor for tidlig å si noe om når en slik ordning kan bli innført, men jeg kan forsikre om at kommunene og andre aktuelle aktører vil få informasjon om ordningen i god tid før den iverksettes.

Anne Margrethe Larsen (V) [13:22:15]: Jeg takker statsråden for et positivt svar.

Venstre mener nemlig at nåværende finansiering for personer med oppholdstillatelse er veldig lite forutsigbar. Dersom mottaket f.eks. gir en person norskopplæring fra januar til mars, og personen flytter, må mottaket sende med denne personen sju åttendedeler av tilskuddet til undervisningen. Dette gir driftstap og vanskelige tilsetningsforhold for norsklærere, men også ofte utsettelse av start for norskopplæringen.

Ser statsråden at dette gir store driftsvansker for asylmottak og kommuner, og at flyktninger og innvandrere dermed får et dårligere tilbud?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [13:23:02]: Først må jeg si at dette var noe annet enn det spørsmålet handlet om. Men jeg kan forsøke å svare på det også.

Denne nye ordningen for finansiering av norskopplæring ble innført av den forrige regjeringen, og den skal gradvis innføres. Derfor kan man si at vi hittil har veldig liten effekt av den nye måten å regne på, for den utgjør så langt en veldig liten andel av totalkostnaden. Men jeg opplever at det er flere kommuner som er kritisk til det den forrige regjeringen gjorde.

Jeg har også hatt besøk av lederen i Kommunenes Sentralforbund, Halvdan Skard, som har ment at den nye ordningen har klare svakheter. Derfor har jeg sagt at vi får følge med den. Det er innlagt en skjønnsrett i ordningen, som gjør at man skal kunne justere for uheldige virkninger, men vi får følge med den. Men jeg tror at det er umulig for meg nå, når den nye ordningen nettopp er innført, bare å slå helt kontra igjen med én gang.

Anne Margrethe Larsen (V) [13:24:08]: Jeg takker igjen for svaret.

Obligatorisk norskopplæring er en positiv aktivitet i asylmottakene og en av de viktigste faktorene for en vellykket integreringsprosess. Hvordan vil statsråden legge forholdene til rette for at norskopplæring skal bli et målrettet og positivt tilbud i asylmottak?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [13:24:35]: Tenkningen vår bak det er at obligatorisk norskopplæring skal gis til alle, nærmest fra dag én. Tenkningen bak det er at selv om vi er klar over at en del av de som får norskopplæring, ikke vil få opphold i Norge, mener vi at det allikevel er viktig at det skjer positiv aktivitet i asylmottakene – og ingen har vondt av å lære seg litt norsk. Fordelen er at man da i hvert fall helt sikkert vil treffe noen som vil få oppholdstillatelse, og som dermed vil ha et fortrinn når de starter introduksjonsprogrammet etter at de har fått oppholdstillatelse. Så det er en ordning som bare kan gjøre godt og ikke noe galt, og sånne typer ordninger tror jeg vi skal være positive til i utgangspunktet.

S p ø r s m å l 1 8

Jan Arild Ellingsen (FrP) [13:25:45]: Jeg ønsker å stille følgende spørsmål til justisministeren:

«Nylig skjedde det igjen, en person idømt forvaring, angrep en annen person med kniv og skadet vedkommende svært alvorlig. Kriminalomsorgen hevder, i Aftenposten 27. april 2006, at de ikke kjente til at gjerningsmannen var skrevet ut fra Dikemark sykehus. Hovedproblemet er at ansvarlige statlige etater ikke samarbeider godt nok, og tilfeldige mennesker ender opp som offer for denne svikten.

Hvilke konkrete tiltak vil statsråden innføre for å unngå tilsvarende episoder?»

Statsråd Knut Storberget [13:26:15]: Jeg har gått igjennom saken representanten viser til, men jeg ber om forståelse for at jeg som justisminister ikke kan kommentere en slik enkeltsak i detalj.

Jeg vil imidlertid presisere at Kriminalomsorgen var orientert om at domfelte ble utskrevet fra sykehus, og at de deretter overtok ansvaret for oppfølgingen av ham. Det Kriminalomsorgen har uttalt i media, er at man opplevde det som problematisk at man ikke var involvert i forkant av at Lagmannsretten besluttet at domfelte skulle prøveløslates og undergis oppfølging av friomsorgen.

Jeg vil understreke at denne saken er helt spesiell i den forstand at domfelte ikke var underlagt Kriminalomsorgens myndighet før domstolen traff beslutningen om å illegge ham forvaring og prøveløslate ham.

Det er selvfølgelig alltid uheldig at prøveløslatte begår nye kriminelle handlinger. Samtidig kan man aldri garantere seg fullstendig mot at dette skjer. Jeg vil imidlertid understreke at domstolens saksbehandling i forbindelse med prøveløslatelse av forvaringsdømte er meget grundig. Jeg har full tillit til at domstolene i slike saker tar tilstrekkelig hensyn til å ivareta samfunnets sikkerhet og den alminnelige rettsoppfatning.

På generelt grunnlag kan jeg også opplyse at Justis- og politidepartementet foretar en bred gjennomgang av rutineene for prøveløslatelse av forvaringsdømte, herunder samarbeid med andre statlige etater.

Jeg kan videre opplyse om at det for tida pågår en bred etterkontroll av særreaksjonsreglene i et samarbeid mellom Justisdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet. Jeg viser til at de nye reglene om utilregnelighet og særreaksjoner nå har vært virksomme i fem år, og det er på tide med en slik evaluering.

Departementet har funnet det hensiktsmessig å la en utredningsgruppe foreta etterkontrollen. Utredningsgruppen skal foreta en vurdering av forvaringsinstituttet, herunder om instituttet fungerer etter intensjonen. Utredningsgruppen skal også vurdere om det er behov for endring av forvaringsordningen for å sikre en gradvis overgang til et liv i frihet, herunder spørsmålet om å ha en «åpen forvaringsanstalt» til bruk for forvaringsdømte som er i sluttfasen av forvaringsperioden – da i motsetning til å bli sluppet totalt fri. Vi tar sikte på å styrke friomsorgen allerede nå i år, med henblikk på nettopp å styrke innsat-

sen for å drive kontroll overfor dem som er prøveløslatt og dem som er løslatt fra forvaring.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [13:28:46]: Jeg takker statsråden for svaret, som jeg synes er positivt.

Jeg tror det er viktig så lenge vi skal ha særreaksjoner som en reaksjonsform, at det har legitimitet i befolkningen. Det betyr at folk må føle seg trygge på at systemet ivaretar også samfunnets behov. Hvis man nå ser på den diskusjonen som har pågått i det siste om bruk av særreaksjoner, og kanskje også en manglende samordning mellom ulike etater, er dette bekymringsfullt.

Jeg registrerer at lederen av Den rettsmedisinske kommisjon her uttrykte veldig klart at vi har svikt i dag, vi har ikke gode nok samordningsmønstre mellom justissektoren og helsesektoren. Det er jo det som er min hovedbekymring.

Jeg vil gjerne ha statsråden til kanskje å gå litt mer i dybden på det, hvis han kan gjøre det. Er det sånn at vi har for vanntette skott? Har vi det sånn at man definerer seg for sent inn i ansvaret rundt en person når man går fra ett regime til et annet? Er det hovedproblemet, eller er det andre ting som vanskeliggjør dette samarbeidet?

Statsråd Knut Storberget [13:29:47]: Jeg deler representanten Ellingsens bekymring i forhold til de utfordringer vi står overfor, og jeg er helt enig i at hvis vi skal sikre legitimiteten, som også representanten var inne på, og tilliten hos befolkningen til dette systemet, så er vi avhengige av at vi får minst mulig svikt. Det henger nettopp sammen med at det er det som skaper økt trygghet for folk, for dette er noen av de vanskeligste sakene vi står overfor.

Jeg er også glad for at representanten nå ser at det er nyttig å gå igjennom hele regelverket, slik at vi kan se på i hvert fall noen områder som jeg mener bør ha særlig fokus. Når det gjelder de utilregnelige, som vi i dag ikke kan straffedømme, men som går ute og faller mellom alle stoler, har vi et arbeid på gang delt mellom Helse- og omsorgsdepartementet og oss.

Så spørsmålet: Hva skjer i forhold til dem som skal løslates fra forvaring? Har vi mulighet til å utøve mer progresjon i forhold til det? Og så til slutt, og der skal vi foreta styrking: Kontrollen skal bli bedre enn det den er i dag.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [13:30:53]: På nytt setter jeg pris på statsrådets svar. Så lenge vi har en felles bekymring, har vi også felles muligheter til å gjøre noe med det. Det er jo også sånn at det ikke bare i forhold til grenselinjene mellom de to ulike etatene, men også innenfor etatene, er ting som ikke fungerer godt nok.

Dagbladet hadde en artikkel søndag 7. mai hvor de bl.a. viste at påtalemyndighetene hadde glemt å reise sak i et tilfelle der et sykehus skrev ut en person uten å sjekke ut om vedkommende var domfelt e.l. Det er dessverre sånn at det er enkeltmennesker som begår bommertene når de har et ansvar for å ivareta systemet. Og enhver svikt, som statsråden selv var inne på, er noe som bekymrer oss alle, for det stiller spørsmål ved legitimiteten i det.

Jeg kunne også tenke meg å utfordre statsråden på dette med de sakkyndiges rolle når det gjelder bruk av forvaring. Også det er jo en ting som skaper debatt i samfunnet, utenfor dette huset og ikke minst inne i dette huset. Betyr det at statsråden også vil se på den dimensjonen når man skal ha en bred gjennomgang av forvaringsinstituttet og særreaksjoner generelt?

Statsråd Knut Storberget [13:31:52]: Svaret er ubetinget ja på det siste, og det gir meg anledning til å slutte argumentasjonen i forhold til hva vi ønsker å se på i etterkontrollen. Jeg har hevdet før, og det står jeg ved, at når Kriminalomsorgen bl.a. innstiller på at man ikke skal løslate, så mener jeg at det er innstillinger som skal gis stor vekt. Jeg ønsker å styrke de impulsene i rettssystemet på en eller annen måte. Da kommer en jo ofte, eller noen ganger, i konflikt med bl.a. sakkyndige.

Så vil jeg også tiltre mye av det representanten sier i forhold til vannrette skott og spørsmålet om ansvarsfordeling. Det er en utfordring for oss, og det er derfor vi har innledet et nært samarbeid med Helse- og omsorgsdepartementet på dette området. Jeg tror at dette faktisk ikke først og fremst handler om ressurser, men om å være klar på hvem som har makt, hvem som har myndighet, og hvem som har ansvar. Og vi har mulighet til å gjøre noe.

Så har jeg lyst til å si til slutt at mye av den forvaringspraksis som nå etableres, og den jobben som gjøres, bl.a. ved Ila fengsel, viser at vi også håndterer veldig mange av disse sakene på en veldig god måte. Det er synd at det kommer svikt, for det skaper ofte inntrykk av at det svikter overalt. Det gjør det ikke.

S p ø r s m å l 1 9

Fra representanten Olemic Thommessen til barne- og likestillingsministeren:

«Statsråden har varslet tiltak for å få til et bedre barnevern. Herunder foreslås å bygge opp igjen statlige institusjoner, angivelig fordi de private institusjonsplassene, ifølge statsråden, er for dyre og for dårlige.

Hvilken dokumentasjon støtter statsråden seg her til, mener statsråden at offentlig drift og eierskap er en garanti for bedre kvalitet til lavere pris, og ser statsråden at private barnevernsinstitusjoner også bidrar til et mangfold som kan ha positiv virkning på det totale tilbud?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt.
Spørsmål 20 er allerede besvart.

S p ø r s m å l 2 1

Bent Høie (H) [13:33:19]: «Helse Vest har redusert volumet på tjenester kjøpt fra private spesialister med 35 pst.

Kan statsråden garantere at denne reduksjonen i helsetilbudet ikke fører til økte ventetider/-lister, og at pasienter fra Stavanger i større grad enn tidligere må reise til Bergen for å få foretatt inngrep innen øre-nese-hals, ortopedi og generell kirurgi?»

Statsråd Sylvia Brustad [13:33:47]: De siste åra har det vært en betydelig vekst i pasientbehandlingen, og ventetidene er kraftig redusert. På enkelte områder er det derfor ikke lenger like stort behov for å stimulere til videre vekst i pasienttilbudet eller til fortsatt like høy aktivitet. Dette vil nødvendigvis måtte få konsekvenser for private, kommersielle aktører som i stor grad har levert dagkirurgiske tjenester. Det er også, som representanten er godt kjent med, Regjeringas politikk å begrense bruk av private, kommersielle aktører i spesialisthelsetjenesten, men jeg vil understreke at de er et veldig nyttig supplement.

Jeg mener det er særdeles viktig å rette søkelyset mot kapasiteten i helsetjenesten. Ledig kapasitet i offentlige sjukehus skal utnyttes på best mulig måte, bl.a. gjennom god arbeidsdeling i sjukehus og mellom sjukehusene. Jeg har derfor i mine styringskrav til de regionale helseforetakene bedt dem om å sørge for å utnytte ledig kapasitet i offentlige sjukehus på en best mulig måte. Jeg har også igangsatt et forsøk med pasienthjelpere, som skal hjelpe folk med å komme fortere inn til sjukehusbehandling. Denne regjeringa mener at sentrale velferdsoppgaver primært skal løses gjennom bruk av offentlige sjukehus. Vi ønsker selvfølgelig ikke noe forbud mot private løsninger, men vi vil begrense omfanget av kjøpsavtaler mellom regionale helseforetak og private, kommersielle sjukehus. Når vi nå har lagt til grunn at avtaler med private, kommersielle aktører skal begrenses, er det naturlig at de regionale helseforetakene kritisk vurderer omfanget på avtaler nettopp med private, kommersielle leverandører opp mot behovet de har for tjenester, og behovsdekninga i hver enkelt region. Det er nettopp det Helse Vest nå har gjort, og som har ført til at de i år reduserer omfanget av kirurgiske tjenester kjøpt fra private, kommersielle aktører.

Det har vært en positiv utvikling i ventetid i Helse Vest. I tillegg er jeg kjent med at flere av helseforetakene i regionen har god balanse i behandlingsskapasiteten, og at de til dels også har ledig kapasitet på flere fagområder der de tidligere måtte supplere med tjenester fra private.

Det er vanskelig å gi garantier for noe. Det gjelder også på dette området, selvfølgelig. Men jeg vil minne om at denne regjeringa sørget for 500 mill. kr mer til sjukehusa for inneværende år enn den forrige regjeringa, der Høyre i høyeste grad var med. Det medfører at vi i år kan behandle vel 20 000 flere pasienter enn vi ellers kunne ha gjort.

Helse Vest er som kjent i en prosess hvor tildeling av nye kirurgiavtaler er klar, men hvor fristen for klage på tildeling helt nylig har løpt ut. Det er også slik at de offentlige helseforetakene i Helse Vest nå kan tilby tjenester med stadig kortere ventetid. For å sikre at pasienter som trenger det mest, skal få behandling først, skal pasienter med rett til nødvendig helsehjelp prioriteres foran pasienter uten slik rett. Jeg vil også minne om at Regjeringa har gitt klare føringer for at pasientgrupper innen psykisk helsevern, rus, pasienter med kroniske sykdommer og pasienter som trenger rehabilitering og habilitering, skal prioriteres.

Carl I. Hagen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Bent Høie (H) [13:37:02]: Det hjelper jo ikke med mer penger hvis det blir mindre igjen for de pengene som bevilges, og det er det mye som tyder på. Vi har allerede nå fått signaler om at denne reduksjonen som har vært, og som er varslet, har ført til at ventetiden for hofteproteser i Haugesund i løpet av én måned har økt fra 19 uker til åtte måneder. En del av tallene for ventetid ved øre-nese-hals på SUS er så gamle som fra desember 2004, men mye tyder på at ventetidene også nå øker.

Er det sånn at statsråden vil gripe inn overfor Helse Vest hvis det i løpet av kort tid kan dokumenteres økte ventetider som et resultat av reduksjonen i private tilbud? Eller er disse økte ventetidene et konkret resultat av en villet politikk fra Regjeringens side?

Statsråd Sylvia Brustad [13:37:59]: Jeg vil med en gang understreke at lengre ventetid selvfølgelig ikke er denne regjeringas politikk. Det er faktisk sånn at ved at vi har fått bevilget mer penger for inneværende år, vil flere pasienter bli behandlet enn det som ville ha blitt gjort med det budsjettet som egentlig lå til grunn.

Jeg har tillit til at Helse Vest gjør det de har fått beskjed om, nemlig å sørge for å utnytte kapasiteten i det offentlige først og fremst, men på en slik måte at det blir kortest mulig ventetid. Så understreker jeg at det er ikke noe forbud mot å samarbeide med private, kommersielle aktører, men det er et signal om at det skal ned dersom en kan utnytte kapasiteten i det offentlige på en bedre måte.

Så vil ikke jeg spekulere i hva som vil skje dersom, at, hvis, om. Jeg har tillit til at Helse Vest forholder seg til de kjøreregler som er gitt, og det gjør de, og at vi alle har et felles mål om å ha kortest mulig ventetid.

Bent Høie (H) [13:39:00]: Det er allerede økte ventetider. Haugesund private sykehus har i løpet av de to siste ukene opplevd en tredobling i antall henvendelser fra personer som har privat helseforsikring. I løpet av de to siste dagene er det to pasienter som har henvendt seg og selv vil betale for en hofteprotese. Ser ikke helseministeren at denne reduksjonen i det offentliges bruk av private fører til et todelt helsevesen, der de som har god økonomi, kan kjøpe seg forbi helsekøene, mens de som har dårlig økonomi, blir henvist til lengre og lengre ventetider, som et resultat av Regjeringens politiske målsetting om å redusere den private delen av helsevesenet som det offentlige betaler for?

Statsråd Sylvia Brustad [13:39:48]: Jeg vil ta avstand fra den virkelighetsbeskrivelsen som representanten Høie her gir. Hvis vi skulle snakke om todelt helsevesen, var det vel heller den regjering som Høyre nettopp var medlem av, som stod for det, ved at de regionale helseforetakene av daværende helseminister fikk beskjed om at de i mye større grad skulle bruke private, kommersielle aktører uansett om det var ledig kapasitet i det offentlige eller ikke. Når vi sier at vi nå vil begrense bruken av det for å

kunne utnytte kapasiteten i det offentlige på en bedre måte og dermed også utnytte de offentlige pengene på en bedre måte, er det selvfølgelig for at vi skal kunne få ventetidene ytterligere ned. Jeg er ikke kjent med de tallene som representanten Høie her har vist til de seneste dagene, men det skal jeg selvfølgelig undersøke. De er ikke i tråd med de opplysningene jeg har fått fra Helse Vest.

Presidenten: Spørsmål 22 er behandlet tidligere.

S p ø r s m å l 2 3

Laila Dævøy (KrF) [13:40:43]: «Behandlingstilbud for sykelig overvektige gis stadig større oppmerksomhet, men mange opplever å ikke få et fullverdig tilbud. Flere pasienter som har fått innvilget og gjennomgått slankeoperasjon, får ikke operert bort overflødig hud. I alvorlige tilfeller kan hud som «henger og slenger» i store folder, gi store plager. Eksempelvis kan nevnes søvnproblemer fordi det er vanskelig å ligge godt, og klesproblemer fordi ingen klær passer. Slike pasienter kan ikke betegnes som ferdigbehandlet.

Hva vil statsråden gjøre?»

Statsråd Sylvia Brustad [13:41:28]: Behandlingstilbudet til alvorlig overvektige har blitt vesentlig bedre de senere åra, men vi er ikke i mål. Jeg forstår veldig godt at en del pasienter som lider av alvorlig overvekt, selvfølgelig føler dette som et stort problem. Vi er blitt bedre når det gjelder kirurgi, og når det gjelder livsstilsendring. I hver helseregion er det, som representanten sikkert kjenner til, opprettet egne sentre som har ansvar for å følge opp denne pasientgruppa spesielt. Ved disse sentrene skal pasienten bli møtt på en helhetlig måte. De team som jobber der, er tverrfaglig sammensatt, og pasientene følges opp gjennom flere faser av behandlinga. Det er en positiv utvikling som jeg skjønner at også representanten Dævøy har merket seg.

Helhetlig tilnærming ved de regionale sentrene innebærer at hver enkelt pasient først må gjennom en grundig utredningsfase med medisinsk vurdering. For de aller fleste vil det være aktuelt å starte med livsstilsendrende behandling. Det kan gjøres poliklinisk eller ved egne kurssentre. Behandling som tar sikte på å endre livsstil, kan føre til at pasienten går ned mellom 5 og 10 pst. i vekt i løpet av seks måneder. Et slikt resultat kan i seg selv gi betydelige helsegevinster.

For enkelte pasienter kan det selvfølgelig være aktuelt med kirurgisk behandling. Også denne gruppa av pasienter trenger livsstilsendrende behandling. Dette får de tilbud om både som ledd i forberedelsen til operasjonen og som oppfølging etter inngrepet. Denne behandlingsformen er imidlertid svært krevende og kan føre til alvorlige bivirkninger, som f.eks. mangelfullt næringsopptak, diaré og – som representanten Dævøy er inne på – overflødig hud. Selve det kirurgiske inngrepet er også forbundet med relativt høy forekomst av komplikasjoner. Faren for alvorlige komplikasjoner er en viktig grunn til at bare de som

har de mest omfattende problemene med sjukelig fedme, skal få dette tilbudet.

Så må selvfølgelig her som på andre områder etterbehandlinga tilpasses individuelt, og vil foregå tett eller mer sjelden avhengig av hva slags behov pasienten har for oppfølging over tid. Flere regionale sentre påpeker at det er en langvarig og krevende prosess å følge opp en del alvorlig overvektige personer etter kirurgiske inngrep.

Etter et stort vekttap kan enkelte pasienter få overflødig hud, slik representanten Dávøy peker på. Fagfolk har orientert meg om at slik hud ofte krymper betydelig av seg selv, og at det derfor bør gå en viss tid etter operasjonen før det vurderes om pasienten trenger korrigerende hudinngrep. Det er også viktig at pasienten har oppnådd mest mulig stabil vekt før et slikt inngrep vurderes. Det er med andre ord, slik jeg ser det, et medisinsk-faglig spørsmål å vurdere om og når det er aktuelt å utføre den type inngrep.

I den sammenheng vil jeg framholde at disse pasientene, på lik linje med andre pasienter, er omfattet av bestemmelsene i pasientrettighetsloven og prioriteringsforskriften. Her legges det vekt på at det skal gjøres en medisinsk vurdering av hver enkelt pasient ved tildeling av helsetjenester. Det er altså medisinske indikasjoner hos den enkelte som skal være avgjørende for om, når og hva slags behandling som skal tilbys – selvsagt også for pasienter med store plager på grunn av overflødig hud.

Behandlingstilbudet til alvorlig overvektige er fremdeles i en oppbyggingsfase. I 2004 ble det utført ca. 20 såkalte fedmeoperasjoner, mens flere hundre pasienter gjennomgikk slike operasjoner i fjor. Flere av de regionale sentrene har gjort meg oppmerksom på at de har tatt høyde for at enkelte pasienter vil få problemer med overflødig hud, og har innledet samarbeid med plastiskkirurgiske avdelinger. Per i dag er det ikke ventetid på slik behandling, men andre regionale sentre viser til at disse pasientene vurderes i henhold til gjeldende lovverk for tildeling av helsetjenester – på lik linje med andre pasienter.

Samlet sett mener jeg at de regionale helseforetakene har tatt tak i arbeidet med å utvikle kirurgisk og livsstilsendrende behandling til alvorlig overvektige på en god måte. Vi må likevel erkjenne at dette behandlingstilbudet ennå er i en oppbyggingsfase, og det betyr at ikke alle som gjerne skulle hatt den behandlinga, får den like fort som de sannsynligvis burde, og at en kan ha kapasitetsproblemer i enkelte ledd i behandlingsforløpet. Det er ikke bra nok pr. i dag, men jeg føler meg trygg på at de regionale helseforetakene har en plan for hvordan en skal bygge tilbudet ytterligere ut.

Laila Dávøy (KrF) [13:46:16]: Jeg takker statsråden for svaret.

Da jeg jobbet med spørsmålet, tok jeg også kontakt med Overvektsforeningen og fikk bekreftet at dette var et ganske stort problem for mange pasienter. Når man først får innvilget en slankeoperasjon, altså et kirurgisk inngrep, og det viser seg, som det jo gjør i en del tilfeller, at det blir mye overflødig hud, og pasienten da opplever å få nei fra helseforetaket på at det er medberegnet i denne operasjonen eller etterbehandlingen at man skal få hjelp

til å fjerne overflødig hud, mener jeg at denne pasienten får nei til det jeg vil kalle en fullverdig behandling av sin sykdomssituasjon. Da snakker vi ikke om at det må gå litt tid, for jeg er enig med statsråden i at det må selvsagt gå tid, og det må være medisinsk fundert når man eventuelt skal få det nye inngrepet.

Hvis jeg oppfattet statsråden rett, sa hun at dette også skulle være en del av pasientrettighetene, i den grad man faktisk har behov for en slik operasjon i etterkant. Kan statsråden være enig med meg i at man er ikke ferdigbehandlet hvis man har behov medisinsk-faglig? For jeg har også fått høre at en del pasienter fra sin lege har fått bekræftelse på at det er nødvendig at det blir foretatt en ny operasjon, og så får de den ikke.

Statsråd Sylvia Brustad [13:48:05]: La meg først få si at jeg skjønner veldig godt at dette er et stort problem for en del mennesker, både å få tatt den operasjonen som de trenger, og ikke minst behovet for å få fjernet overflødig hud. Jeg mener at det må være et medisinsk-faglig spørsmål – her oppfatter jeg at representanten og jeg er enige – å vurdere når, om og, jeg hadde nær sagt, på hvilken måte en slik behandling bør utføres. Men hvis en person trenger den behandlinga, og det medisinsk-faglig er slik at en skal ha det – og tilbudet er der, men jeg understreker at vi er dessverre i en oppbyggingsfase, og det betyr at det er litt ventetid i enkelte regioner – skal folk selvfølgelig få en slik behandling.

Laila Dávøy (KrF) [13:49:02]: Jeg er ikke helt fornøyd med svaret, for jeg mener faktisk at når en pasient får innvilget en slankeoperasjon – pasienten er svært tung, og man vet at det kanskje kommer til å bli mye overflødig hud – burde helseforetakene ta høyde for at det etter en viss tid kan bli nødvendig også med en operasjon knyttet til hudfolder. Det er det som er mitt poeng, og jeg skulle veldig gjerne hatt statsrådens hjelp slik at det blir gitt signaler til helseforetakene om at man, når en pasient er i en slik situasjon, må ta høyde for at han eller hun etter en viss tid også bør få den nye operasjonen. Da må ikke vedkommende stå i en ny kø på lik linje med alle andre som står og venter på en plastisk operasjon. Mitt spørsmål er vel egentlig om statsråden kan være med og legge til rette for at de som får innvilget operasjon, også får den nødvendige etterbehandlingen etter en viss tid.

Statsråd Sylvia Brustad [13:50:09]: De som trenger behandling, skal selvfølgelig få det, og det skal prioriteres i tråd med de lover og regler som gjelder. Hvis det medisinsk-faglig vurderes slik at det først må være et kirurgisk inngrep – som i seg selv kan ha meget alvorlige komplikasjoner, jeg vil understreke det, for det er ikke enkle ting vi her snakker om – og den medisinsk-faglige vurderingen er at vedkommende også trenger å fjerne overflødig hud, er det klart at helsevesenet så langt som overhodet mulig må legge til rette for at det kan skje. Vi er imidlertid ikke helt på topp akkurat innenfor det området ennå, men helseregionene jobber med det, de har fått penger til også å gjøre den jobben. Jeg oppfatter at det er ikke noen uenig-

het mellom representanten Dávøy og meg når det gjelder at vi så langt som mulig selvfølgelig skal sørge for at også mennesker med denne type problemer får behandling i det offentlige helsevesen.

S p ø r s m å l 2 4

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Jan-Henrik Fredriksen til landbruks- og matministeren, vil bli tatt opp av representanten Hans Frode Kielland Asmyhr.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [13:51:19]: Jeg har følgende spørsmål til landbruks- og matministeren:

«Tallet for antallet rein i Vest-Finnmark, som ble vedtatt av Stortinget, skulle ha vært på 64 100 dyr 1. april 2005. Reindriftsforvaltningens anslag for 2005 viser til en økning av dyr som med kalvetilvekst ville passere 150 000 dyr. Dette gjentar seg på mange måter i 2006. Dette kan gi en økologisk og samfunnsøkonomisk katastrofe i tillegg til dyretragedier og massedød av reinsdyr.

Hva vil statsråden foreta seg for å opprettholde Stortingets vedtak og redusere reintallet til fastsatt nivå?»

Statsråd Terje Riis-Johansen [13:52:04]: Aller først vil jeg si at jeg er glad for at problemstillinga blir tatt opp, og at miljø- og ressurspørsmål er noe som engasjerer Stortinget. Det er bra, og det skal jeg også bidra til å følge opp videre.

Spørsmålet om hvordan reintallet i Vest-Finnmark skal reduseres til det nivå som Reindriftsstyret i 2002 fattet vedtak om, har vært tema her i Stortinget en rekke ganger. Sist dette spørsmålet var oppe, var så seint som våren 2005 da forrige landbruks- og matminister fremmet et forslag om en begrenset revisjon av reindriftsloven. Forslaget innebar bestemmelser om reintallsreduksjoner og nye bestemmelser om sanksjoner. Bakgrunnen for at dette forslaget ble lagt fram, var behovet for å kunne iverksette lovbaserte tiltak som på kort sikt kunne bidra til å legge et grunnlag for en økologisk bærekraftig reindrift. Det var særlig situasjonen i Vest-Finnmark som var bakgrunnen for at det var ønskelig å få en endring i reindriftsloven før en mer omfattende revisjon av loven ble lagt fram for Stortinget. Som kjent valgte Stortinget å ikke behandle dette lovforslaget. Situasjonen i dag er derfor at vi fortsatt ikke har effektive sanksjonsmuligheter. Jeg har tatt dette til etterretning og har valgt andre innfallsvinkler i forhold til denne problemstillinga.

Før jeg går nærmere inn på hvordan vi jobber med reintallstilpasninga, er jeg nødt til å korrigere og nyansere reintallet som representanten Kielland Asmyhr, på vegne av representanten Fredriksen, oppgir for 2005. Nye tellinger viser at reintallet i Vest-Finnmark pr. 1. april 2006 er på ca. 88 000 dyr. Det er dermed noe lavere enn i fjor på samme tid. Da var reintallet pr. 1. april på ca. 91 000 dyr. Utviklinga i reintallet går altså nå i riktig retning. Det er grunn til å tru at dette til dels henger sammen med at det er foretatt noen bevisste endringer i reindriftspolitikken,

nærmere bestemt innretninga av økonomiske virkemidler over reindriftsavtalen.

Det er også en del andre positive trekk som vi må ta med oss når vi diskuterer denne saken. Vinterbeitene har i år vært særdeles gode med optimale snøforhold. Dette kan merkes ved at reinen nå er i bra hold. Det har jeg sjøl fått mulighet til å se i vinter, og det er bra. Markedssituasjonen er fortsatt svært god, noe som kan tilskrives en aktiv markedsføring av reinkjøtt. Dette har igjen fått virkning på prisene som oppnås for reineierne. Et annet positivt trekk er at resultatet av en beiteundersøkelse som ble foretatt sommeren 2005, viser en positiv utvikling på lavbeitene, spesielt på vinterbeitene.

Til tross for disse positive signalene er det fortsatt nødvendig å redusere reintallet i Vest-Finnmark. Men det er nødvendig å gjøre dette gjennom tiltak på flere plan:

Fortsatt må det legges til rette for å stimulere til økt slakteuttak. I den sammenhengen er det bl.a. nødvendig å ha fokus både på etterspørsels- og tilbudssida. Produktutvikling, utnyttelse av infrastrukturen, samarbeidet mellom aktørene i verdikjeden og importkvoter er viktig her. Det har vært jobbet aktivt på disse områdene siste året, og det vil jeg prioritere å jobbe videre med.

Erfaringer så langt fra arbeidet med reintallstilpasninga er nyttig å ha med seg i det videre arbeidet. Reindriftsstyret har derfor satt i gang en vurdering av prosessene rundt fastsettelsen av høyeste reintall samt gjennomføringa av reintallstilpasninga. Vurderinga vil foreligge til høsten.

Stabile rammebetingelser er en nødvendig forutsetning for en bærekraftig reindrift. Dette er også påpekt av Riksrevisjonen i deres undersøkelse av reinbeiteressursene i Finnmark. Fastsetting av grenser mellom reinbeiteområder, distrikter og sidaområder er en sentral del av dette arbeidet. Dette arbeidet er i gang nå og vil være et viktig bidrag for å få balanse mellom reintall og beiteressurser.

Som påpekt innledningsvis er dagens reindriftslov mangelfull med hensyn til sanksjonsmuligheter ved brudd på lover og offentlige vedtak. I stedet for å fremme en begrenset revisjon av reindriftsloven har jeg valgt å prioritere arbeidet med å få fram en ny og fullstendig reindriftslov. I dette arbeidet har vi holdt en rekke konsultasjonsmøter med Sametinget og NRL. Jeg var sjøl i Karasjok for kort tid tilbake og hadde møte med Sametinget og NRL der. Når denne loven er vedtatt, vil vi kunne få en lov som både ivaretar reindriftas behov for en hensiktsmessig regulering av de interne forholdene, samt mer operative regler for styring og forvaltning av reindrifta, herunder sanksjonsbestemmelser. Jeg tar sikte på å oversende Stortinget forslag til ny reindriftslov innen oktober i år.

Erfaringene så langt har vist at arbeidet med reintallstilpasninga ikke er noen enkel oppgave. Etter min vurdering vil derfor en slik bred og samlet innfallsvinkel til problemstillinga, som jeg har redegjort for, være den mest effektive måten å oppnå resultater på.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [13:56:47]: Jeg takker statsråden for svaret.

Det er riktig, som statsråden sier, at denne problemstillingen har vært behandlet i Stortinget en rekke ganger tidligere uten at antallet rein har gått betydelig ned. Situasjonen i Vest-Finnmark er prekær på mange måter, og man kan stille spørsmål ved om næringen selv er i stand til å håndtere denne problemstillingen. Det har vært forsøkt en rekke ganger med frivillige tiltak. Jeg forventer at statsråden nå setter dette i fullt fokus, og at han vil vurdere tvangstiltak overfor næringen for å få en kraftig nedgang i antallet rein, slik at det vil stå i forhold til de beiteressurser som er på Finnmarksvidda. Det er ingen tvil om at reintallet må betydelig ned, og den frivillighetslinjen som har vært så langt, kan ikke fortsette. Vil statsråden vurdere å innføre tvangstiltak?

Statsråd Terje Riis-Johansen [13:58:04]: Som jeg sa, kommer jeg tilbake til Stortinget med et forslag til ny reindriftslov i løpet av høsten, antakeligvis i oktober. I den forbindelse vil vi i fellesskap få en god mulighet til å jobbe med enkeltelementer både i lovtekst og i forhold til praktisk utforming av politikk. Jeg er glad for engasjementet til Fremskrittspartiet og håper vi kan ha en god prosess når saken kommer til Stortinget.

Mitt utgangspunkt er at økologi og bærekraft må være en overordnet inngang i forhold til dette. Det betyr at vi må ha virkemidler som gjør at reintallet står i forhold til de grensene økologi og bærekraft setter. Det må være mulig å håndheve. Utover det vil jeg ikke gå inn på detaljer nå og kommer som sagt tilbake med en fullverdig lov til høsten.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [13:58:56]: Jeg takker for svaret.

Fremskrittspartiet ser frem til at statsråden skal fremme forslag til reindriftslov i Stortinget, og vi vil bidra konstruktivt når det kommer til behandling. Det er riktig, som statsråden sier, at økologiske forhold må vektlegges når man fastsetter antallet rein. Vi forutsetter imidlertid at når statsråden fremmer forslag til ny lov for Stortinget, vil det inneholde tiltak som gjør at vi en gang for alle kan få bukt med dette problemet.

Statsråd Terje Riis-Johansen [13:59:37]: Min intensjon med å fremme forslag til ny reindriftslov for Stortinget er definitivt å finne løsninger i forhold til en vanskelig situasjon, bl.a. det med reintall opp mot de grensene som økologi og bærekraft setter, spesielt i Vest-Finnmark.

S p ø r s m å l 25

Petter Løvik (H) [14:00:12]: Eg tillèt meg å stille følgjande spørsmål til fiskeri- og kystministeren:

«Det har kome til dels sterk kritikk av Regjeringa for uklar fiskeripolitikk. I avisa Fiskaren 28. april seier konsernsjefen i Aker Seafoods mellom anna at det kan bli fleire permitteringar på grunn av uklar politikk og manglande fleksibilitet.

Ser statsråden at den store usikkerheita som er skapt, kan føre til problem i fiskeri og fiskeforedling, og kva vil ho gjere for å løyse desse problema?»

Statsråd Helga Pedersen [14:00:45]: I Soria Moria-erklæringen er vår fiskeripolitikk utmeislet i sju presise avsnitt og 22 punkt, og for fiskeindustrien har vi prioriteringer som faller sammen med det næringen sjøl har arbeidet for, ved at vi vil bygge på vårt fortrinn med tilgang på ferskt råstoff, av høy kvalitet, som sikrer foredlingsindustrien stabil tilgang.

Jeg har også registrert kritikk og trusler om permitteringer på grunn av uklar politikk og manglende fleksibilitet, men for å gjøre det helt klart: Sikter man her til behandling av enkeltsøknader, behandles disse fortsatt etter de reglene som gjaldt også under den forrige regjeringen, med ett unntak, nemlig stoppen i struktureringen av fiskeflåten, som vi innførte i oktober. Den ble iverksatt fordi vi vil evaluere noen grunnleggende endringer i strukturtiltakene, som ble gjennomført av den forrige regjeringen. Stoppen ble varslet allerede i Soria Moria-erklæringen.

Vi sørget imidlertid for tilpasninger i stoppen for å sikre oss mot uheldige utslag for dem som var i en struktureringsprosess. Aker Seafoods, som representanten Løvik viser til i sitt spørsmål, ble imidlertid ikke berørt av strukturpausen. Selskapet skriver også i sin kvartalsrapport for fjerde kvartal 2005 at dette «vil ikke umiddelbart ha noen direkte konsekvens for Aker Seafoods». I en pressemelding fra 21. oktober skrev foretaket også at man «allerede har iverksatt struktureringen av flåten for 2006».

Jeg ser derfor ikke at det skulle være grunnlag for påstanden i spørsmålet. Hvis det nå er slik at man opplever uventende permitteringer ved enkelte av Aker Seafoods' bedrifter, må det bero på andre forhold enn de endringene som denne regjeringa har gjennomført.

Petter Løvik (H) [14:02:32]: Eg vil takke for svaret. Sjølv om det, som statsråden seier, er sju presise avsnitt i Soria Moria-erklæringa, har det hittil vore vanskeleg å få tak i handling. Det har vore å leggje ting «på vent», og det har vore å leggje ting «på frys».

Det som bekymrar meg, er ikkje først og fremst det eksempelet som eg brukte i spørsmålet, men det at eg føler at dette er ei generell haldning i store delar av Fiskeri-Noreg.

Vi kan ikkje leggje politikken «på frys». Dette er ei internasjonal næring. Vi veit f.eks. at det på den europeiske marknaden no blir tilbode kvitfisk i filet for ned mot 20 kr pr. kg. Vi må kunne konkurrere ute. Vi kan ikkje berre leggje til side all omstrukturering og vente eitt år. Det vil vere eit forholdsvis bortkasta år. Utan auka lønsemd og betre moglegheiter for å drive lønsamt vil ikkje fiskerinæringa kunne bidra til det ho skal, til vekst for Noreg og for distrikta.

Statsråd Helga Pedersen [14:03:41]: Jeg kjenner meg ikke igjen i den virkeligheten som representanten Løvik her beskriver. Jeg kommer nettopp fra den store sjømatmessen i Brussel, og det er alt annet enn pessimisme som preger norsk fiskerinæring for øyeblikket.

Regjeringen er i full gang med å konkretisere Soria Moria-erklæringen, og vi vil om kort tid komme tilbake med bl.a. en sak om distriktskvoter, som representanten

Løvik og jeg flere ganger har diskutert i denne salen. Vi jobber også på spreng med gjennomgangen av leveringsvilkårene, som nettopp vil styrke industrien i utsatte områder.

Så vil jeg også peke på den betydelige innsatsen som Regjeringen har lagt ned mot overfiske i Barentshavet, som nettopp Aker Seafoods har gitt Regjeringen ros for, og som gir, og vil gi, resultater for næringen.

Petter Løvik (H) [14:04:54]: Eg takkar igjen for svaret, og eg deler fullt ut statsrådens haldning. Det har vorte skapt ein optimisme dei siste åra, fordi ein har fått ei meir lønsam næring, både på sjø og på land. Men dei stoppane vi no ser, både når det gjeld strukturordningar, som statsråden nemnde, og distriktskvoteordningar – den ukklarheit som ligg der – er utan tvil skadeleg for framtida for norsk fiskeri. Vi må få klarheit så snart som mogleg.

Eg er svært glad for at statsråden i ein tidlegare debatt, den 15. mars, uttrykte at «det er en selvfølge at kvantumet som er satt av under distriktskvoteordninga, selvfølgelig skal gå til bedrifter som driver lønnsomt. Vi skal ikke subsidiere bedrifter som står på konkursens rand».

Likevel er det usikkert korleis dette skal gjerast i praksis fordi ein eller annan må avgi desse distriktskvotane som fylkeskommunane skal fordele. Eg håpar at vi så snart som mogleg kan få ei avklaring. Kva er det som konkret vil vere departementet sitt utspel når det gjeld distriktskvotar?

Statsråd Helga Pedersen [14:06:03]: Jeg deler representanten Løviks utålmodighet etter å se den rød-grønne fiskeripolitikken i praksis. Jeg vil bare nok en gang forsikre om at den skal føre til en god konkurransekraft og legge til rette for god lønnsomhet i vår fiskerinæring. Jeg vil også på det sterkeste avvise at usikkerhet rundt fiskeripolitikken skulle kunne danne grunnlag for permitteringsvarsler.

S p ø r s m å l 2 6

Øyvind Korsberg (FrP) [14:06:50]: Jeg vil stille følgende spørsmål til fiskeri- og kystministeren:

«Overfiske utgjør store verdier og er også en trussel mot fiskebestander i havet. Tiltakene mot overfiske har hittil vært mangelfulle og har ikke hatt noen særlig virkning. Et nytt virkemiddel statsråden har tatt til orde for, er å nekte fartøy som fisker ulovlig, tilgang til norske havner og service.

Mener statsråden det er riktig at næringslivet skal ta belastningen for Regjeringens manglende politikk for å få kontroll med overfiske?»

Statsråd Helga Pedersen [14:07:22]: Kampen mot overfiske i Barentshavet er en sak som denne regjeringen tar meget alvorlig. Arbeidet mot ulovlig, uregistrert og urapportert fiske har høy prioritet. I den forbindelse har Regjeringen styrket Kystvaktens evne til ressurskontroll og tilført Fiskeridirektoratet midler som vil styrke den samlede innsatsen mot overfiske.

90 pst. av de bestandene Norge beskatter, vandrer mellom norske og utenlandske jurisdiksjonsområder. Det omfattende ulovlige overfisket på disse bestandene skjer i stor grad utenfor norsk fiskerijurisdiksjon, med fartøy som ikke fører norsk flagg, og fangsten landes utenfor Norge. Dette er en betydelig utfordring i arbeidet for å oppnå en ansvarlig forvaltning.

Norge aleine kan ikke vinne kampen mot internasjonal kriminalitet. For å løse problemet har denne regjeringen lagt stor vekt på å få i stand forpliktende internasjonalt samarbeid mot overfisket. Ikke minst anmoder vi alle stater om å sørge for at det ikke blir landet ulovlig fanget fisk i deres havner, og at de ikke legger til rette for uregulert fiske.

I tillegg til å arbeide sammen med andre stater bilateralt eller regionalt arbeider norske fiskerimyndigheter også med å utrede hvilke tiltak som kan gjennomføres nasjonalt innenfor folkerettslige rammer med sikte på å motvirke at norske havner benyttes som base for ulovlig virksomhet. Vi kan ikke ha en pådriverrolle internasjonalt uten å feie for egen dør. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med dette på en egnet måte.

Jeg tror at de fleste vil se at de økonomiske konsekvensene av ikke å innføre tiltak og la overfisket fortsette, på sikt vil være mer belastende for næringslivet enn det som er alternativet. Dette gjelder også for dem som leverer varer og tjenester til flåten. De er avhengige av at flåten har inntjeningssevne og betalingsvilje. Det får flåten når det fiskes på bestander som er i god forfatning.

Jeg forutsetter dessuten at norske næringsaktører i dag har fått med seg budskapet fra Regjeringen og har ryggrad både moralsk og finansielt til ikke å drive økonomisk samkvem med aktører som tar del i uregulert fiske på regulerte bestander i Barentshavet.

Øyvind Korsberg (FrP) [14:09:45]: Jeg takker statsråden for svaret.

Det er klart at alle har et ansvar her for å bidra til at ukontrollert og ulovlig fiske i Barentshavet først og fremst blir stanset, men myndighetene har soleklart hovedansvaret her. Å legge belastningen på næringen, det være seg de som betjener et fartøy som kommer i havn, eller fiskerinæringen som sådan, synes jeg vil være svært uheldig. Man må forholde seg til det regelverket som er. Man kan ikke utelate å yte service til fartøy bare på grunn av mistanke.

Jeg vil bare minne statsråden om at kvoten for i år ble redusert med 20 pst. som følge av det ukontrollerte overfisket i Barentshavet. Hvor stor reduksjon i overfisket i Barentshavet forventer statsråden det vil bli i løpet av dette året i forhold til forrige år?

Statsråd Helga Pedersen [14:10:48]: Det er for tidlig å si hvor store tallene for overfiske vil bli i år. Vi fikk nettopp tallene for i fjor. De er høyere enn det vi skulle ønske. Derfor vil Regjeringen også i fortsettelsen prioritere kampen mot overfiske i Barentshavet.

Det er helt på det rene at dette er veldig komplekse problemstillinger, som dels må løses på hjemmebane na-

sjonalt, dels i samarbeid med Russland og dels gjennom samarbeid med andre europeiske land og i internasjonale organer. Jeg regner med at vi vil kunne begynne å se resultater av kampen mot overfiske allerede i år, men det vil nok ta betydelig lengre tid før vi er kvitt overfisket som sådant. Det henger bl.a. sammen med at den forrige regjeringen i svært liten grad hadde fokusert på denne svært viktige problemstillingen, slik at det er først nå vi har kommet skikkelig i gang med den internasjonale innsatsen.

Men nettopp fordi vi har en høy profil på dette og er en initiativtaker internasjonalt, må vi også sørge for å ha orden på hjemmebane, slik at ingen kan beskyldte oss for å huse ulovlige fartøy i våre havner.

Øyvind Korsberg (FrP) [14:12:13]: Jeg takker statsråden for svaret og er glad for at statsråden bekrefter at overfisket i 2006 kommer til å bli lavere enn det som var i 2005.

Jeg er helt enig i at vi har internasjonale forpliktelser, men vi har også faktisk forpliktelser til å rydde opp på egen hjemmebane. Det er greit at man har avtaler med andre myndigheter når det gjelder kontroll i havner, men for Fremskrittspartiet er det viktigste å sørge for at kriminaliteten ikke blir begått. Da må man ikke ta helerilleddet. Da må man faktisk ta det leddet der kriminaliteten begås, og det er ute i Barentshavet.

Et av de midlene vi har tatt til orde for i Fremskrittspartiet, er å styrke Kystvakten betraktelig. Da er det ikke

snakk om titalls millioner. Da snakker man om flere hundre millioner. For det er det som utgjør seilingsdrøm for Kystvakten, og det er det som vil være det mest effektive virkemiddelet for å ta disse som driver kriminalitet ute i Barentshavet.

Da er spørsmålet mitt til statsråden: Kan vi forvente en kraftig styrking av Kystvakten allerede i revidert nasjonalbudsjett?

Statsråd Helga Pedersen [14:13:19]: Jeg vil bare gjenta at kampen mot overfiske må føres på flere arenaer, og at vi må sette i verk tiltak på et bredt spekter av felt.

Det å hindre at den ulovlig fanga fisken kommer inn i markedet, er et av de områdene vi må jobbe med. Er det ikke noe marked for den ulovlig fanga fisken, er det heller ikke noe incitament for å fange fisken ulovlig. Så det arbeidet er viktig. Vi må også til enhver tid se på om regelverket vårt på hjemmebane er godt nok. Hvis det ikke er det, må vi jobbe med å forbedre det.

Når det gjelder bevilgninger og budsjett, må Regjeringen få lov til å komme tilbake til Stortinget med det *når* vi skal komme tilbake til Stortinget med det – altså ikke nå.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet i henhold til forretningsordenens § 37 a før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 14.15.
